

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

6

динара

БРОЈ

1394

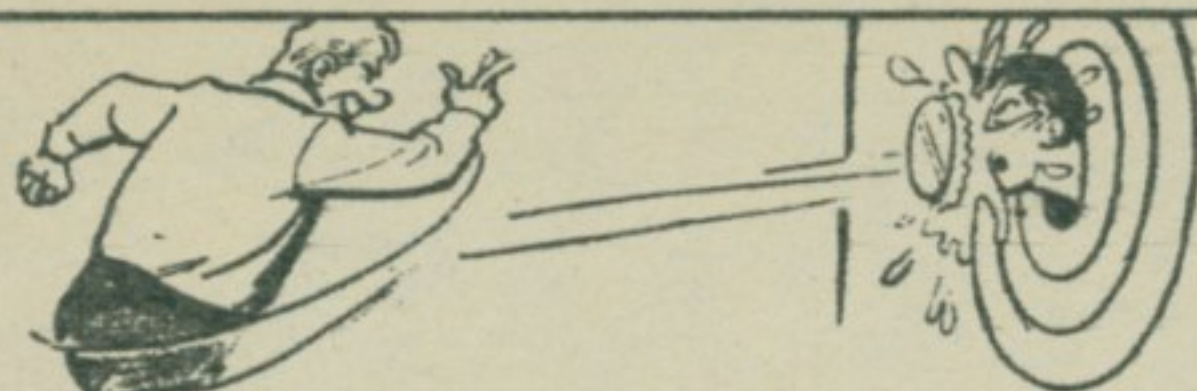
15.9.1978. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXIX

ХРАБРИМ РАТНИЦИМА

КОЈЕ БИ ЗАРОБИЛИ АСТЕЦИ
БИЛО ЈЕ ДОЗВОЉЕНО ДА
СЕ БОРЕ ПРОТИВ НАЈБОЉИХ
АСТЕШКИХ РАТНИКА —
ДА БИ
НА ТАЈ НАЧИН
ЧАСНО
ПОГИНУЛИ
У
БОЈУ.

ТАКМИЧЕЊЕ У ГАЂАЊУ ПИТОМ

ОДРЖАВА СЕ СВАКЕ ГОДИНЕ
У КОКСХИТУ, У ЕНГЛЕСКОЈ.
ТАКМИЧАРИ СУ ДУЖНИ ДА СА УДАЉЕ-
НОСТИ ОД ТРИ МЕТРА ШТО БОЉЕ
ПОГОДА МЕТУ У ЧИЈОЈ ЈЕ СРЕДИНИ
ИЗВАЗАНА
ГЛАВА.

ХЕНРИ ФИЛДИНГ

(1707—1754)
ЕНГЛЕСКИ КЊИЖЕВНИК И АУТОР ПОЗНАТОГ
РОМАНА „ТОМ ЏОНС“, ИЗЈАВИО ЈЕ ЈЕДНОМ ДА ЈЕ
НОВАЦ КОЈИ ЈЕ ПРИМИО КАО ЛОНДОНСКИ МИ-
РОВНИ СУДИЈА БИО „НАЈПРАВИЈИ НОВАЦ
НА СВЕТУ“.

ЏЕК ШАРП

ДОБИО ЈЕ
ПРВУ
ДОЗВОЛУ ЗА
ЕКСПЛОАТАЦИЈУ
ТРАМВАЈА НА
ЊУЈОРШКОМ
БРОДВЕЈУ
ПОДМИТИВШИ
ОПШТИНСКЕ ОЦЕ.
МЕЂУТИМ,
СКАНДАЛ КОЈИ ЈЕ
ЗБОГ ТОГА
ИЗБИО
БИО ЈЕ ТАКО ЖЕСТОК ДА ЈЕ
ШАРП УМРО ПРЕ НО ШТО ЈЕ
ПОЧЕО
ДА УБИРА НОВАЦ.

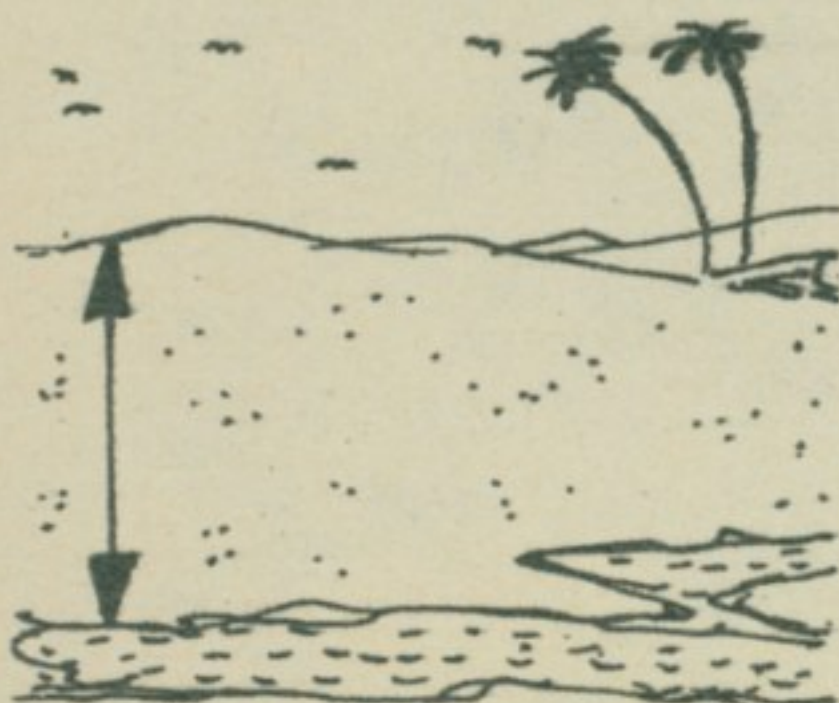

ЕКСИДЕНТ

— У ПРЕВОДУ СЛУЧАЈ —
ГРАДИК У АМЕРИЧКОЈ САВЕЗНОЈ ДРЖАВИ
МЕРИЛЕНДУ, ДОБИО ЈЕ ТО ИМЕ 1751. ГОДИ-
НЕ КДА СУ ДВЕ НЕЗАВИСКЕ ГРУПЕ ГЕО-
ДЕТА, ТРАЖЕЋИ ПОГОДАН ТЕРЕН ЗА НОВО
НАСЕЉЕ, ИЗАБРАЛЕ ИСТО МЕСТО
— ПОТПУНО СЛУЧАЈНО!

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● научници су открили да се
у дубоким слојевима земље, под
песком Сахаре, налазе огромне
количине воде која је веома сла-
на и садржи много минерала.

● од девет кубних сантиметра
платине може се изградити
веома танка нит дужине 40 000
километара, колико износи и
обим Земљине кугле.

● млади ратници из индијан-
ског племена Апача морали су
да претрче 20 километара по
сунцу са устима пуњим воде и
да по повратку испљуну ту во-

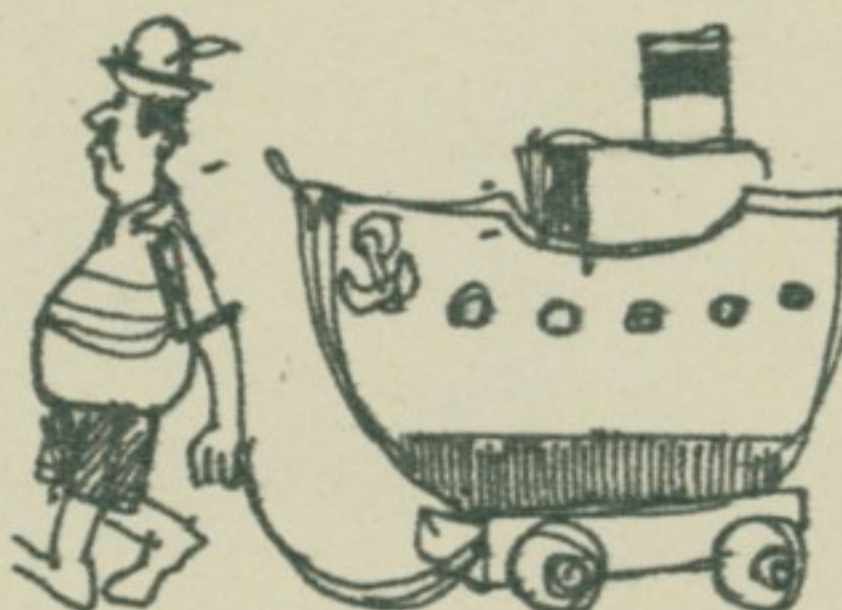

ду и тако покажу старијима да
нису прогутали ни кап, без об-
зира што су прчали по великој
врућини. Био је то један од ис-
пита издржљивости.

● на једној старој кинеској
новчаници која потиче из петог
века пре наше ере утиснут је
знак којим се данас обележава
амерички долар.

● на аеродрому у Манили до
недавно је стајао овакав нат-
пис: „На време почните да се
љубите са вашим ближњима
како би авиони могли да поле-
те на време“.

● од земаља које немају излаз
на море, Швајцарска има нај-
већу трговачку флоту: 25 бро-
дова који имају укупну носи-
вост од 359.000 тона.

● најстарије фреске које су до
сада откривене налазе се у Ана-
долији (Турска) и потичу из
5800. године пре наше ере.

● када се капсула свемирског
брда „Демини 5“ 1965. године
спустила у Атлантски океан, ок-
ружило ју је једно велико јато
морских pasa. Спасиоци су мо-
рали да пуцају у њих како би
их растерали и затим извукли
астронауте из капсуле.

● гнездо неких врста оса и
страшљенова изграђено је од
једне материје сличне картону.
Старије осе скупљају дрвену
пулпу и од ње граде своје па-
пирнато гнездо.

● неке врсте веверица користе
свој дугачки реп као сунцобран
а и као покривач у току ноћи.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СТРИМЕ,
ТРАЖИМ
ПОВИШИЦУ
И УНАПРЕЂЕ-
ЊЕ!

НИ ГО-
ВОРА!

ДОБРО!
ПОВИШИЦУ И
НЕ МОРАШ
ДА МИ
ДАШ...

... АЛИ НЕ
ВИДИМ ЗАШТО МЕ
НЕ БИ УНАПРЕ-
ДИО У
СЛУЖБИ!

ИЗ
ПРОСТОГ
РАЗЛОГА...

... ШТО НИСИ
ДОВОЉНО УЧЕН
И КВАЛИФИ-
КОВАН!

НИСАМ ЈА НИШТА
МАЊЕ КВАЛИФИКОВАН ОД
ТВОГ НОВОГ СЛУЖБЕНИКА!

СЕКРЕТАРИЈАТ?
ПОШАЉИТЕ МИ НОВОГ
СЛУЖБЕНИКА!

ИП!

ПА, ДА ВИДИШ...
МОЖДА И
НИСИ!

4
9

Copyright © 1978
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate.

**ПРВИ
СВЕТСКИ
РАТ**

ЈУРИШ НА КОСАНИ

Тек што је наступио 19. август, четврти дан церске битке, пола часа по поноћи, мајор Велимир Чекеревац стао је пред јединице којима је био поверен задатак да заузму Косанин град, највишу тачку Цера коју су држали војници 9. аустријске дивизије. Били су то један батаљон 2. и један батаљон 5. прекобројног пука, састављени од ратника који су прошли кроз ратове са Турцима и Бугарима. Батаљони су били ојачани одељењем од четири митраље-за „максим“ и једним топом 7. пољске батерије.

— Ноћас, до зоре, морамо да репимо битку! — рекао је официрима и водичима. — Наступаћемо упоредно у четним колонама до Бркинца, па до Косаниног града. Збацићемо у јуришу непријатеља с церског врха. Без обзира на жртве!... Издајте наређење за покрет!

Два батаљона кренула су кроз ноћ. Преморени коњи сваки час се узјогуне, фркну, пропињу се, заносе топ и каре, покушавају да збаци митраљезе. Послужоци изнурени од неспавања држе се за штит топа и спавају у хору. Војници одгризају парчад тина тврдог као цреп и дуто га ваљају у испуцалим устима све док се мало не овлажи и смекша. Опанци се распадају, каишеви се усцајају у рамена, руке трну.

Кад су два батаљона стигла до Бркинца, угледали су како свуд по планини севају експлозије. Из запаљива Јадра, где се 3. армија генерала Павла Јуришића Штурма бранила од напада аустријског 13. корпуса који је очајнички покушавао да пробије фронт и помогне 9. дивизији на Церу, чула се уједначена грмљавина топова.

МНОГО НРВИ НА ЦЕРУ

Код Бркинца пред батаљонима се испречила узбрдица. Горе на врху лежали су војници аустријске 9. дивизије.

— Нож на пушку! — одјекује команда. — Напред! Опанци гацају кроз бла-то. Војници стежу тесак и пушке уз тело.

Коњи под митраљезима и пред топом кренули су уз брдо. Копита се клизају по раскалајаној земљи. Тетиве животиња и људи напину се до максимума да извуку оружје. Један алат се оклизнуо, пао и умало није за-качио оног иза себе.

— Стој! — водник митраљеског одељења трчи око

ПРЕДВЕЧЕ 18. АВГУСТА 1914.
ГОДИНЕ ГЕНЕРАЛ СТЕПА СТЕПАНОВИЋ,
КОМАНДАНТ ДРУГЕ АРМИЈЕ, ПОДИГАО
ЈЕ РУКУ ПРЕМА ВРХУ ЦЕРА И ИЗДАО
НАРЕЂЕЊЕ ЗА ОДЛУЧАН УДАРАЦ:
»ПОЛАЗИТЕ НАПРЕД, СИНОВИ!«

коња. — Стовари!

Митраљесци су за час скинули тешке „максиме“ са самара преморених животиња.

— Митраљезе на руке! Напред!

И топ је ту, на Бркинцу скинут са предњака. Сложне, грубе, испуцале руке артиљераца и пешака дограбиле су жбице топовских точкова, зачас су конопци везани за цев, штит и осовину. Повици, псовке. Топ је кренуо за митраљезима.

У свежој ноћи два батаљона угледала су на две стотине метара пред собом слабо светлугање из непријатељских ровова на Косанином граду.

Било је тачно пола четири изјутра кад је под исперутаним небом над Цером одјекнуо плотун из аустријских шанчева. За њим су заштектали митраљези, рикнули топови.

— Не пуцај! — наредио је мајор Чекеревац.

Српски војници су полегали по земљи обраслој маховином и папрати. Ниједан хитац није плануо из њихових редова. То је збунило непријатеља. Није могао да докучи каква је то сила у августовско праскозорје кренула против њега. Аустријски стрелци и артиљерци, обузети злом слутњом, бесомучно су гађали брзом палбом.

— Митраљези напред, у први борбени ред! — командовао је Чекеревац. Топ, спреман за ватру!

Митраљесци су посрћући појурили напред. Зачас су реденици били у лежиштима. Артиљерци су се узртели око топа. Окретање ручица, шкљоцање затварача, поглед кроз нишан.

— Митраљези и топ, брза палба!

Још јаче се проломилла планинска стрмен. Митраљези су секли по непријатељској линији. Топ је слао прецизне поготке. На Косанином граду смрт је почела да убире богату жетву.

— Трубачи и добошари! На своја места!

Двадесет пет минута су „максими“ и пољски топ сејали уништење по аустријском положају. Онда се мајор Чекеревац усправио, исукао сабљу и викнуо:

— Топ и митраљези, прекините палбу! Јунаци, јуриш! За мном, ура-а-а!

Зајечале су трубе, затан-дарали добоши.

Уз отегнути јуришни крик два батаљона су појурила уз брдо. С исука-ном сабљом у једној и пиштољем у другој руци испред свих је грабио мајор Че-керевац.

У четири изјутра су српски пешаци упали у непријатељски положај. Настала је кланица. Истурена одељења 9. дивизије почела су да се повлаче у неред.

Косанин град био је у српским рукама.

Не задуго.

С оближњег положаја грмнула је аустроугарска артиљерија. На левом боку јуришних чета војници су падали ка снопови. Мајор Чекеревац је постојећим погледом сватакшта се за-ва.

Знао је да не може остати на Косанином граду док не уђутка артиљерију на левом боку.

— Назад! Повуци се на полазни положај. Под ватром!

Остављајући мртве и рањене и три митраљеза, српски војници су се повукли за две стотине метара, до места с којег су кренули на јуриш.

БЕЗГЛАВО БЕЖАЊЕ

Мајор Чекеревац је затражио појачање. Два батаљона су му стигла у помоћ са Сечанског рта.

Артиљеријски је пажљиво осматрао положај аустријске батерије која је с брда гађала српске положаје.

— Поправник, педесет два! — командовао је. — Хиљаду две стотине! Пали!

Шкљоцнуше затварачи. Тресак и — из три топовске цеви сукнуше пламени. Придружи им се штек тање „максима“.

— Скрати! — викну наредник не скидајући двоглед с очију — Хиљаду сто! Пали!

Планина се опет претворила у вулканско гротло. Гранате су дизале гомиле земље и дубиле левкове по коси око аустријске батерије. Нишанције су се утркивале, послужоци су искакали из заклона, с гранатама притрчавали топовима, поново се завлачили у своје рупе, па опет искакали из њих.

Кад се већ сасвим раздало, у пола седам, мајор Чекеревац је други пут повео батаљоне на јуриш.

Пола сата касније је Косанин град, највиша тачка Цера, коначно било у српским рукама. Инфантеристи 9. аустријске дивизије бежали су као без главе са Цера. Око дивизије су почела да се стежу клешта уништења. Комбинована ди-

ИН ТРАД

визија је преко јужних па-
дина Цера стезала један
крак, а моравска дивизија
преко Велике Главе други.
Церска битка је била за-
вршена.

КАТАСТРОФА! — МРМЉАО ЈЕ ФОН ХЕЦЕНДОРФ

Тог истог поподнева у
Главном стану Цесарско-
краљевског генералштаба
заврљао је телефон. Ађу-
тант је подигао слушалицу,
промрмљао неколико речи
и узбуђено се обратио фрај-
херу Конраду фон Хецен-
дорфу, инспиратору и вођи
„казнене експедиције“ на
Србију:

— Траже вас лично! Пе-
та армија одступа!

— Шта? Каква је то глу-
ност! — начелник аустро-
угарског генералштаба про-
драо се као кочијаш.

Бесно је зграбио слуша-
лицу:

— Шта је?... Та говори-
те ми једном!

— Моја 5. армија се по-
влачи висовима источно од
Лешнице и Лознице! — ја-
вио је витез и генерал Ла-
бориус фон Франк. — Оче-
ђана помоћ 4. корпуса ге-
нерала Трићанског из Шап-
ца није стигла. Заустила
га је српска дунавска ди-
визија!

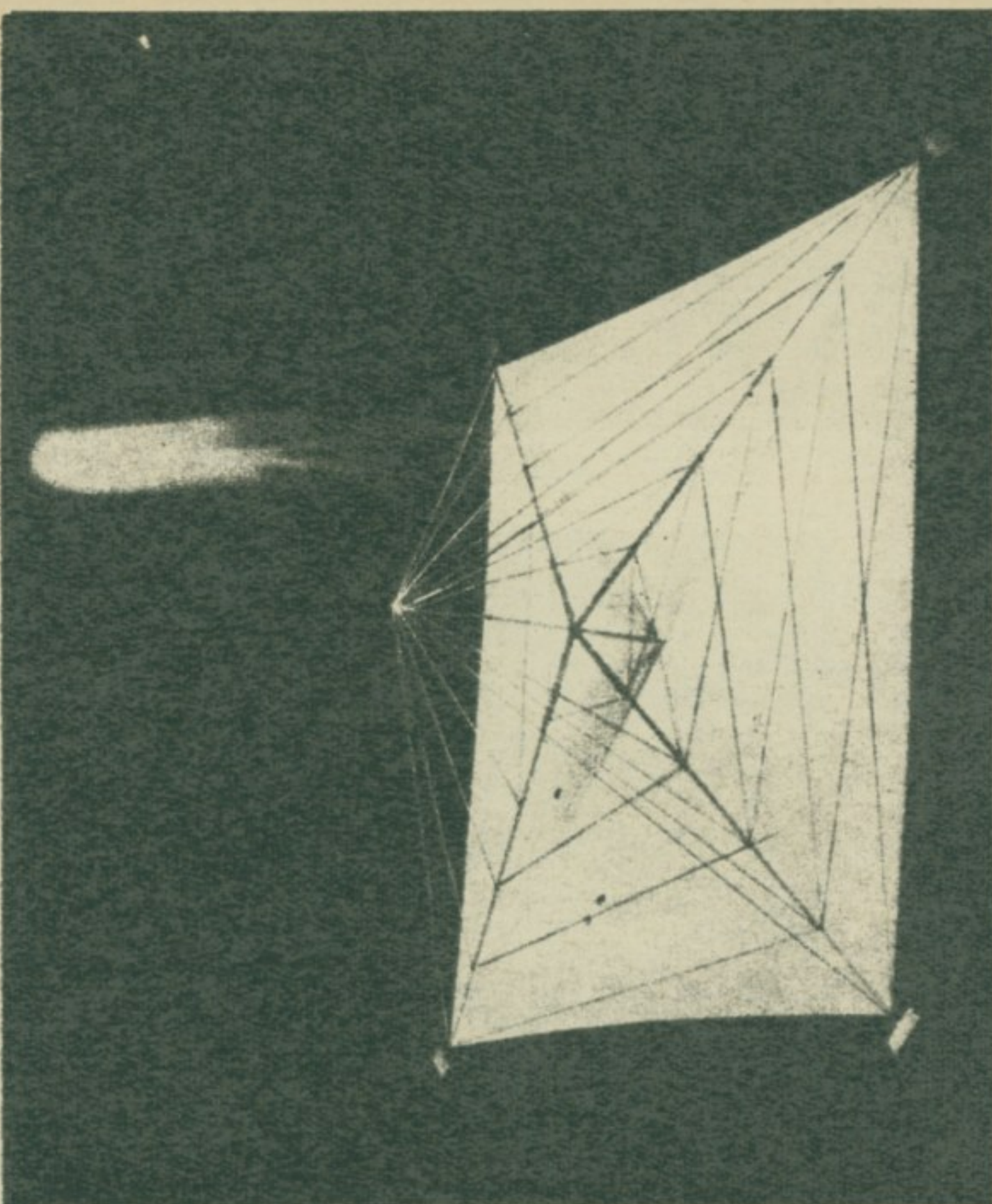
Фрајхер Конрад фон Хе-
цендорф испусти слушали-
цу као да се изненада уси-
јала. Није могао да схвати
шта се десило. Његова елит
на „балканска војска“ која
је требала да отвори пут за
Солун, а после уништења
Србије требало да се пре-
баци у Галицију и да се за-
једно с војском немачког
кајзера Вилхелма победо-
носно ушета у царски Пе-
троград — побеђена је.

Побеђена од шаке срп-
ских опанчара!

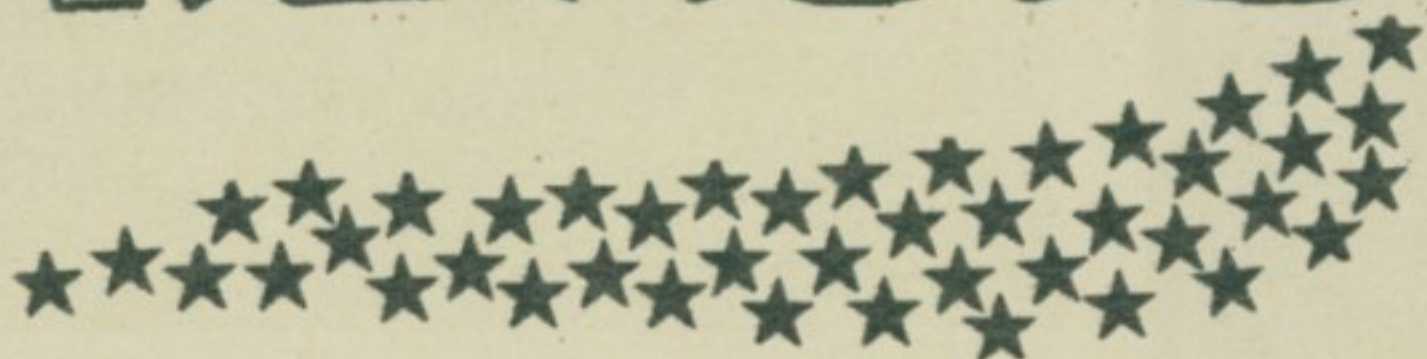
Начелник генералштаба
шетао је по соби мрмљају-
ћи:

— Катастрофа!... То је
катастрофа!

А. Р.

ЈЕДРИЛИЦОМ ДО ХАЛЕЈЕВЕ КОМЕТЕ

Ако „Сунчев ветар“
буде дувао повољ-
ним правцем — а
најчешће је он поуздани-
ји и од пасатских ветрова
— онда ће космичка јед-
рилица крајем 1985. годи-
не одједрити далеко од
Сунца у пресретање
Халејеве комете. Она ће
после неколико месеци
пролетети на свега
неколико километара уда-
љености од старе и нашим
дедовима добро познате и
застрашујуће „репатице“.

„Јенки клипер“ није
производ научне фанта-
стике, него планирана тво-
ревина америчке НАСЕ.
Ова је недавно одобрила
првих 750.000 долара за
дизајнерске студије сун-
чане једрилице, можда и
претходнице читаве фло-
те космичких бродова, ко-
ји ће у каснијим децени-
јама крстарити међупла-
нетским космичким прос-
тором.

Космичке једрилице ће
користити бесплатни и
неисцрпни извор енергије
у космосу — сунчев ветар

— фотоне, то јест, честице
без масе које зрачи Сунце
и које светлосном брзином
језде кроз космички про-
стор, да би при сретању
неког објекта испојиле
извештај притисак, слично
ветровима на Земљи. Да-
шак фотона је ипак дово-
љан да некој сонди, обли-

ка једрилице и без посаде,
пружи убрзање од око две
стотине хиљада киломе-
тара на час!

Сунчана једрилица, ски-
цирана на столовима
стручњака НАСЕ, има по-
вршину од 800 квадратних
метара. Материјал једара
састојаће се од изузетно
танке пластичне фолије,
прекривене с једне стране
јако рефлектујућим алу-
минијумом, а с друге цр-
ном бојом која апсорбује
светлост.

Једра ће бити натegnута
преко оквира од лаког ме-
тала, који ће носити и ко-
ристан терет — једну сон-
ду.

Сунчана једрилица ће
имати тежину од око пет
тона, па ће је космички
такси (»Space Shuttle«) ла-
ко однети на околосемаљ-
ску орбиту у склопљеном
стању, а тамо би је астро-
наути развили и комплет-
но монтирали.

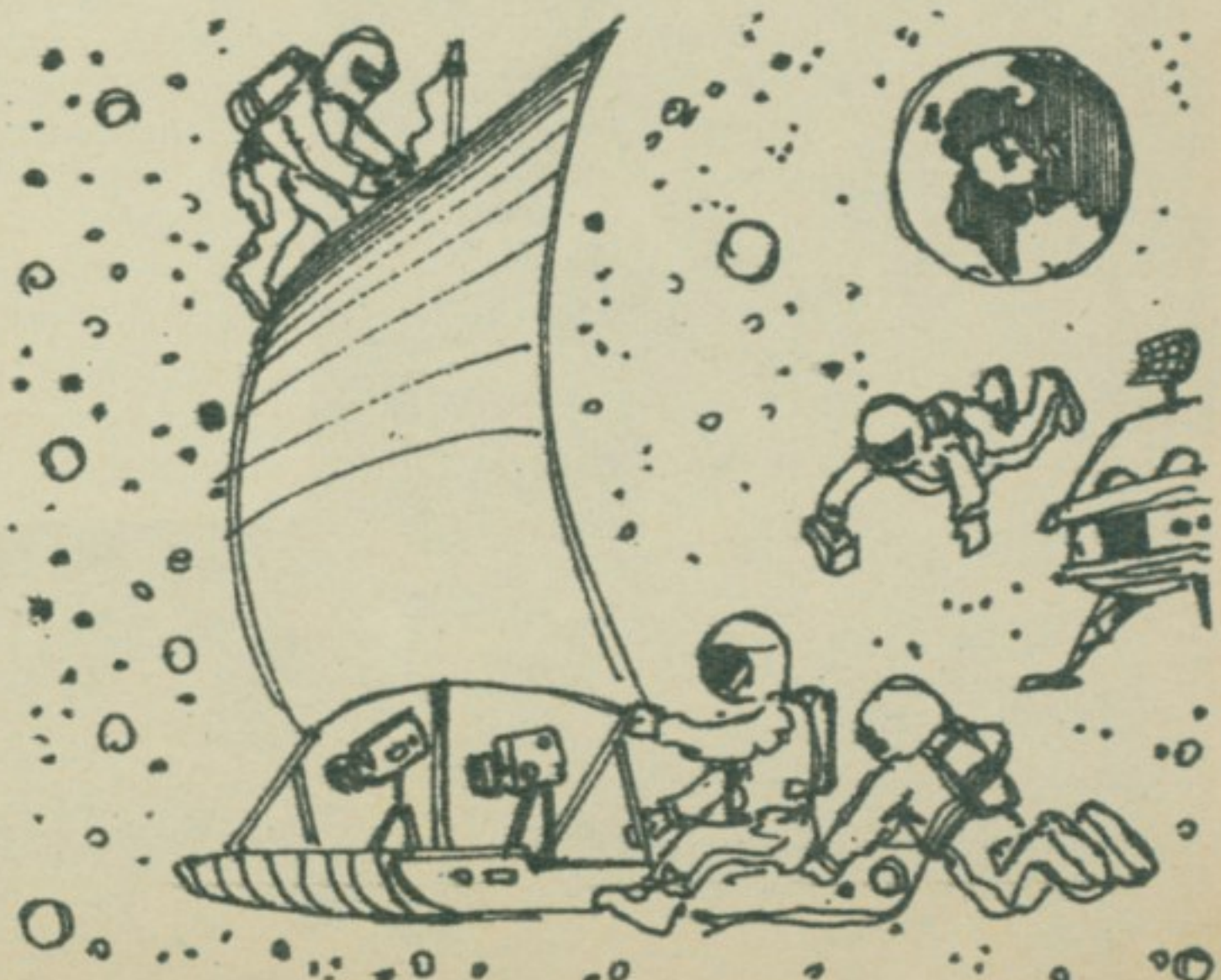
Уколико НАСА коначно
прихвати овај пројект,
„Јенки клипер“ ће понети
са собом аутоматску фото-
сонду за рандеву с Хале-
јевом кометом, која ће у
свом 76-годишњем циклусу
у 1986. години доћи у
близину Сунца. Космичка
једрилица би иначе
требало да стартује 1982.
године и заузме курс пре-
ма Сунцу.

На скептичке примедбе,
да ће једрилица при том
морати да лети и супротно
дејству сунчевог ветра,
стручњаци НАСЕ одгова-
рају: Наш брод ће моћи
да лети и противно прав-
цу „дувања ветра“. Реч је
о томе да ће се на одређе-
ном делу путање лета
једрилица толико искоси-
ти да ће сунчева грави-
тација деловати на њу
јаче него притисак сунче-
вог ветра.

По пристизању до циља,
једрилица ће одбацити сво-
ја једра. Мали ракетни
мотори ће тада сонду,
опремљену телевизијским
камерама, мерним уређа-
јима и телеметријским
приборима за достављање
информација на Земљу,
усмерити до близине ко-
мете.

Тако ће Халејева коме-
та, некадашњи страх и
трепет милиона наших де-
дова и прадедова, постати
објект научног истражи-
вања — изблиза.

Н. Б.

ОТКРИЋА
КОЈА СУ
МЕЊАЛА
СВЕТ

2

ПРИЧА О ЛУКУ И СТРЕЛИ

Исход једне од најславнијих би-
така енглеске историје, оне код
Хастингса 1066. године, у којој је
Виљем Освајач успео да порази
краља Харолда и освоји земљу
постављајући тако темеље енгле-
ског феудализма — одлучили су
у великој мери лук и стрела.

Заштићени оклопима и јаким
бедемима од коља, Харолдови Саси
успешно су одолевали стрелама
освајача све док ови у једном
тренутку нису променили тактику.
Почели су да одапињу своје стре-
ле тако да су ове у луку, као да
падају с неба, запљуштале по Са-
сима. То је изазвало праву помет-
њу у редовима англосаксонаца:
стреле су их погађале у главу или
лице, па су се остали, престрав-
љени, бојали да оставе лице не-
заштићено.

Можда ни то не би одлучило би-
тку да једна од норманских стре-
ла није погодила краља Харолда
у око. Лишени предводника, Саси су
убрзо упали у Виљемову клоп-
ку: лукави војсковођа наредио је
својим људима да се повуку. Ха-
ролдови војници кренули су тад у
напад, напустивши сигурност
заклона. Изненадни противнапад
Виљемове војске их је обезглавио.
Поражени Харолд није дочекао крај
тога дана.

Три века касније лук и стрела поново су одредили судбину Ен-
глеске. Овога пута стрелци Едварда III сукобили су се 1346. године
код Кресија са војском француског краља Филипа VI. У правој

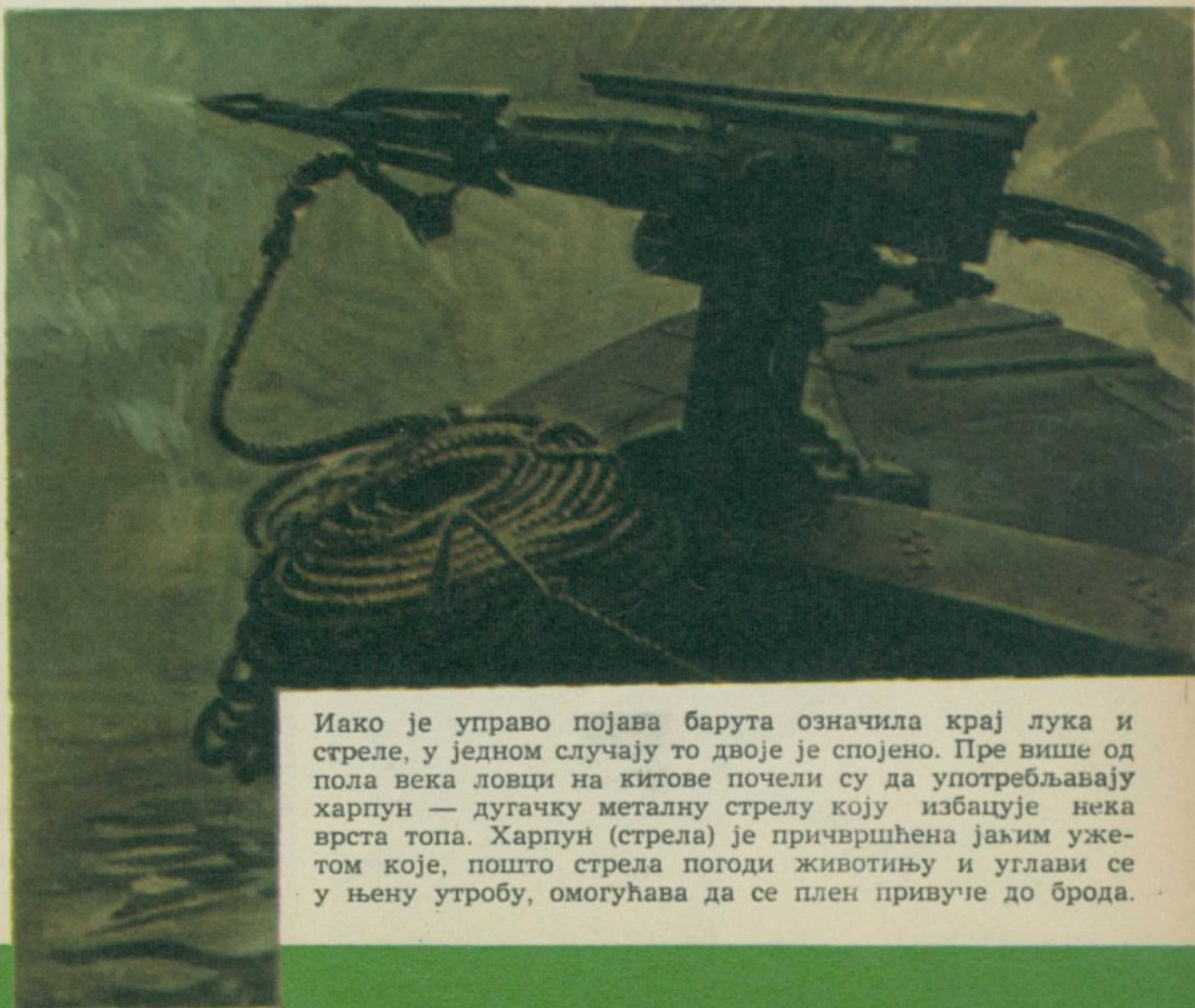

киши стрела која се тога дана сручила на ово село у северној
Француској — неки извори наводе да је у окршају одапето преко 120
хиљада стрела — дебљи крај извукли су Французи. У далеко непо-
вољнијем положају, наоружани самострелом, Филипови италијански
најамници били су немоћни пред великим луковима Енглеза.

И у друге две велике битке стогодишњег рата, оне код Поатјеа
и Азенкура, вешти енглески стрелци извојевали су одлучујуће
победе.

**КОЛИКИ СУ ЗНАЧАЈ ЕНГЛЕЗИ ПРИДАВАЛИ ОВОМ ОРУЖЈУ
ГОВОРИ И ПРИЛИЧНО НЕОБИЧНА ОДРЕДБА РИЧАРДА III.
КРАЉЕВСКА НАРЕДБА ЗАБРАЊИВАЛА ЈЕ УВОЗ ВИНА ИЗ
ИТАЛИЈЕ, УКОЛИКО СЕ УЗ СВАКУ БАЧВУ НЕ ДОБИЈЕ И
КОМАД ТИСОВИНЕ, ДОВОЉНО ДУГАЧАК ДА БИ ОД ЊЕГА
МОГАО ДА СЕ ИЗРАДИ ЛУК**

Захваљујући ду-
гој традицији, Ен-
глези су највешти-
ји стрелци за које
је Европа знала.
Прилично невештим
сматран је свако ко
у једном минуту не
одапне 10—12 стре-
ла и не погоди чо-
века на удаљености
од 220 метара. Све
до половине 17. ве-
ка, пошто је из нао-
ружања осталих зе-
маља већ ишчезло,
Енглези остају вер-
ни оружју које их
је кроз историју та-
ко добро служило.

Иако је управо појава барута означила крај лука и
стреле, у једном случају то двоје је спојено. Пре више од
пола века ловци на китове почели су да употребљавају
харпун — дугачку металну стрелу коју избацује нека
врста топа. Харпун (стрела) је причвршћена јаким уже-
том које, пошто стрела погоди животињу и углави се
у њену утробу, омогућава да се плен привуче до брода.

Стреле не морају увек да се избацују помоћу лука. Домороци јужноамеричких џунгли користе специјалне дубаљке за своје сићушне стрелице које невероватном прецизношћу погађају циљ. Дужина њихових дубаљки достиже неки пут и два метра. И они, као многи други примитивни народи пре њих, који или нису познавали или у својој околини нису налазили метале, често врхове својих стрелица умачу у смртоносни отров кураре. Отровне стреле користе се само у рату, јер ме со животиње убијене на овај начин није за јело.

У програм олимпијских игара стреличарство је први пут ушло 1908. године у Лондону. Иако је било изгубило ласкави статус олимпијске дисциплине, 1972. године у Минхену је поново уврштено у програм игара.

Мада је самострел одавно постао музејски експонат, у италијанском градићу Губију сваке године полећу стреле — обучени у витешке оклопе, најбољи стрелци из читаве земље надмећу се за титулу првака.

Можда више него за иједан други народ, људи лук и стрелу везују за америчке Индијанце. У неравноправној борби са пушкама дошљака, безуспешно су покушавали да реку белих досељеника зауставе својим убојитим стрелама.

Иако је време лука и стреле одавно прошло, они ипак нису сасвим ишчезли из наших живота. На путевима 20. века саобраћај се одвија и захваљујући знацима са — стрелама. Прастаро оружје позајмило је своје име и неколицини славних возова — „Златна стрела“ само је једно од њих. Ту је и Амор, бог љубави старих Римљана, који стрелама погађа срца будућих љубавника. Време у којем живимо ипак нас није заштитило од погодака стрела — ако ништа друго онда ових из староримске митологије.

ЭКСПЛОЗИЈА У СИЛОСУ

Мерилин Реимс је претрпела тешке повреде ноје су захтевале дуготрајно лечење.

Експлозија у главној згради силоса није поштедела ни железничне вагоне пуне жита ноје је тек требало испрцати.

Све је изгледало као најстрашнија ноћна мора кад је двадесет осмогодишња Мерилин Реимс, седећи за својим столом у компанији за продају жита у којој је радила, чула необичну буку.

И већ у следећем тренутку заглашујућа експлозија бацила је на земљу, три спрата ниже. Кад је неколико секунди касније отворила очи, видела је да се налази испод своје столице, док јој је нека огромна тежина притискала тело. Река пшенице текла је преко ње истичући из силоса у који је могло да стане најмање милион бушела житарица.

ОСЛЕПЕЛА САМ!

— Умирем! — крикнула је ужаснуто, не знајући да је седиште столице, свега неколико сантиметара изнад главе, стварало ваздушни деп и штигило је.

Покушала је да се покрене, али је остала прикована за земљу. Једино што је постигла било је да јој телом проструји страховит бол. Склопила је очи.

Мерилин није знала колико је времена прошло пре него што је поново покушала да се некако ослободи. Ни овог пута то јој није пошло за руком. И не само што није могла да отвори. Јер, једно јој је око било обликовано крвљу, а друго прекривено пшеницом и прашином.

— Господе, ослепела сам — проплатала је.

Прошло је још неко време пре него што је, крајњим напором воље и снагом очајника, успела да ослободи леву руку. Био је то једини део њеног тела

који је могла да покреће. Сада је могла да опипа бетонске блокове и челичне каблове који су се налазили тик изнад њене главе. Али, кад је то покушала, ватра која је захватила рушевине опекла јој је руку и Мерилин је нагло повукла назад.

Чекајући да се догоди нешто, ни сама није тачно знала шта, почела је руком да уклања пшеницу с лица, али, што је она више склањала то је више зрна падало преко ње. На крају, морала је да одустане.

Време је споро одмицало и Мерилин је покушала да време прекине размишљањем о разним стварима. Али, кад год би покушала да заборави да се налази испод тона рушевина и пшенице, и настојала да себе замисли на неком пријатном путовању, враћала јој се једна, увек иста мисао: како ће реаговати њени родитељи кад на телевизији буде објављена вест о експлозији силоса у тексашком граду Галвестону?

— Кад бих само некако могла да их обавестим да сам жива — мислила је.

МАСКА С КИСЕОНИНОМ

Прошла је читава вечност пре него што је чула звук неке машине и људске гласове. Рушевине изнад ње почеле су да се померају и Мерилин је кроз пукотине у њима покушала да подигне руку што је могла више.

— Хеј, погледајте ову руку, покреће се! — чула је неког како виче.

Али, тиме Мерилина искушења нису била завршена. Таман су спасиоци почели да уклањају рушеви-

не изнад ње, кад је пшеница, која се задржала у празнинама између њих, почела да је затрпава.

— Па они ће ме убити! помислила је очајно. — Шта да урадим, како да им скренем пажњу? — питала је грозничаво. Једини начин био је да виче, али, да ли ће је чути од буке машина?

— Гушним се! Пшеница те че преко мене! — повикала је што је гласније могла а онда напрегнуто почела да слушају.

Одозго се зачуо глас:

— Покушајте да нам покажете где вам се налази глава!

Мерилин је поново по-

дигла руку и осетила како јој нешто спуштају у њу: била је то маска с кисеоником. Пажљиво провлачећи руку између поломљеног бетона и искривљених стубова, успела је да провуче маску и стави је на лице. Жудно је почела да увлачи кисеоник у заморена плућа.

Кад су, сат и по касније, спасиоци уклонили рушеvine и сместили Мерилин на носила, лекар је констатовао да јој је поломљена дес-

ТАМАН НАД СУ СПАСИОЦИ ПОЧЕЛИ ДА УКЛАЊАЈУ РУШЕВИНЕ ИЗНАД ЗАТРПАНЕ МЕРИЛИН РЕИМС, ПШЕНИЦА НОЈА СЕ ДО ТАДА ЗАДРЖАВАЛА У ПРАЗНИНАМА ИЗМЕЂУ ЊИХ ПОЧЕЛА ЈЕ ДА ЈЕ ЗАТРПАВА...

на нога и смрскана пета. Леђа, глава и десни очни капак били су јој испресецани посекотинама. Али као и осталих 18 службеника компаније чији је силос експлодирао 28. децембра прошле године, остала је жива.

О. В.

АНА КАРЕЊИНА И — КАВИТАЦИЈА

У трагичној судбини Ане Каренине значајну улогу одиграла је непријатна навика њеног мужа да — пуцкета прстима. За ову осећајну жену неретко примењивана „уметност“ тог човека понекад је представљала ону последњу кап која је, на крају, и предодредила њену судбину.

Међутим, др А. Енсворта, с Лидског универзитета у Енглеској, мање је интересовала естетска страна тог непријатног пуцкетања. Он је желео да сагледа биофизичку природу тог феномена, па је у том циљу чак конструисао и специјални уређај, који је омогућавао да се прсти руке истежу снагом од 20 килограма.

Ти експерименти, праћени и рендгенским снимцима зглобова пре и после истезања, показали су да при критичном расте-

зању прстију притисак синовијалне течности (прозрачне, жућкасте течности која „подмазује“ површине зглобова) опада до те мере, да она понекад може и да ускипи. При том се стварају крупни мехурићи паре чије је прскање праћено пуцкетањем. Та појава се иначе назива кавитацијом и она објашњава зашто се пуцкетање прстију не може одмах поновити на истим прстима. Наиме, после сваког пуцкетања, у синовијалној течности се појављују мноштво сићушних мехурића који се, пре следећег пуцкетања, морају увећати и у себи прикупити нове количине водене паре.

Да ли та појава може изазвати погоршање стања у зглобовима? Енглески истраживач изјављује да су клинички резултати у том погледу про-

тивречни, али је његово мишљење да се честа злоупотреба те жалосне „вештине“ нервирања других људи враћа као бумеранг и погађа само „уметнике“, пошто приличан број рендгенских снимака указује на то да се зглобови њихових прстију налазе у жалосном стању.

ПРЕПАД НА БОЛФА

ПОГОЂЕН, УСТАШКИ НАТПОРУЧНИК ЈЕ СКОЧИО КАО РАЊЕНА ЗВЕР...

Kada je, oktobra 1941. godine, Zemun potpao pod takozvanu Nezavisnu Državu Hrvatsku, ime jednog zlikovca prostrujalo je ne samo gradom nego i читавим Сремом брзином муње. Био је то усташки натпоручник Мартин Волф, коловођа фашистичких злодела у овом крају. Зликовац, који се наслађивао мучењима невиних по селима, а често и сам убијао нејаке, децу и старце, опрезно се кретао. Добро је знао да поробљени не седе скрпљених руку.

Једном приликом, на путу између Добановаца и Угриноваца, ухватио је Волф групу младих који су пошлели у партизане. Најпре их је ту, поред пута на њиви, зверски мучио — а затим их повешао о бандере.

Други пут је са групом усташа отишао у Батајницу да опљачка дрва. Један малишан га је замолио „да остави и нешто њима“ — пошто је долазила зима. Такву дрскост Волф није могао да отпри: извадио је пиштољ и убио дете!

Цео Срем је задрхтао после ових Волфових свирепости.

Градски комитет КПЈ за Земун одлучио је да ликвидира Мартина Волфа. Пошто је ван Земуна ишао обично у групи са својим разулареним усташама — кољачима, одлучено је да буде убијен уред Земуна.

Комитет је дуго бирао људе који ће Волфу стати за врат. Најзад се одлучио за двојицу изузетно храбрих омладинаца већ прослављених смелošћу у мно ђим акцијама земунских скојеваца.

Изабрани су Лазар Саватић, проглашен за народног хероја 1953. године, и Иван Радосављевић. Саватић је имао партизанско име Металац, а Радосављевић је изабрао да га зову — Пилот.

ПРИПРЕМАЊЕ АКЦИЈЕ

Волф је и кроз Земун обично ишао у пратњи својих телохранитеља, или се возио аутомобилом, односно мотоциклом. После вишедневног праћења утврдили су да је готово увек у групи.

Волф је становао преко пута хотела „Централ“, у самом центру Земуна. Скојевска група пратила је његово кретање. Саватић и

Радосављевић, наоружани са по два пиштоља, стално су били на местима где би он могао да се појави, али прилика да се изврши задатак никако да се укаже.

Био је крај новембра 1943. године. Хладне вечери, али још без снега, Металац и Пилот опет су пред „Централом“ чекали злогласног усташу. После два дана пали су у немачку заседу — блокиран је центар града. Срећом, успели су да се извуку.

Пилот је позвао Металца да му саопшти своју намеру.

— Синоћ сам сасвим случајно видео Волфа у друштву једне жене. То је тамо, у мом крају, код Бреговите улице.

— Шта ће он тамо?

— Вероватno му је то нека пријатељица.

Металцу је то било довољно да почне трагање.

Утврдили су да је Волф ожењен и да има троје деце, али да има и пријатељицу која станује у Бреговитој улици. Већ сутрадан после почетка истраге сазнали су да је Волф кренуо са својом пријатељицом у биоскоп. И заиста, срели су их пред биоскопом, али су одустали од напада на том месту јер би могли и невини да страдају.

Донели су одлуку да заседу поставе у Бреговитој улици где ће Волф допратити пријатељицу.

ДВОБОЈ КАО У ВЕСТЕРНУ

Металац и Пилот дошли су до Бреговите улице, прошетали поред куће те жене и одабрали место за заседу тачно преко пута, у сенци једног дрвета.

Време је споро одмицало. Сат на торњу земунске цркве откуцао је већ десет часова. Биоскопска представа била је већ одавно завршена, а Волфа још нема...

И Металац и Пилот били су веома узбуђени — помислили су да је зликовац већ ушао у стан своје пријатељице неким другим путем.

Металац је прескочио ограду и обрео се у дворишту. Пилот је, сигурности ради, остао на улици. Уз помоћ батеријске лампе Металац је утврдио да је соба Волфове пријатељице празна. Уто се Бреговитом улицом зачуо бат корака.

Пилот је управо повикао да Волф наилази, кад Ме-

талац зачу један одлучан
глас:

— Руке увис!

Волф се брзином муње створио уз Металца уперивши му пиштољ у стомак.

— Још више руке увис!
— одлучно нареди Волф. —
Кога чекате?

— Чекамо девојчице! — одговори Пилот, који је реконструисао овај разговор после рата у стенограмима сачуваним у Историјском архиву Покрајинског комитета СКС за Војводину.

Пилот се полако приближавао Волфу и овај осети опасност. Кад је покушао да окрене пиштољ према Пилоту, младић скочи на њега хватајући га за руку у којој је био пиштољ.

Почело је грчевито отимање. Волф поче да пуца, али како је цев била усмерена према земљи — успео је да Пилота рани само у ногу.

У том часу Металац кле-
ну на једно колено, извади
оба своја пиштоља и поче
да пуца на Волфа. Један од
Металчевих метака окрзнуо
је Пилота по глави. Опа-
мућен он се спусти уз об-
лижњи багрем.

РАЊЕНИК ЈУРИ КРВНИКА

То је потрајало само тренутак, а онда је Пилот дошао к свести. Зликовац је управо мењао шаржер на свом пиштољу, кад га је

погодио први Пилотов метак, негде у пределу леђа.

Схватио је да се налази између две ватре да мора да бежи.

Ранени Пилот јурио је за Волфом. Свих девет метака из свог "валтера" испалио је директно у Волфа, али Волф није хтео да умре. Трчао је стотинак метара а онда је пао и почео да крчља.

За Пилотом је одмах сти-
гао и Металац, такође ра-
њен, и то у раме.

Натпоручник Волф платио је своје злочине почињене у Срему.

Металац и Пилот, помажући један другом, упутили су се Виноградском улицом према својим базама. Мада је то био пуст крај, права периферија Земуна, ипак су променили шарже-ре у пиштољима и журили колико су могли.

Ледена страва обузела је окупаторе и издајнике у Земуну. Убиство чувеног Мартина Волфа — била је страшна опомена. Одјекнуло је као бомба у читавом Срему и имало огроман утицај на јачање, већ врло снажног антифашистичког покрета.

J. M.

АВАНТУРЕ
НАШЕГ
ДОБА...

САМ ДО ВРХА СВЕТА

ТРИДЕСЕТ СЕДМОГОДИШ
ЊИ ЈАПОНАЦ НАОМИ УЕ-
МУРА ЗА СОБОМ ВЕЋ
ИМА НИЗ ПОДВИГА.

Човек је извадио секс-
тант и извршио једно,
друго, па затим и
треће мерење. Тек тада мо-
гао је да буде потпуно си-
гуран. Са седамнаест еским-
ских паса — његовог једи-
ног друштва — налазио се
на „врху света“, на самом
Северном полу.

ТРЕНИНГ РАВАН ПОДВИГУ

Био је то крај педесет-
седмодневног путовања пре
ко ледене пустоши Аркти-
ка. Јапанска заставица забо-
дена у лед означила је и
последњи од 760 километра-
ра колико је Уемура прева-
лио.

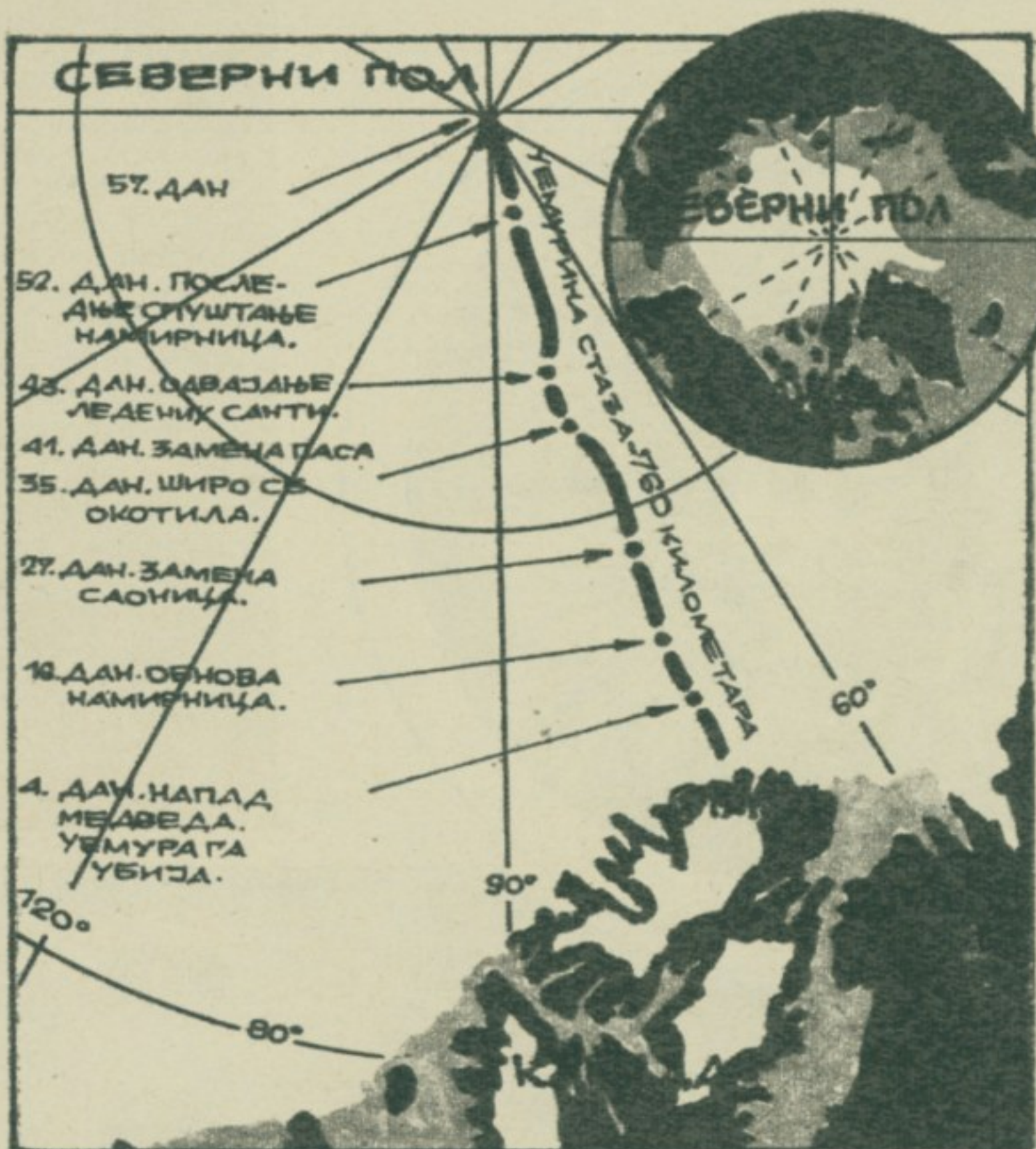
Следећег јутра чланови
помоћног тима, људи који
су дуж Уемурине стазе пет
пута из авиона спуштали
нове залихе намирница, мо-
гли су сада и сами да слете.
Дочекао их је с извиње-
њем:

— Страшно ми је жао
што сам закаснио, али ипак
сам на крају ту.

Говорио је о оне две не-
предвиђене недеље колико
се његово путовање продуж-
ило. То што се у тако
узбудљивом тренутку Уему-
ра извињавао не би изне-
надило оне који га боље
знају. Иако је у Јапану из-
растао у неку врсту нацио-
налног хероја, овај човек
задржао је скромност тако
карактеристичну за станов-
нике малог насеља никлог
међу пиринчаним пољима
из кога је потекао.

А да Уемура има разлога
да буде поносан, сигурно је.
Извео је неколико великих
подвига и то, као и овај по-
следњи — потпуно сам. Ту
спада и освајање четири
највише планине света:
Мон Блан у Француској,
Килиманџара у Танзанији,
Аконкагуа у Аргентини и
Маунт Мек Кинлија у САД.

То наравно, захтева ве-
лику физичку и психичку
спремност. Само за осваја-
ње Северног пола он се
подвргао тренингу који је и
сам раван подвигу — сао-
ницама које су зукли дси
прешао је 12 хиљада кило-
метара од Гренланда до
Аљаске.

Као и Пири пре њега,
Уемура је ка полу кренуо
са Елзмировог острва на се-
верозападу Канаде. Од са-
мог почетка наилазио је на
тешкоће. Били су то прво и
по девет метара високи
снежни гребени — пут кроз
ледене блокаде морао је да
просеца секиром. Темпера-
тура се некада спуштала и
до педесет и петог подеока
испод нуле, а снажни вет-
рови и снежне олује само
су још више усправале на-
предовање.

БУБАШВАБА СТРАШНИЈА ОД МЕДВЕДА

Мада је на себи имао мо-
дерну опрему, јапански и-
страживач одлучио се и да
поштује дуго искуство Ес-
кима: панталоне од медве-
ђег крзна, рукавице изра-
ђене од коже фоке и крз-
ном постављене чизме шти-
тиле су га тако од хладноће.

У зору четвртог дана пу-
товања, Уемуру је пробудио
избезумљен лавез паса, а
затим је чуо и тешко тап-
кање неке животиње и ње-
но гласно њушкане. Про-
вирио је из шатора и неда-
леко од себе угледао огро-
мн белог медведа.

Знао је да нема времена
да предузме било шта. Све

што је могао да уради било
је да се претвара да је мр-
тав. Увукао се у своју вре-
ћу за спавање и без иједног

ОД ОНОГ ДАНА 1909. ГОДИНЕ КА-
ДА ЈЕ РОБЕРТ ПИРИ ОТКРИО
СЕВЕРНИ ПОЛ САМО ЧЕТИРИ
ЕКСПЕДИЦИЈЕ УСПЕЛЕ СУ
ДА ДОПРУ ДО НАЈСЕВЕРНИЈЕ
ТАЧКЕ НА ЗЕМЉИ. САДА ЈЕ ТО
ПОШЛО ЗА РУКОМ И ЈАПОНЦУ
НАОМИЈУ УЕМУРИ.

покрета чекао на следећи
потез звери.

Пошто је уништио шатор,
халапљиво прождрао зали-
хе смрзнутог фокиног мяса
и китове масти, медвед је
њушком неколико пута
ћушну врећу, преврнуо је
и на крају мирно одшетао.

Када се следећег јутра,
ваљда привучен искуством
да се ту налази храна, вра-
тио, Уемура је био спреман
за поновни сусрет: овога
пута имао је времена да
нанишпани и да га убије.

Све што је Уемурина же-
на Кимико, која је све вре-
ме из Токија пратила му-
жевљев подвиг могла да
каже на ово било је:

— Он не престаје да ме
изненађује. Овде, код куће,
плаши се бубашваба. Тамо
убија медведе.

Уемура је из борбе изи-
шао као победник, али га је
читав догођај ипак коштао
времена — морао је да са-
чека да му спусте нови ша-
тор и нове залихе хране.

Иако се кроз ледену пус-
тош пробијао потпуно сам,
његово кретање пратили су
и други. Научници из Го-
дардовог васионског центра
у Гринбелту, у америчкој
држави Мериленд, свако-

дневно су примали сигнале
са одашиљача на Уемури-
ним саоницама. Сигнали су
до њих стизали преко „Ним-
буса 6“, метеоролошког са-
телита који је сваких 108
минута надлетао пол, а за-
тим је пријем преузимала
једна станица НАСЕ у
Фербанксу на Аљасци.

ШИРО И ЊЕН ПСЕЋИ ПОРОД

Иако су финансијери ек-
спедиције снабдели Уемуру
опремом за узимање узора-
ка снега, леда и ваздуха,
времена за истраживање
готово да није било.

Тридесет и петог дана је-
дан од паса, женка по име-
ну Широ, донела је на свет
шест кучића. Не само да је
Уемура силом прилика по-
стао бабица, него је после
тога још морао и да се брине
за мајку и њен пород. Смес-
тио их је у картонску кутију
коју је обложио и обмотао
јеленским кожама, а затим
је целу породицу вукао за
собом на саоницама. Широ
и њени кучићи пребачени
су у сигурност онога дана
када је Уемури стигла за-
мена за једанаесторо већ
прилично исцрпљених паса.

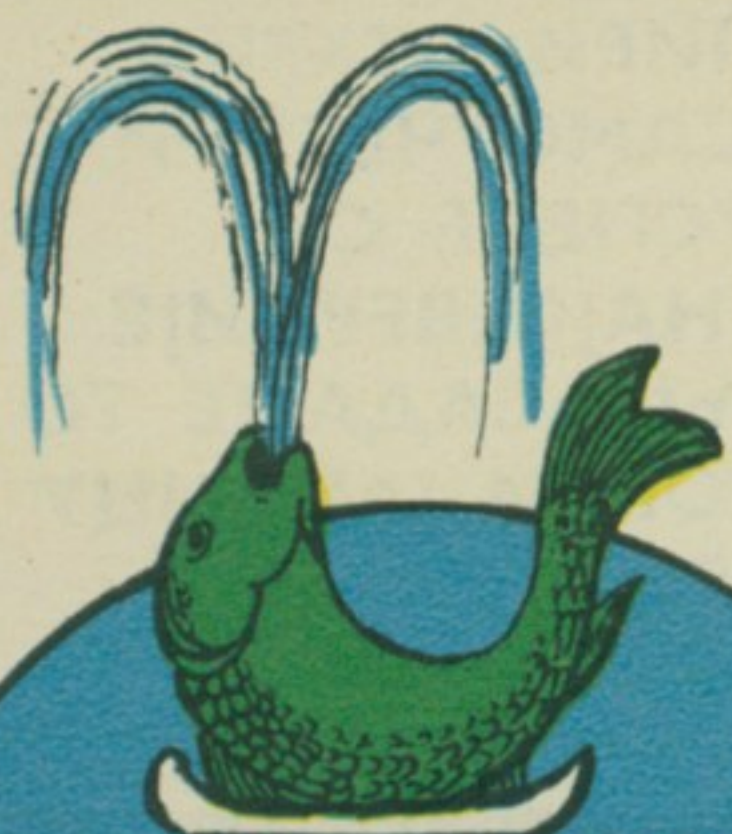
Четрдесет и трећег дана
истраживач је у свој днев-
ник записао:

„Ово је стварно застра-
шујуће. Санте леда злокоб-
но плове око мене, а с вре-
мена на време, уз заглужу-
јућу буку, у леду се отва-
рају огромне пукотине“.

Скрећући с пута како би
избегао опасност, наилазио
је на нове, непремостиве
препреке — огромна водена
пространства. Преко ноћи
нови лед, не дељи од два-
десет и пет сантиметара,
ухватио се на површини
воде:

„Морао сам да покушам.
Дао сам се у трк преко
свежег леда који је свакога
часа могао да пропусти под
тежином саоница. Када сам
после два и по сата непри-
јатне неизвесности поново
стао на чврст лед, био сам
потпуно исцрпљен“.

Првог маја ове године У-
емура је стигао до циља —
Северног пола. После једно-
недељног одмора неуморни
истраживач кренуо је на
ново путовање. Овога пута
чека га 2600 километара
кроз ледену пустош Грен-
ланда.

ФОНТАНЕ НА НАШЕМ ПРИМОРЈУ

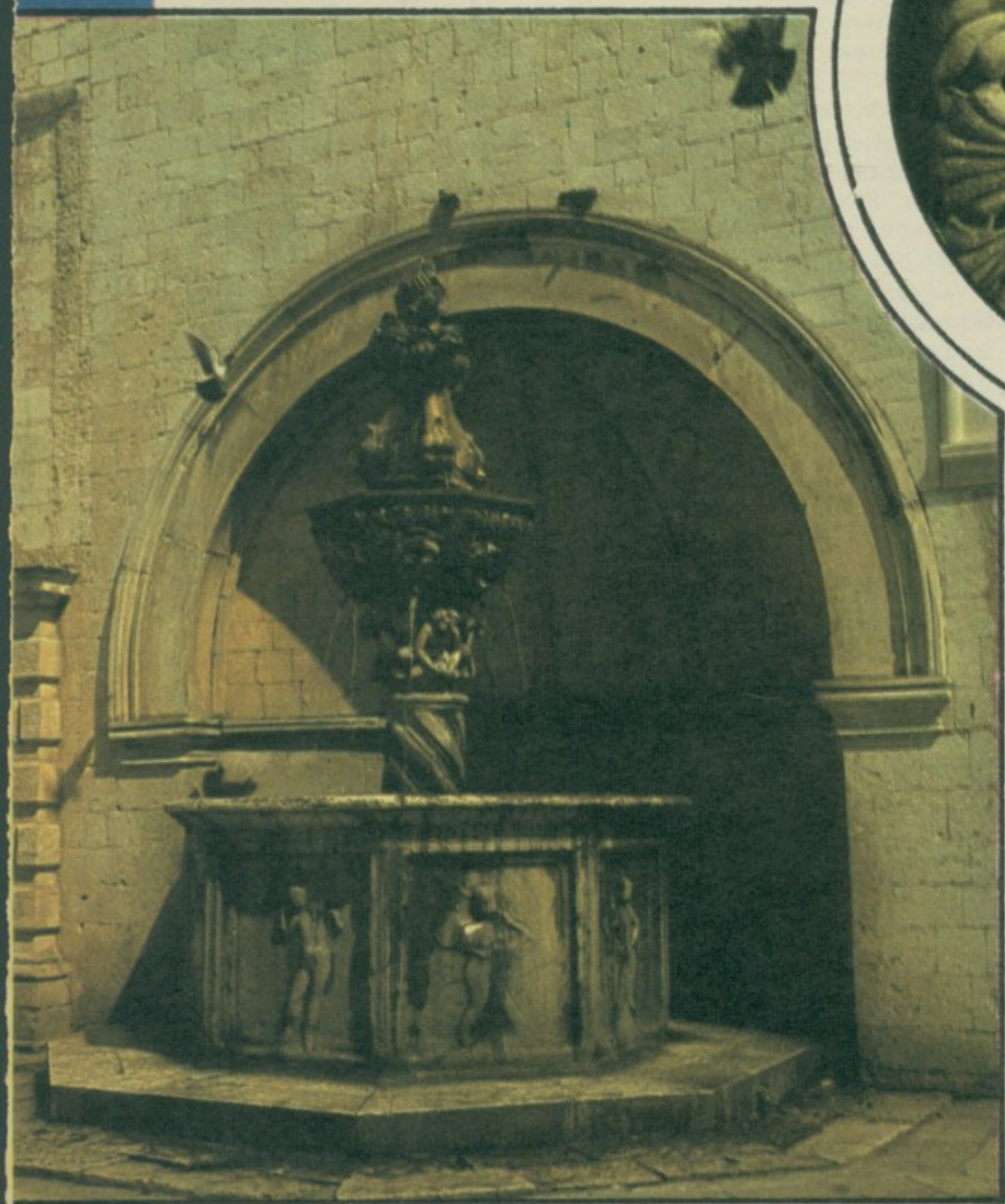

У КАМЕНУ Ч

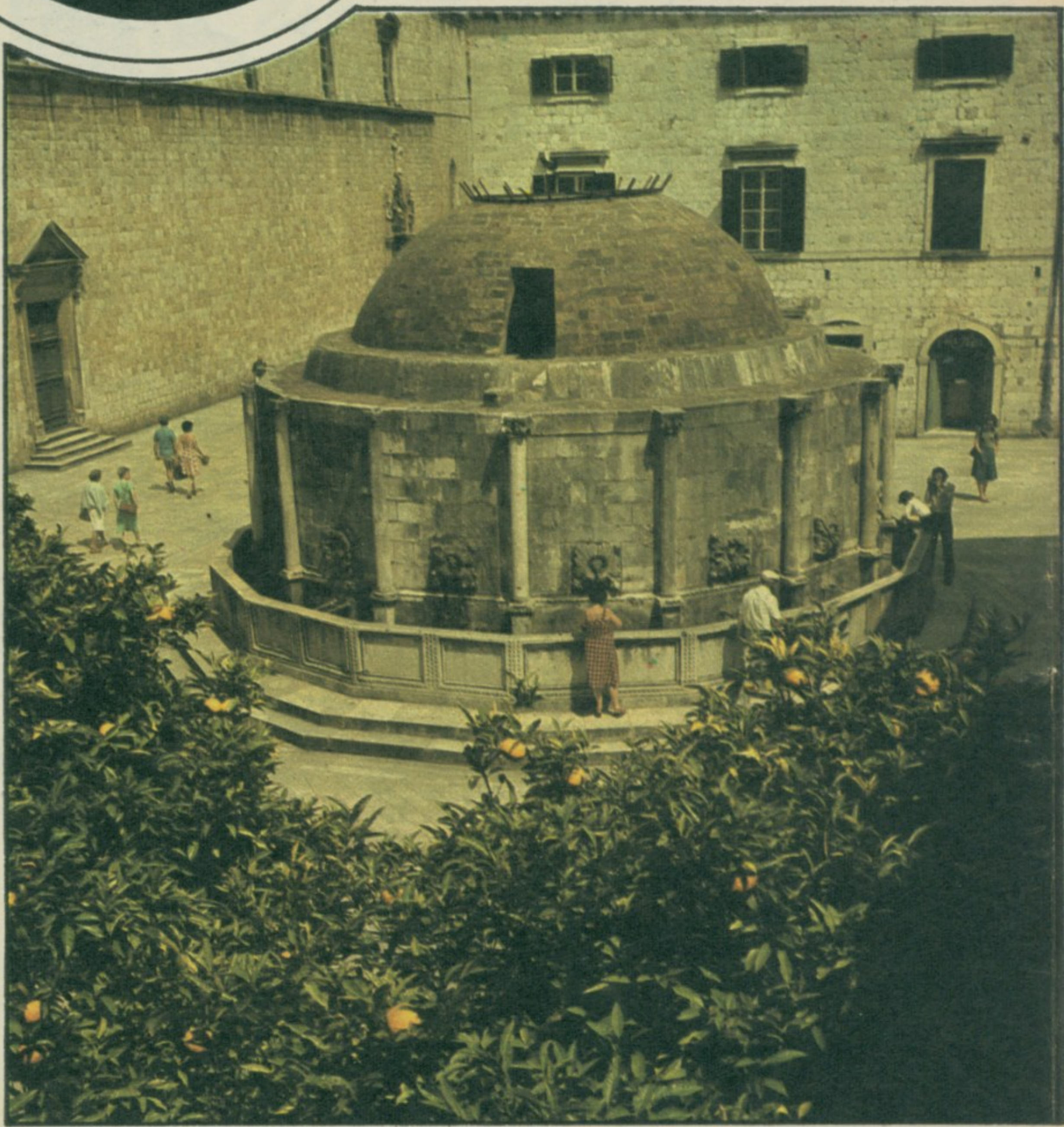
Д а су људи од прадавних времена па-стојали да што лепше опреме и украсе извор воде, потврђује и најстарија пронађена фонтана која потиче још из 3000. године пре нове ере! То је део од камена, са рељефом, који је чинио „ба-зен“ фонтане, а пронађен је на тлу древног месопотамског града Лагаша.

Стари су Грци изворима шитке воде при-давали такав значај да су их не само бога-то украшавали, него на тим местима поди-зали светишта. Коринт је био чувен по фонтанама, нарочито оној посвећеној ним-фи Пирени. А у старом Риму су неговали култ воде, купања и уживања у њој, па је у градовима било много јавних фонтана. Уосталом, та се традиција баш у Риму и наставила: од времена хуманизма и рене-сансе, преко барока, када су се градиле на-рочито богато украшене фонтане, овај град је постао у свету чувен по броју фонтана.

На нашој обали Јадрана готово да нема места без лепе фонтане или барем — бу-нара. Па ако није увек било изворске воде, бар је било довољно белог камена, да се место на којем су се житељи напајали и окупљали, што лепше украси...

СИМБОЛИ НЕЗАВИСНОСТИ — Чувени дубровачки песник и бунтовник Марин Држић, који је живео од 1508. до 1567. године, одабрао је Малу Онофријеву чесму и трг испред ње као место догађаја своје сатире „Новела од Станца“. Ваљда је такав био и обичај Дубровчана из 16. столећа да се окупљају испред чесме? А у Држићево доба већ су имали две — обе Онофријеве — Малу и Велику, ону на тргу испред Фрањевачког самостана, а одмах унутар Врата од Пила. Те две фонтане, дело Наполитанца Онофрија ди Ђордана де ла Каве, прави су симбол незадрживог напретка слободне Дубровачке Републике у време када су грађене: године 1438. Прве деценије 15. века остали део Далмације запамтио је по успостављању млетачке вла-сти, а Дубровник не само по сачуваној независности, него и по увећавању своје територије... Његови су капетани и трговци постајали све богатији, у граду већ опасаном дебелим зидинама ницале су све лепше грађевине, а круна свега била је изградња водовода. Тако су никле и чесме!

ЕСМА СТОЈИ...

ДА СЕ ПАМТИ КУТА — Копарска фонтана нешто је новија од дубровачких и хварске: изграђена је у 17. веку. То је време када овај град, главна млетачка лука у целој Истри, доживљава процват. Међутим, чим су Аустријанци 1797. године преотели Млечанима већину јадранских поседа на нашој обали, па и Копар, Трст

и Ријека преотеће му примат. На овој слици види се само део копарске фонтане која у основи има бунар, а над њим лук са исклесаним људским главама у подножју. По предању, тај барокни бунар направљен је баш тако да би остало сећање на многе становнике Копра страдале у великој епидемији куге у другој половини 17. века.

НА ТРГУ... БУНАР — Заставу државе Светог Марка признао је и Хвар — 1420. године. Зато он можда неће достићи богатство и монументалност Дубровника, али пошто је ова лука била најзгодније пристаниште за млетачке бродове пре матичне Венеције, Хвар ће од тог промета осетити много користи. Наравно, махом његова властела... Тако ренесан-

сно време и овом граду доноси прелепе зграде. Не и фонтану, јер је у води, као већина места на отоцима, оскудевао. Али, бунар на главном хварском тргу испред катедрале, изграђен на стогодишњицу млетачког доласка у Хвар, лепо је исклесан од белог камена. Дело је Ивана Кискића. Два и по века доцније добиће и украсну решетку од гвожђа.

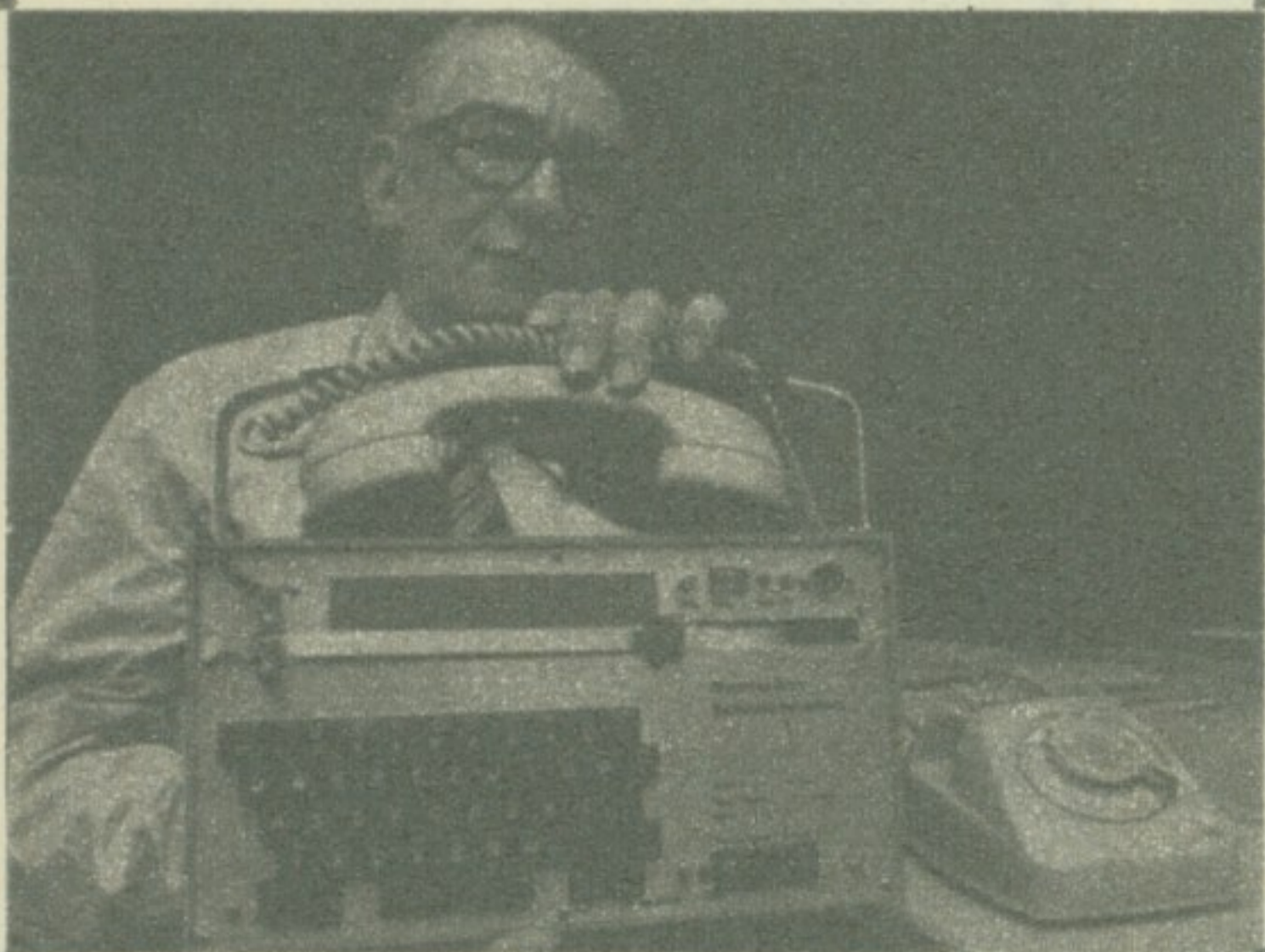
ВОДА ПАШТРОВИЋА — На овом лепом бунару у Светом Стефану вековима су се напајала племена Паштровића, настањена у Црногорском приморју. Њихово се име, иначе, помиње први пут још у 14. веку, када су били властела у служби цара Душана. Отуда и последња прерада Душановог законика потиче баш из Паштровића, из 18. века. Тим су се статутом служиле судије Племенског суда, Банкаде и Изабраног суда — три тела која су управљала целокупним животом 11 паштровићких племена. Када се Душаново царство распало, Паштровићи су почели бирати и свога кнеза, а када је и њима запретила опасност од Турака, ставили су се под заштиту моћне Венеције. Било је то 1432. године. Ипак, уговором а и стварно, сачували су независну судску власт. Тако је остало и доцније, када су Млечане заменили Аустријанци — они су само придодали паштровићком суду свога представника. Између 1805. и 1807. године, када су целу Боку држали под својом управом Руси, у Паштровићима се ништа није изменило у погледу аутономности одлучивања. Међутим, Тилзитским миром ови су крајеви опет припали Аустрији. Ослобођени су тек 1914. године, када је стигла црногорска војска и када су јој се придружили и многи Паштровићи.

НАЕЛЕКТРИСАНИ ЉУДИ

Људи који ходају по теписима од синтетичких влакана постају наелектрисани статичким електрицитетом, и тако могу ненамерно да одиграју улогу — потпаливача пожара! Нарочито у погонима у којима се ради с високоексплозивним материјама „електрични људи“ представљају велику опасност. У СР Немачкој је недавно дошло до великог пожара у једној фабрици боја и лакова. Узрок пожара се није могао открити све док стручњаци у току истраге нису сазнали да је један од радника буквално исијавао искре из себе и тако, неприметно, запалио експлозивне паре лака.

ТЕЛЕФОН ЗА ГЛУВЕ

У СР Немачкој се већ могу купити телефонски апарати с адаптером за глуве, који им омогућају да обављају телефонске разговоре. Спојен с обичним телефонским апаратом, адаптер функционише као писаћа машина.

Телефонски позив се најављује светлосним сигналом, а порука читава светлећим словима, али може да се прими и штампаним речима на траци.

ПРИВАТНИ ПОЛУТАКСИ

Градски оци пољског града Лођа намеравају да хронични недостатак такси-возила у свом граду отклоне учешћем приватних сопственика путничких аутомобила. Сваки онај који се налази у државној служби, а располаже сопственим колима и жели у свом слободном времену да превози путнике може код градских власти уложити захтев да му се одобри тај додатни посао. Како јавља варшавски дневник „Жиће Варшави“, убрзо после ове одлуке јавило се преко 160 грађана Лођа, а очекује се да ће се јавити и други сопственици приватних аутомобила.

МАЛО ЧУДО АВИЈАЦИЈЕ

ЛЕТЕЋИ

У ПОРЕЂЕЊУ СА »БОИНГОМ

727« ДВОМОТОРНИ МЛАЗНИ

ПУТНИЧКИ АВИОН »ЛИРЦЕТ«

ПРАВИ ЈЕ ПАТУЉАК, АЛИ

ЈЕ ЗАТО БРЖИ ОД МНОГИХ

ПУТНИЧКИХ АВИОНА

Године непосредно после другог светског рата биле су за велики део света време обнављања економског живота. Док су се земље опустошене ратним вихором трудиле да што пре стану на ноге, оне које то нису доживеле, али материјално исцрпљене, настојале су да опет ојачају. На све стране се градило и пројектовало. Новац је нарочито улаган у техничке иновације. Листа „новитета“ сваким даном се повећавала.

А онда, педесетих година на ред је дошао и „проблем“ радија у аутомобилу. Понуђено је неколико решења. Модел „моторола“ Американца Вилијама Лира поседовао је најбоље одлике.

Производња Лировог радија брзо је кренула и донела му толико новца да је могао да се ода крупном бизнису. Почео је с производњом гума у Денверу, у Колораду. Тај посао обавезивао га је на честа путовања с једног на други крај земље.

Пошто брзог превозног средства које је узлетало без велике процедуре и чекања око укрцавања путника није било, Лир се обратио групи младих и талентованих конструктора:

— Можете ли да ми направите мали послован авион који ће, по техничким одликама, бити сличан — ратном ловцу?

Муњевит развој

Конструктори нису хтели да преузму обавезу. Обећали су да ће само покушати. После извесног времена авион је био готов — на папиру. Лир се одушевио. Одмах је откупио права на производњу нове летелице; оком искусног трговца уочио је да му она може донети вртоглаву зараду.

Авио-индустрија је скупа и Лир није могао да финансира сопственим средствима. Потражио је партнера у швајцарском капиталу. Тако је 1960. настала „швајцарско-америчка авиокорпорација“ за производњу високобрзинског авиона SAAC-23, потоњег „лирцета“.

Фирма није дуго опстала. У сарадњи је нешто храмало и Лир се 1962. године окренуо себи и скрасио у Вичити, у Канзасу. Успевши некако да прикупи довољно новца, основао је фирму „Лирцет корпорација“, данас „Гејтс лирцет корпорација“. Конструкторе, инжењере, раднике и друго особље није било тешко окупити. У почетку фир-

ма се простирала на малој површини изван града. Међутим, временом се проширила и сада заузима 176 хиљада квадратних метара. И не само то: осим у Вичити, фабрике има и у Тускону, Денверу, Индијанополису и Палм Спрингсу. У Вичити је запослено 2300 радника, а у свим производним центрима заједно око 2800!

Први тест „лирцета“ обављен је 7. октобра 1963. године. „Малиша“ се виноу у ваздух брзином муње и... отпрве положио испит! Али како је авион — авион и не пушта се тек тако у производњу, испитивања су настављена током целе следеће године, када је 13. октобра 1964. из хала у Вичити коначно изишао први серијски „лирцет“ модел 23.

Првенац је одмах продат. После 104 примерка, заменио га је други, па трећи, четврти, пети модел... Права је вештина пратити развојну линију „лирцета“ по ознакама. Наиме, сви модели једног типа авиона исти су у основној концепцији, чак и по изгледу, али се свако па и незнатније усавршавање опреме и мотора оглашава као нов модел и обележава друкчијим бројем и словом од претходног, што, само по себи, не обавезује произвођача да се држи природног низа броја и редоследа слова. Тако су модели 35А и 36А старији од садашњих са ознаком 24Е и 23Ф.

Нао одбачен са тла

У мају 1976. фирма из Вичите испоручила је од свог настанка 600 „лирцета“. Потражња је велика, иако се за њега тешко може рећи да је једини у својој врсти и најбољи. Авио-стручњаци не воле израз „најбољи“. По њима, сваки авион има врлине и мане. Најлепше би било кад би се узеле врлине од сваког авиона и пренеле на једну летелицу. Па опет, ни тада то не би било оно „право“...

И ма колико прича о Лировој пословној проицљивости и упорности, нарочито богатству које је згрнуо на радију за аутомобил, била само прича, ипак остаје чињеница да је „лирцет“ врхунски авион! Јер, мада спада у путничке, по неким одликама приближава се ратном авиону ловцу!

Посаду чине најчешће два човека. Више и не треба: „лирцет“ је опремљен најсавршенијим навигацијским инструментима и последњом речју те технике — инерцијалним системом, односно убаченим компјутерским програмом путање висине и правца пре полетања који „брине“ да све тече по плану!

Сврстава се у групу нискокрилаца. На врховима крила носи тип-танкове, аеродинамичке завршетке који спречавају да падне у вртлог. Два снажна млазна мотора развијају брзину од 0,86 маха, а у достизању висине носи се са „боингом“, премда је у односу на њега прави патуљак!

„Лирцет“ је невероватно покретљив авион: његов полупречник заокрета сличан је ратном авиону! Са писте се одлепљује брзо, као одбачен са тла; 700 метара писте сасвим му је довољно.

Није предвиђен за више од десетак особа. Класичних седишта за путнике готово и нема. Како је пројектован за брза путовања и намењен пословним људима, унутрашњост се пројектује према жељи купца, или је купац сам може преуредити и од ње начини кабинет, салон, спаваћу собу, шта жели, стављајући намештај који му одговара. Најчешћи су то радни кабинети.

Имајући у виду његову намену, конструктори „лирцета“ подарили су му, поред радија, и телефонску везу са земљом.

У ваздуху је веома стабилан.

М. Тодоровић

КАБИНЕТ

САМО ТРИНАЕСТ ГОДИНА
ЖИВОТА, АЛИ ПЛОДНИХ:
»ЛИРЏЕТ« У ЛЕТУ

МЕРЕ И ОДЛИКЕ

Моделу »лирџета« који се тренутно налазе у производном програму носе ознаку 24E и 24F. Заменили су моделе 24B и 24D из 1976. године и у основи су исти. Мере и одлике су им:

Распон крила	— — — — —	10,84 m
Дужина трупа	— — — — —	12,50 m
Укупна висина	— — — — —	3,73 m
Тежина празног авиона	(24E)	3186 kg
	(24F)	3234 kg
Максимална носивост	(24E)	1803 kg
	(24F)	1755 kg
Максимална брзина	— — — — —	877 km/h
Највећа висина	— — — — —	13715 m
Дужина писте потребна за узлетање	(24E)	626 m
	(24F)	703 m

Цар на асфалту: напоспати у измењеним климатским условима?

ЖИВОТИЊСКИ СВЕТ

родни резервати не буду потпуно заштићени од инвазије ловаца, за десетине осталих врста једина је нада — зоолошки врт!

Размножавање животиња у зоолошким вртovima је веома тешко, јер су навике тих заточеника различите, као и њихов друштвени и психички живот. Често се дешава да се младунче роди мртво, или да још као „дете“ умре због небриге родитеља, јер се у затвору код њих не буди инстинкт за очување потомства, па се чак дешава да мајка при нову одмах поједе.

Али, у једном холандском

која је готово ишчезла у дивљини, а само је неколико примерака остало по разним приватним збиркама или зоолошким вртovima. А у Токијском зоолошком врту, на пример, укрштањем лава и тигрице добијена је сасвим нова врста животиња. Међутим, слични експерименти у другим зоолошким вртovima нису уродили плодом.

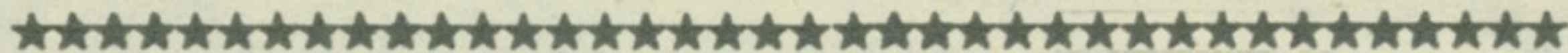
Током последњих десетак година у београдском зоолошком врту било је на десетине принова. Тако је слоновски брачни пар Мита и Тиса, 1962. године, добио кћерку Цицу, а 1973. си-

Многе од ових заточених животиња не би знале како да се понашају на слободи.

ЈАУК, КАО ЧОВЕКОВ

МАЛО ЈЕ ЗООЛОШКИХ ВРТОВА У СВЕТУ КОЈИ МОГУ ДА СЕ ПОХВАЛЕ ДА СУ СЕ У ЊИХОВИМ КАВЕЗИМА РОДИЛЕ ЖИВОТИЊЕ.

зоолошком врту дошло се на срећну идеју. Чим су чувари приметили да женка белог медведа чека принове, одмах су у њеном кавезу подигли пећину од леда, попут њеног склоништа на сантама северног мора. И — женка је донела на свет два неспретна бела младунца. Климатски услови, као и подражавање природне околине, веома су важни за размножавање заточених животиња...

Младунче тигрице и лава

Зато је неоспоран успех управе зоолошког врта у немачком граду Крефелдску, где је на свет дошло младунче једне веома ретке дивље мачке, зване читих,

на Тасу. А средином 1969. године и породица нилских коња такође је добила принову: мали Нилко је, када се родио био тежак „само“ 25 килограма, да би сада, као десетогодишњи „малишан“ имао — тону и по.

Беба за џеп

И лавови су, такође, у београдском зоолошком врту добили 5 принова, тигрови — 3, црни пантер — 2, јелени и бизони по једну, муфлони — 3... Али, за посетиоце свакако да је својеврсна атракција мама кенгурица, која је у априлу ове године добила бебу, дугачку само — сантиметар и по и тешку неколико гра-

ма. Изузетан успех, пошто се кенгури веома слабо размножавају, чак и у природним условима, па многе женке током живота доне-

наредних осам месеци и тек онда се полако охрабрује да из ње изиђе.

Однос између мужјака и женке у животињском свету је непредвидив и веома сложен. Тако је у зоолошким вртovima примећено да су јагуари веома избирљиви, па некада женку могу и да растргну, јер им „иде на нерве“, док при сусрету

НЕ САМО АТРАКЦИЈА, НЕГО И СОЦИЈАЛНА УСТАНОВА

Читава наша планета је велики зоолошки врт, човек је себе наименовао за његовог чувара. Али, ни он не може да живи изван његових капија. Наши животи су нераздвојно повезани са животом свега што живи унутра, а судбина тих бића ускоро ће бити и наша... тако у својој књизи „Живот је зоолошки врт“ слутити познати стручњак за животиње Американац Џон Пери.

Као и бројни зоолози широм света, и Џон Пери се залаже да зоолошки вртovi не буду само атракција за децу, туристе, љубитеље животиња, већ да та „социјална установа“ послужи за спасавање угрожених врста и омогући одређеним примерцима да се нормално размножавају, а потом навикну на измењене услове живота који су и довели до њиховог уништења.

су на свет само једно младунче. Али, када се беба роди, веома је сићушна и потпуно неспособна за живот, па је мајка одмах пред њим шапама подиже и ставља у торбу на свом стомаку, где младунче проводи

са другом, на коју нису навикли, долази до „љубави на први поглед“. Горице, међутим, који када се једном заљубе, остају до краја живота верни својој изабраници.

Б. Јеремин

Једина нада — зоолошки врт

Ово младунче било је прво од шест које ће женке гориле родити у том зоолошком врту за наредне три године. За зоологе су те принове биле више него вредне, али не као експонати, јер гориле, заједно са још 130 врста птица, гмизаваца и сисара... спадају у групу животиња којима прети уништење, пошто су људи изменили и разорили природне услове погодне за њихов опстанак. Додуше, неке врсте лавова, бенгалски тигар или носорози, можда ће и бити сачувани од истребљења. У националним парковима — попут Јелоустонског у САД, у Нигерији или Индији — захваљујући напорима Међународне уније за очување природе и живота у дивљини. Али, све док ови при-

ОСУЂЕН БЕЗ СУДА

И кавез није кавез, већ затвор. Мајмун се пенгтра по кавезу посма трајући попреко посетиоце. Сумњам у то да имамо право да држимо тог свог рођака без суда у затвору. И где је његов конзул?

Мајмун се вероватно досађује без посла. Људи му личе на зле духове. И по цео дан се досађује...

(Виктор Шкловски
„Зoo или писма
не о љубави“

Краљица чува тајну

Иако Зеница није тако стара као нека друга места у Босни и Херцеговини, јер се назив овог града у историјским документима први пут помиње тек 1436. године, ипак се о њеном имену и постанку у народу исплело неколико необичних предања.

Једно казује да је Зеница добила име по томе што је смештена у средини котлине која има облик ока.

Друга легенда говори да је нека краљица, бежећи с краљем из старог града Бобовца, недалеко од данашње Зенице, уздахнула гледајући последњи пут лепоту тог краја: „Оста моја зеница“!

Треће предање такође је везано за древни Бобовац и у њему се извесна имена и догађаји поклапају са историјским чињеницама. Међутим, то је ипак легенда кроз коју је народ показао сву своју маштовитост приказујући турске освајаче као сурове завојеваче огрезле у крви и јауку.

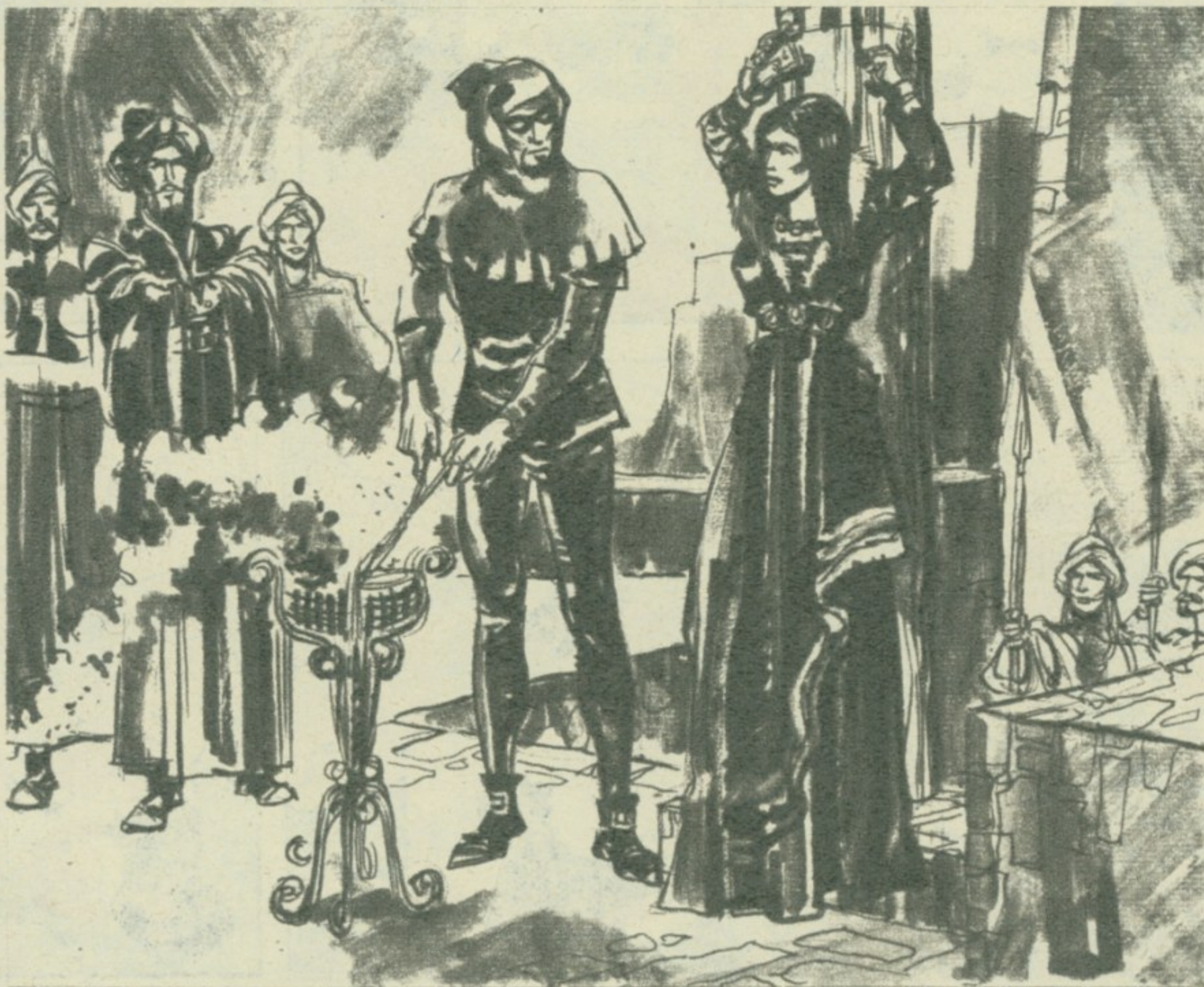
ОКРШАЈ ПОД ЗИДИНАМА

На степенастој стени јужних падина Драговићког брда, југозападно од босанског градића Вареш, између овог места и данашње Зенице, уздижу се остаци Бобовца, некада најважнијег и најтврђег града средњовековне Босне. Први пут се у историјским изворима ова тврђава помиње 1349. године и састојала се од два града, горњег и доњег.

Године су, с колена на колена, босански краљеви чували у Бобовцу своје драгоцености, боравећи овде увек кад се требало одбрани од непријатеља или одморити од бојева. Али, овај древни град нарочито је везан за име босанског краља Стјепана Томашевића, који је владао од 1461. до 1463. године, и његову жену. А краљичину судбину, у легенди трагичну и болну, народ је везао за име Зенице.

Историјски документи показују да је султан Мехмед II Освајач кренуо у пролеће 1463. преко Скопља на Босну. Да би заварао Мађаре, Мехмед II је неке своје одреде упутио на утарску границу на Сави и Дунаву.

Међутим, главнина велике и дотада непобедиве војске, под командом беглербег Махмуд-паше Анђеловића, кренула је из Зенице на Дрину и одмах ударила на утврђени Бобовац, где се налазио краљ Стјепан То-

КАД ЈЕ БЕГЛЕРБЕГ МАХМУД-ПАША НАРЕДИО ДА СЕ ЖЕНИ БОСАНСКОГ КРАЉА СТЈЕПАНА ТОМАШЕВИЋА ИЗВАДЕ ОЧИ, ЊЕНО ЛИЦЕ ЈЕ ОСТАЛО МИРНО И БЕЗ СУЗА.

машевић са краљицом, војском и свитом.

Уследио је крвав окршај под његовим зидинама, после којих је и никла легенда о жени Зенице.

ТОПОВИ ГРМЕ

Кад је бој био најжешћи, казује предање, Стјепан Томашевић је напустио град да би довео појачање из Кључа. Изгледало је да ће успети да одбрани Бобовац, где је столовао и његов отац, такође босански краљ, Стјепан Томаш. Јер, Турци су данима узалудно наваливали на браниоце утврде, све док им извесни Јерг, Немац из Нириберга, није под самим зидинама салио топове.

Ни камени зидови, ни храброст Стјепанових војника нису могли да одоле киши топовске ђулади. Двадесет и првог дана маја 1463. године Турци су запосели Бобовац.

Истог дана, по легенди, догодио се један од најтрагичнијих и најпотреснијих злочина у историји средњовековне Босне. То је истовремено и прича о поносу и непоколебљивости, истрајности и љубави.

Дознавши да је у тврђави краљица, жена Стјепана Томашевића, беглербег Махмуд-паша је наредио да је доведу. Желео је да по сваку цену пред собом види обузданог и немоћног самог Стјепана Томашевића, и био је уверен да ће своју замисао најбоље остварити преко његове жене.

Међутим, османлијски силник се преварио. Народном предању му је чак и име заобишло, као што историјски није доказано да су догађаји тог 21. маја 1463. године текли у Бобовцу онако како се приповеда. Махмуд-паша се тргнуо и остао без речи кад се пред њим појавила стасита, лепа краљица, обучена раскошнице од иједне хануме из његовог харема.

Давши руком знак војницима који су довели краљицу да оду, ђутке се загледао у светло лице и велике тамне очи. И за неколико тренутака од свега на њеној појави видео је само те очи које су га гледале сузним, али пркосним и поносним погледом из којег су избијали мржња и презир.

На сва Махмуд-пашина питања о краљу и месту где се налази краљица је без покрета и померања оних великих очију које су

Османлији заклањале сав видик одговарала — ћутањем. Уследили су и претње, све горе од горе, између којих је силник размишљао о томе како би ова жена засенила својом стаситишћу, лицем и косом, очима и удовима, сав онај безимени сијасет харемских жена. Али, султан Мехмед II је већ у Јајцу и очекује га са

вестима о освајању Бобовца и хватању Стјепана Томашевића...

Бесан и на свој положај и на војнике од којих се не може сакрити ништа, а понајмање једна краљица, и то овако лепа краљица, скочио је и, уплахирен и црвен у лицу, позвао стражу.

Ни кад је наредио да се овој ђутки (неверкињи) изваде те њене очи поносне, и то одмах, ту пред њим, краљичино лице остало је мирно и без трага суза.

ПРЕД СУЛТАНОВИМ ЏЕЛАТИМА

Легенда не казује шта је даље било са непокорном женом краља Стјепана Томашевића. Историјски документи потврђују да су Турци Стјепана ипак затекли у Кључу где се под извесним условима предао беглербегу Махмуд-паше Анђеловићу, пошто је добио обећање да неће бити смакнут. Заробљеник је затим одведен у Јајце, пред самог султана, који се насмејао пашиним обећањем и почетком јуна 1463. предао Стјепана Томашевића својим џелатима.

Деценије и векови који су наглазили избрисали су у народу сећање и предање о освајању Бобовца и смакнуту последњег босанског краља. И ту, где су заборављени чак и султани, није из приповедања нестало и болно сећање на лепу краљицу којој су, наводно, извађене очи.

Крај око тврђаве Бобовац, која је временом све више губила од своје неосвојивости, чврстине, сјаја и значаја, дуго је називан Зеница, наводно по ножем извађеним очима краљичиним.

А кад је у долини Босне, недалеко од ове старе утврде, никло ново насеље, добило је име — Зеница, и како легенда каже, по краљичиним ископаним зеницама.

И. Лончар

МИНИ-КВИЗ

- 1 Шта је гризај?
- 2 Дактилофазија је...
- 3 Да ли је дивљи першун отрован?
- 4 Ко је била Диона?
- 5 Шта је ебонит?

ОДГОВОРИ:

1. Гризај је врста гљиве која се налази на дрветима и људима. 2. Дактилофазија је бол на прстима који се јавља услед претераног рада на клавијатури. 3. Першун је отрован. 4. Диона је била краљица Египта. 5. Ебонит је врста пластике.

БАВАЛУ

СТРИП

ФЛАШ ГОРДОН И ДЕЈЛ ЗАРОВАЊЕНИ СУ НА ЈУПИТЕРОВОМ САТЕЛИТУ ГАНИМЕДУ НА КОМЕ ВЛАДА ВЕЧИТА ЗИМА. ЛЕДЕНИ ГРАД, У КОМЕ ЖИВЕ СТАНОВНИЦИ ОВЕ НЕОБИЧНЕ ПЛАНЕТЕ, ОСУЂЕН ЈЕ НА ПРОПАСТ. ДЕЈЛ, ДЕЧАК РЕЈ И ДВА ФЛАШОВА ДРУГА...

...УСПЕЛИ СУ ДА ПОБЕГНУ У ЈЕДНОЈ РАКЕТИ ПРЕ КАТАСТРОФЕ...

КРАЉИЦА ГАНИМЕДА МАРЛА И ФЛАШ УМАКЛИ СУ У ПОСЛЕЊЕМ ТРЕНУТКУ. ПОМОЋУ ПЛАНЕТАРНОГ ТРАНСПОРТЕРА, ПРЕБАЧЕНИ СУ НА ПЛАНЕТУ ТАНИЈУМ...

ОКО ЊИХ ЈЕ ВЛАДАО МИР. КАО ДА УОПШТЕ НИЈЕ БИЛО ЖИВОТА...

А, ОНДА СЕ ЗАЧУШЕ КОРАЦИ...

УУХ!
ФЛАШЕ!
ФЛАШЕ!

КО ЈЕ
ТО?
ШТА?!

ЈЕСИ ЛИ ДОБРО?

РЕЈ!

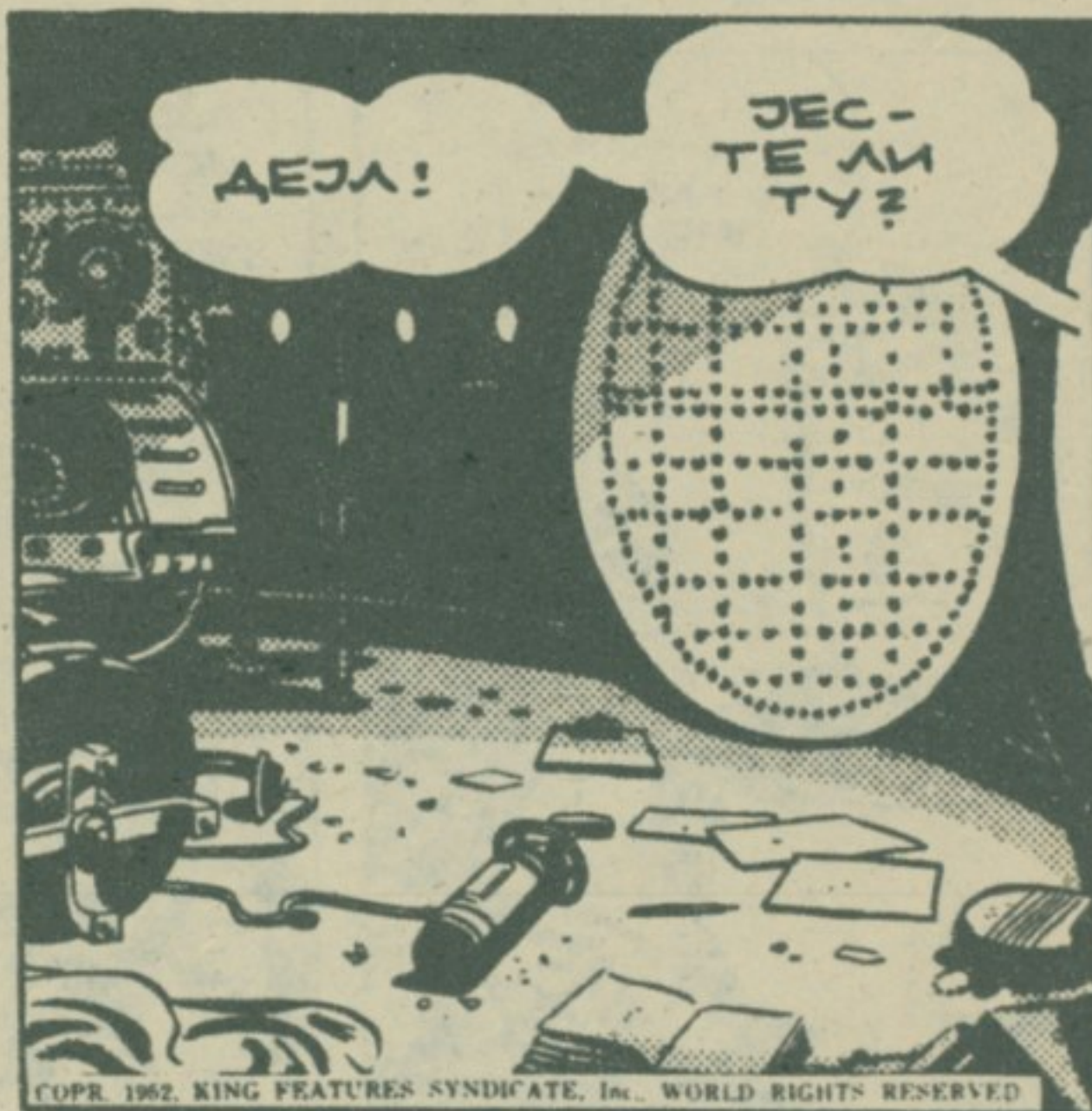
ПОШТО СМО СЕ ОВДЕ СПУСТИЛИ, ДЕЈЛ, ТЕКС И КЕНТ СУ ЖЕЛЕЛИ ДА СЕ ДОБРО ПРИПРЕМЕ ПРЕ НЕГО ШТО КРЕНУ У ПОТРАГУ ЗА МОЈИМ ОЦЕМ КОЈИ ЈЕ ОВДЕ ИЗГУБЉЕН! АЛИ, ЈА САМ НЕСТРПЉИВ!

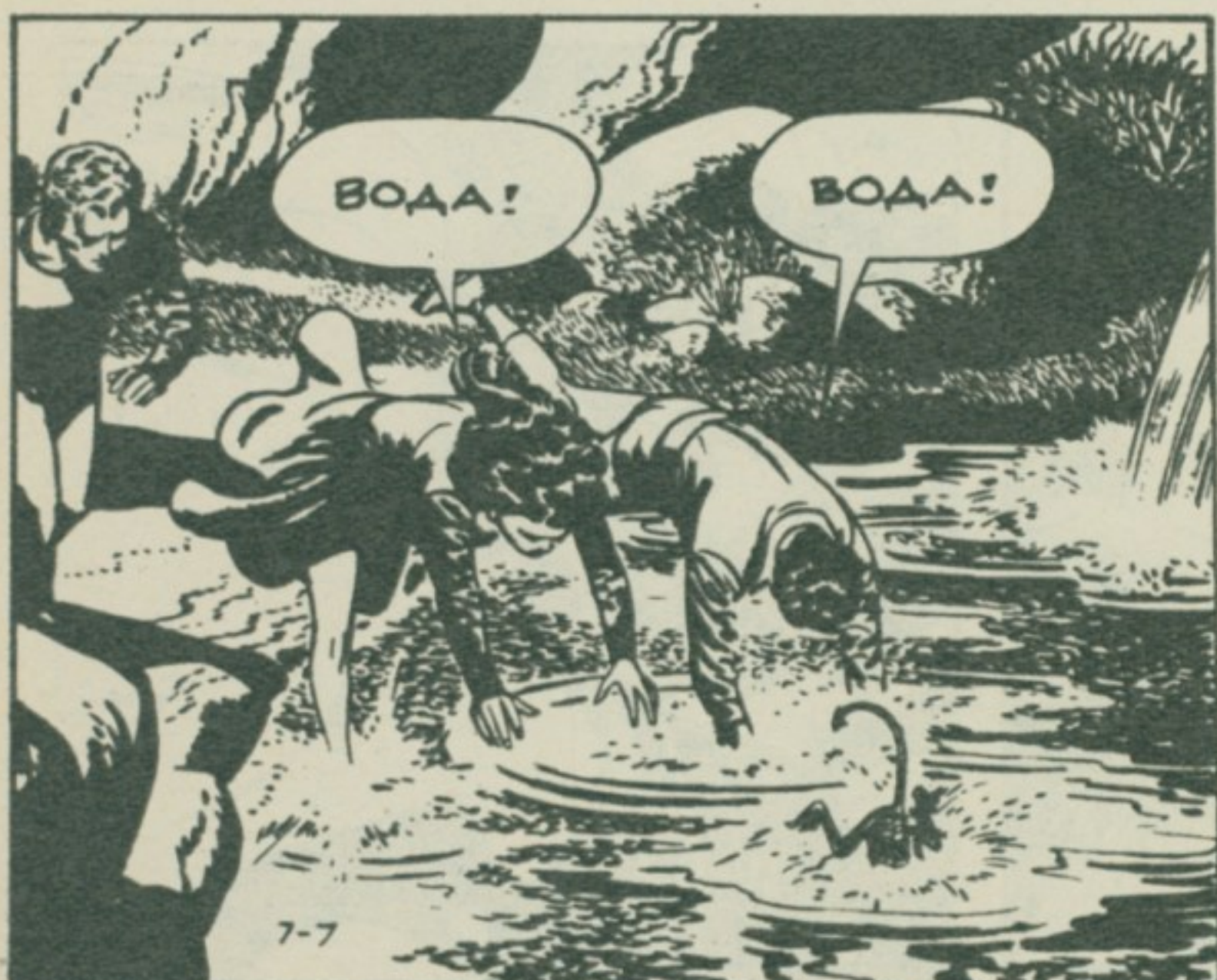
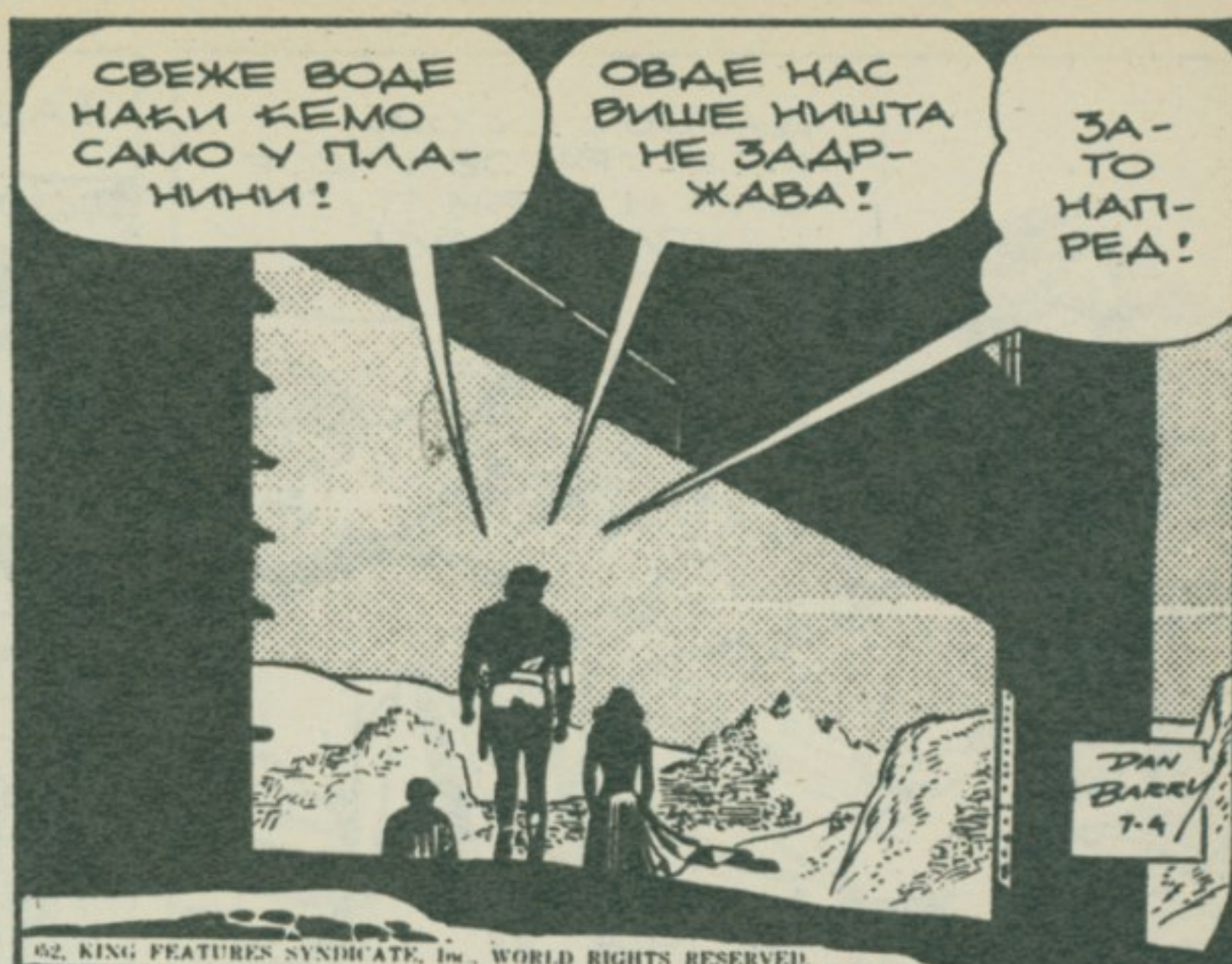
ХОКУ ШТО ПРЕ ДА ВИДИМ ТАТУ! УЗЕО САМ ДВА ПИСТОЉА И САМ КРЕНУО! АЛИ, ИЗГУБИО САМ СЕ. ОВДЕ ЈЕ ТАКО ЈЕЗИБО!

ОПЕТ! ЧИТАВ ДАН СЛУШАМ ТО ЦВИЉЕЊЕ! НЕ ИСПУШТА ГА ЧОВЕК, СИГУРАН САМ!

УЗАЛУДА МО-
ЛИШ ЗА ЖИВОТ!

БОЈИМ СЕ ДА
ЊЕНИ ПРИЈАТЕ-
ЉИ НЕШТО НЕ
ПРЕДУЗМУ!

МОЖДА НИЈЕ ТРЕ-
БАМО ДА ИХ ПУСТИМО
ДА ОДУ!

COPY 1962, KING FEATURES SYNDICATE, Inc., WORLD RIGHTS RESERVED.

АКО СЕ ОВА ЖЕНА
И ДАЉЕ БУДЕ ОПИ-
РАЛА, МОРАЋЕМО
ДА ЈЕ НОСИМО!

COPY 1962, KING FEATURES SYNDICATE, Inc., WORLD RIGHTS RESERVED.

ДО ЂАВОЛА,
АЛ' ЈЕ СНАЖ-
НА!

КАО ДА
ВУЧЕМ
КАМЕН!

DAN
BARRY
8-2

УС-
ПЕО СИ,
ФЛА-
ШЕ!

БЕЖИМО
ИЗ ОВЕ ДОЛИ-
НЕ, РЕЈ!

МАРЛА
СЕ ОНЕС-
ВЕСТИ-
ЛА!

ТО ЈЕ
ОД СТРА-
ХА!

ЉУДИ-ЛЕП-
ТИРОВИ ЛЕТЕ
КАО ДУВА СНА-
ЖАН ВЕТАР!

DAN
BARRY
8-4

НЕ ЗАСТАЈ-
КУЈ,
РЕЈ!

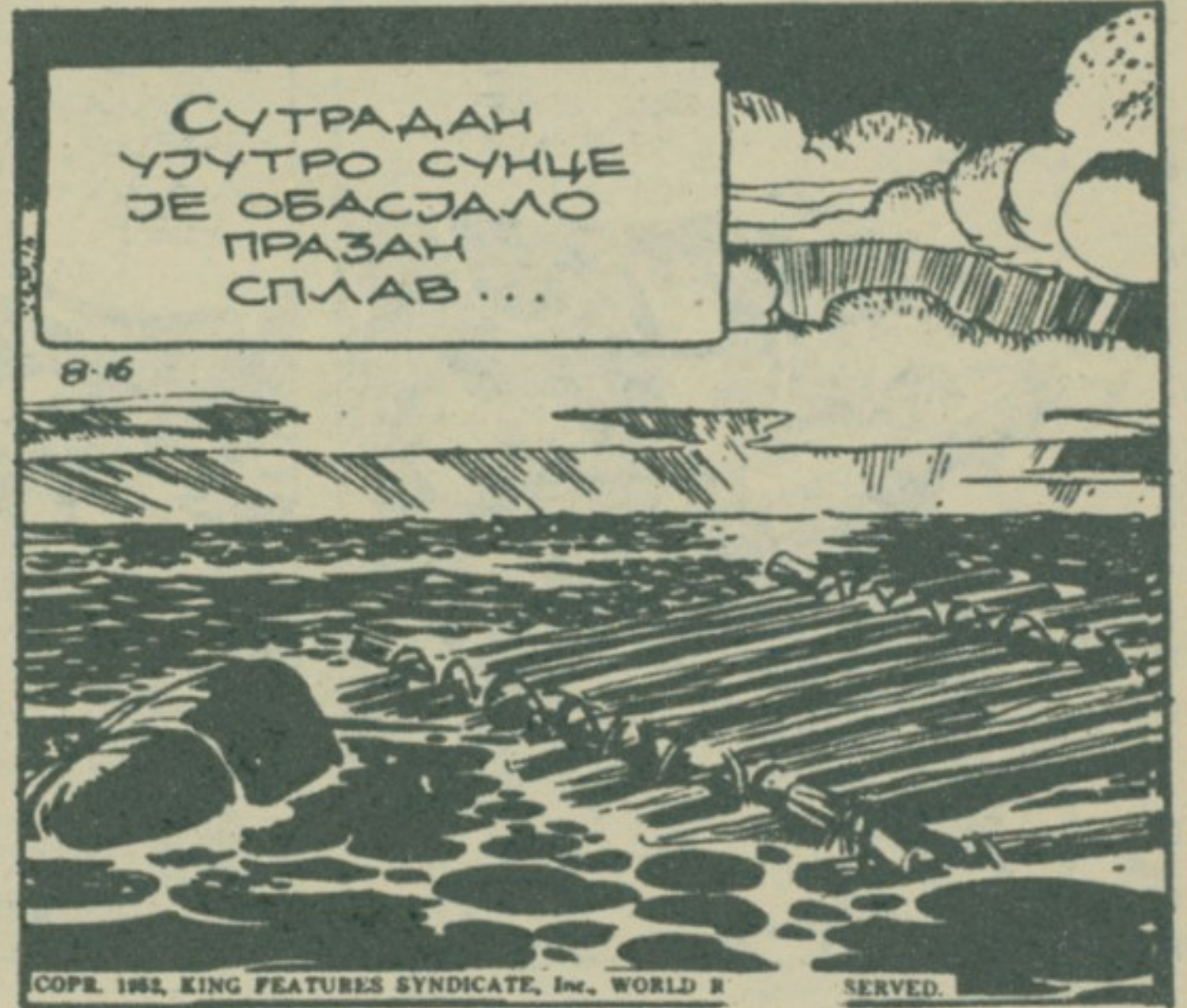
ПОЧЕЛА ЈЕ ОЛУ-
ЈА С КИШОМ!

ИПАК НЕ МОГУ
ДА НАС ПРОГОНЕ
ПО ОВОМ ВРЕ-
МЕНУ!

ЦЕПНА
АРМИЈА

ВАТЕРПОЛИСТА

СВЕМИРСКИ БРОД СА ПЛАНЕТЕ ЛИТУРНУС ПРИНУДНО СЕ СПУСТИО НА ЗЕМЉУ КОД ГРАДИНА ВИТФОРДА. ПОСАДИ, КОЈУ САЧИЊАВАЈУ ШЕСТ СИКУШНИХ БИКА, ПРИТЕКАО ЈЕ У ПОМОК ДЕЧАК ПО ИМЕНУ ПИТ ПАРКЕР. ЛИЛИПУТАНЦИ САДА ЖИВЕ КОД ПИТА, НАДАЈУЊИ СЕ ДА ЋЕ ПОПРАВИТИ СВОЈ БРОД И ВРАТИТИ СЕ НА ЛИТУРНУС...

ТИШЕ, МОЛИМ
ВАС! НЕКО ЋЕ ВАС
ЧУТИ!

ЈИПИИИИИ!

ВРРРРРР!

НА СРЕКУ, ПИТ ЈЕ
ОДВЕО СВОЈЕ МА-
ЛЕ ПРИЈАТЕЉЕ
НА УСАМЉЕНИ
ДЕО ОБАЛЕ...

ИЗВИНИ, ПИТЕ,
ШТО СМО ОВО-
ЛИКО БУЧНИ!
НА НАШОЈ
ПЛАНЕТИ НЕ-
МА МНОГО
ВОДЕ!

ГОТО-
ВО ЈЕ
СУ-
ВА!

ДОБРО,
ВЕСЕ-
ЛИТЕ
СЕ ДОК
МОЖЕ-
ТЕ!

ДОБИТЕ ДА ВАМ
ПОКАЖЕМ ЗАМАК
КОЈИ САМ НАПРА-
ВИО ОД ПЕСКА!

КАЗАО СИ
ДА СЕ ДАНАС
ОДРЖАВА ТАК-
МИЧЕЊЕ МЛА-
ДИХ ВА-
ЈАРА!

ДА БАЦИМО
ПОГЛЕД ДОК
СЕ СУДИЈЕ НИ-
СУ ПОЈА-
ВИЛЕ!

ЕВО ГА! ШТА
КАЖЕТЕ?

ВИ МИСЛИТЕ
ДА МОЖЕТЕ ДА
НАПРАВИТЕ
БОЈИ?

СВАКАКО!

НЕ ВАЉА НИШ-
ТА! СУДИЈЕ НЕЋЕ
НИ ЗНАТИ ДА СЕ
РАДИ О ЗАМКУ!

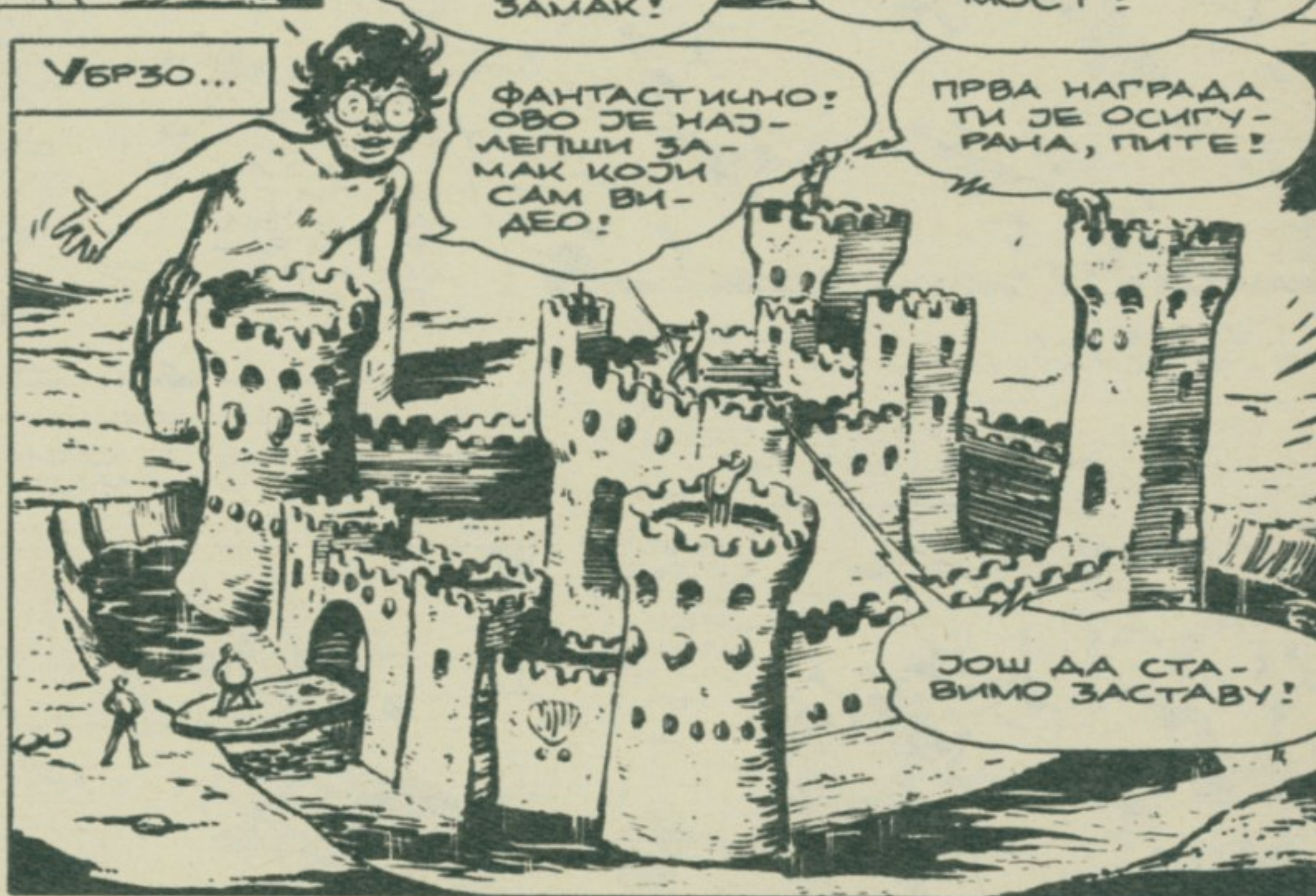
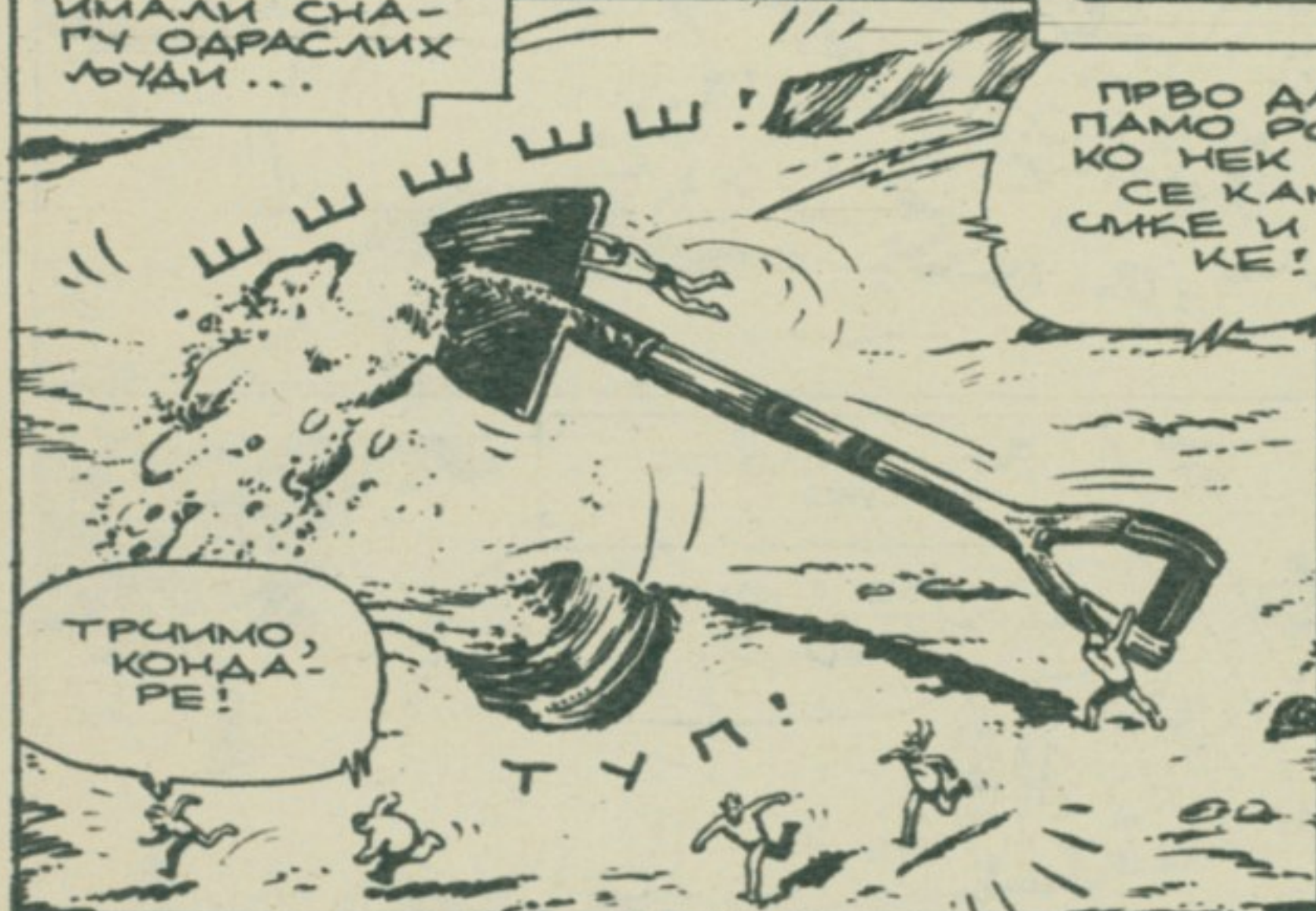
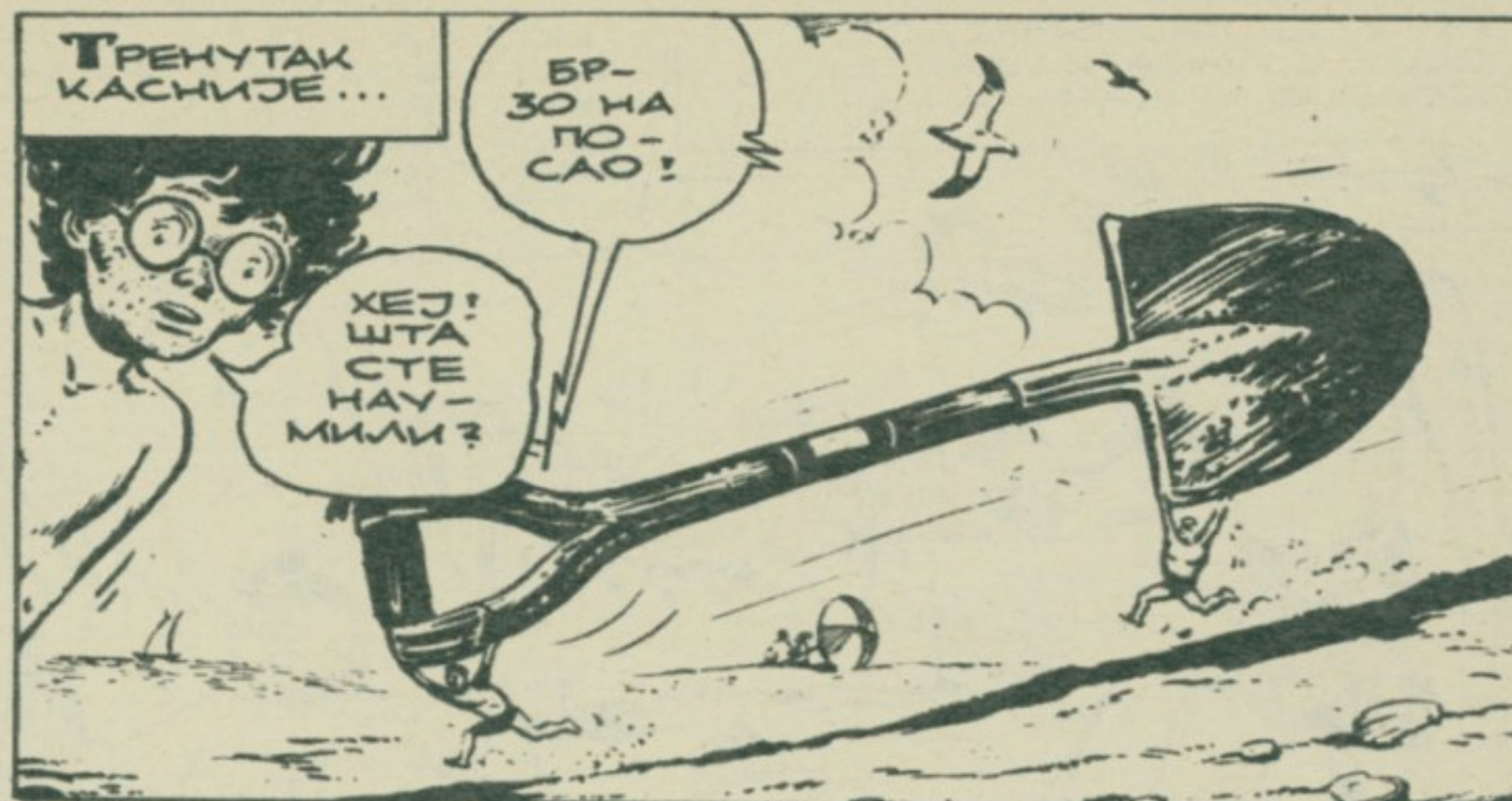
SKI • ROL

"МЕХАНОТЕХНИКА"

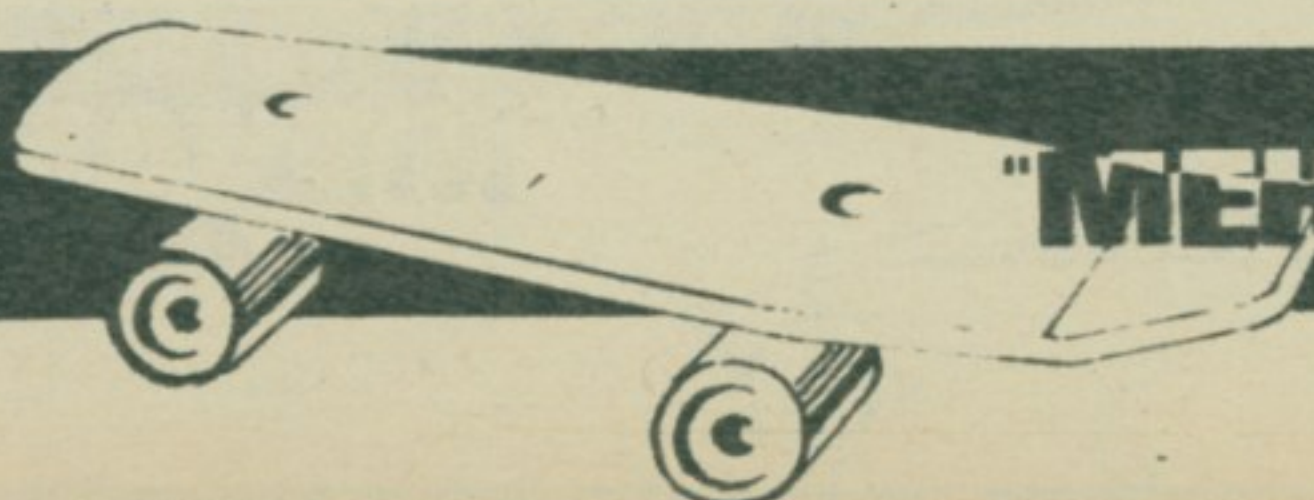

ИАКО СИЖУШНИ, ЛИЛИПУ-ТАНЦИ СУ ИМАЛИ СНАГУ ОДРАСЛИХ ЉУДИ...

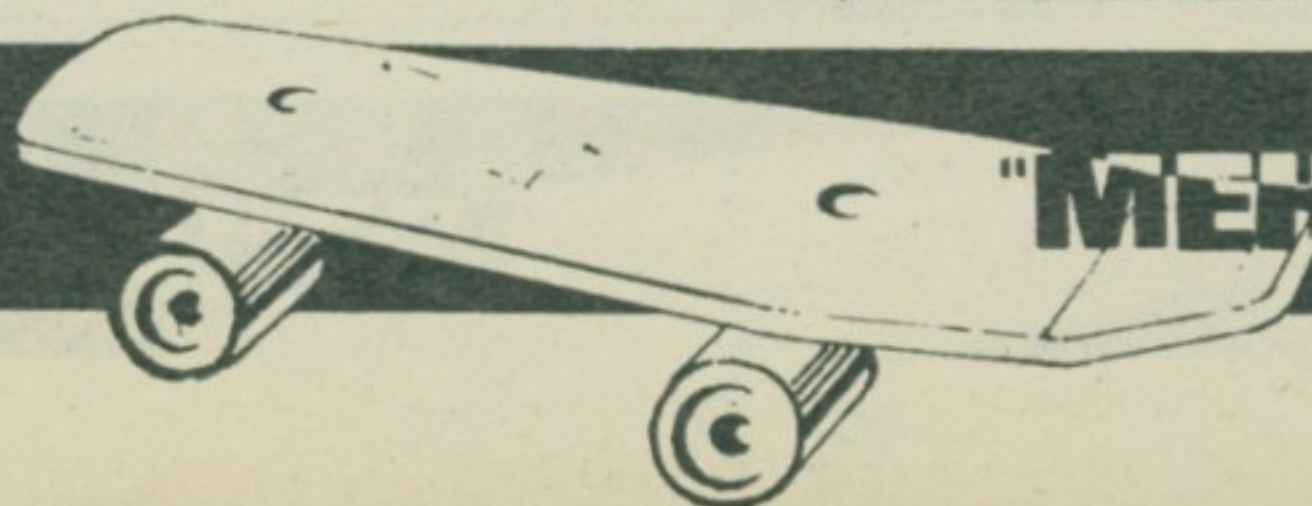
SKI • ROL

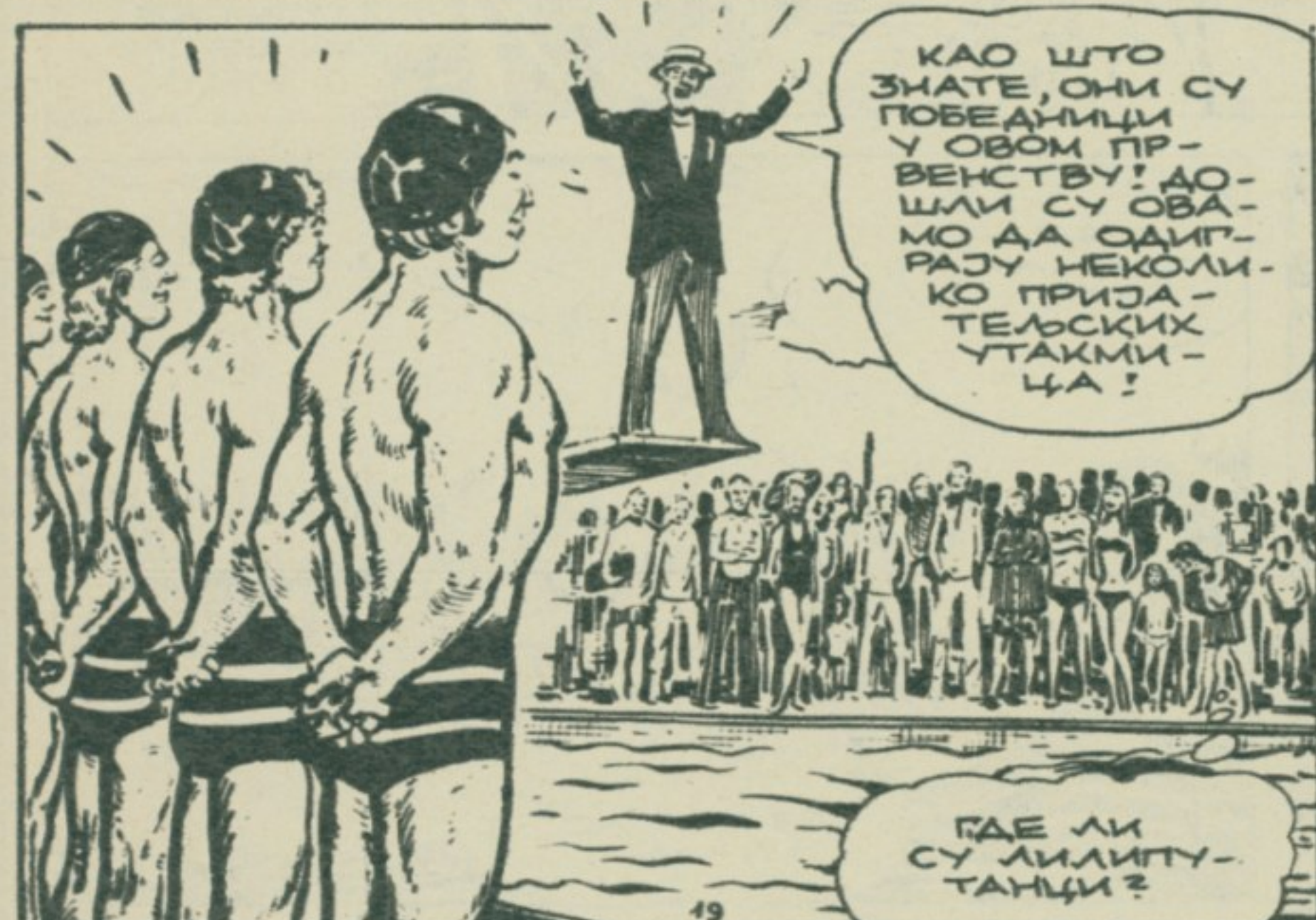
"МЕХАНОТЕХНИКА"

SKI • ROL

"МЕХАНОТЕХНИКА"

ДРУЖИТЕ СЕ С ЈУНАЦИМА

Волша Ризница

ЧИТАЈТЕ **Микијев ЗАБАВНИК**

ЕВО И ЈА!
ВИДЕКЕТЕ,
БОЉИ САМ
ВАТЕРПОЛИ-
СТА ОД
ЊИХ!

ШТА?

ВИ-
ДИ ТИ
ОВОГ
ХВАЛИ-
САВ-
ЦА!

АЛИ... ЈА У ЖИВО-
ТУ НИСАМ ИГРАО
ВАТЕРПОЛО!

НЕ ТРЕБА ДА БРИНЕШ!
ТУ СМО МИ ДА ТИ
ПОМОГНЕМО!

И ТАКО...

ФИИИИ!

ДА ВАС
ВИДИМ, ДЕЛ-
ФИНИ!

МЕЂУТИМ, ПИТ ЈЕ
ИМАО ШЕСТОРИЦУ
МАЛИХ, АЛИ СНАЖ-
НИХ ПОМАГАЧА...

ПИТЕ, ТИ САМО ЦВР-
СТО ДРЖИ ЛОПТУ!

МИ
ТЕ НОСИМО
НАПРЕД!

МОРА ДА СЕ
ШАЛИ!

МАЛИ ЈЕ
ДУХОВИТ!

ХА, ХА, ХА!
БАШ МЕ ЈЕ
НАСМЕЈАО!

ОРГАНИЗАТОР ТАКМИ-
ЦЕЊА СУМЊИЧАВО ЈЕ
ПОСМАТРАО ПИТА...

ХММ! МНОГО СИ
МАЛИ И
НЕЈАК!

ИЗНЕНАДА, ПИТА
ЈЕ НЕШТО ЗАПОЛИ-
ЦАЛО ПО ВРАТУ...

ДОК,
ОНО
СИ ТИ
КА-
ЗАО?!

АХА! БИО САМ
СКРИВЕН ИС-
ПОД ТВОЈЕ
КРАГНЕ!

ПУСТИТЕ ГА! НА-
УЧИЋЕМО ОВОГ
ХВАЛИСАВЦА ПА-
МЕТИ!

СВИ ЋЕ
МУ СЕ СМЕ-
ЈАТИ!

ШТА? ГДЕ
ТИ МА-
ЛОГ!

БРЗ ЈЕ КАО
МУЊА!

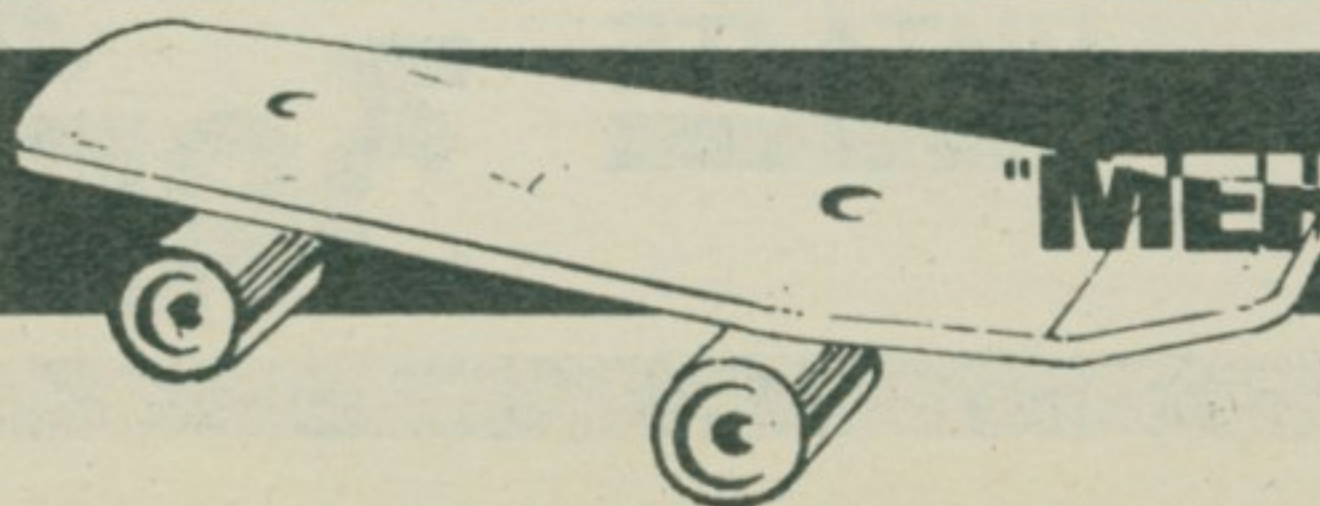

УУХ!

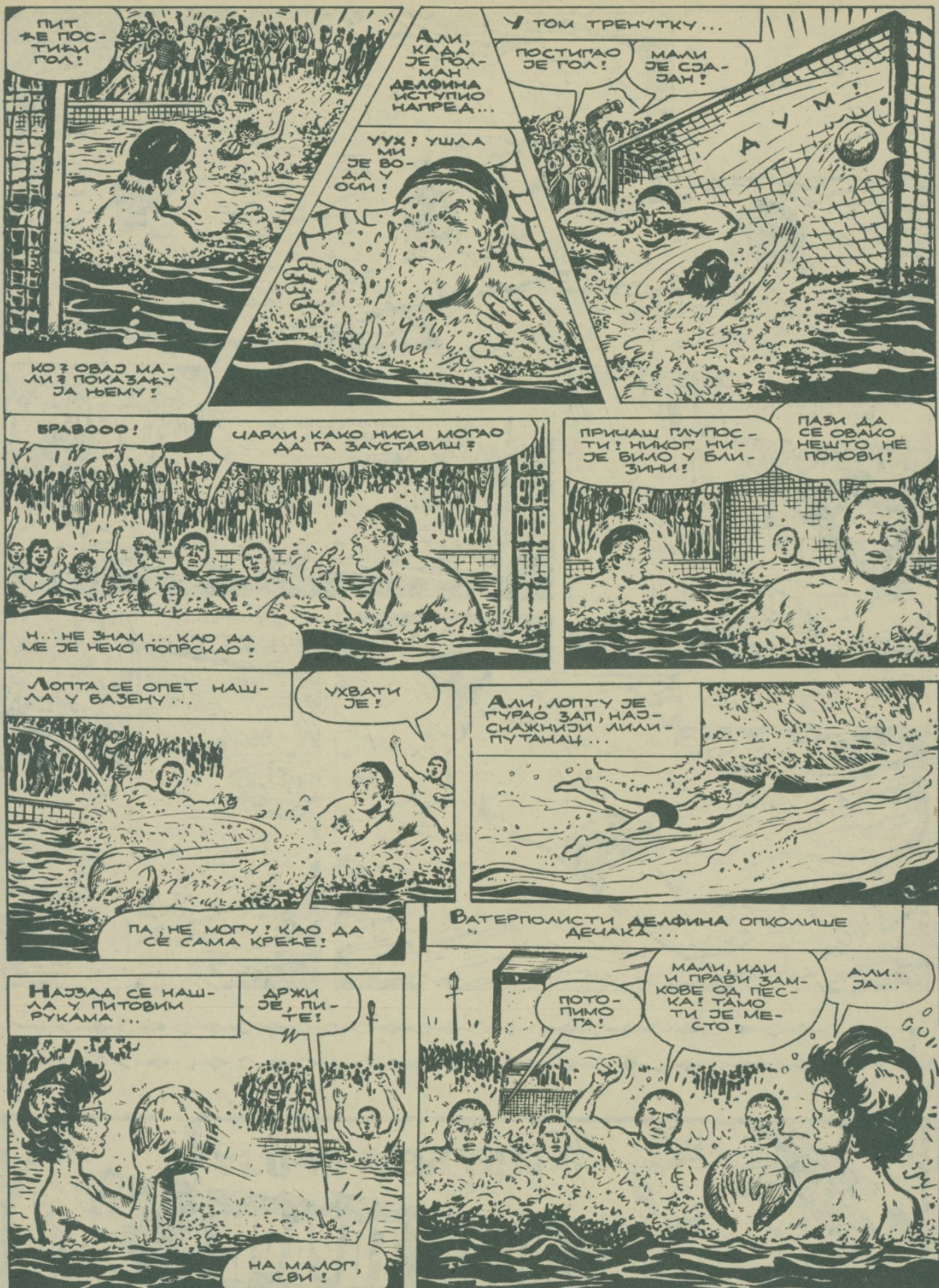
ААХ!

КРЕ-
ЋЕ СЕ
КАО ТОР-
ПЕДО!
НИКО
НЕ МО-
ЖЕ
ДА МУ
ПРИЂЕ!

SKI • ROL

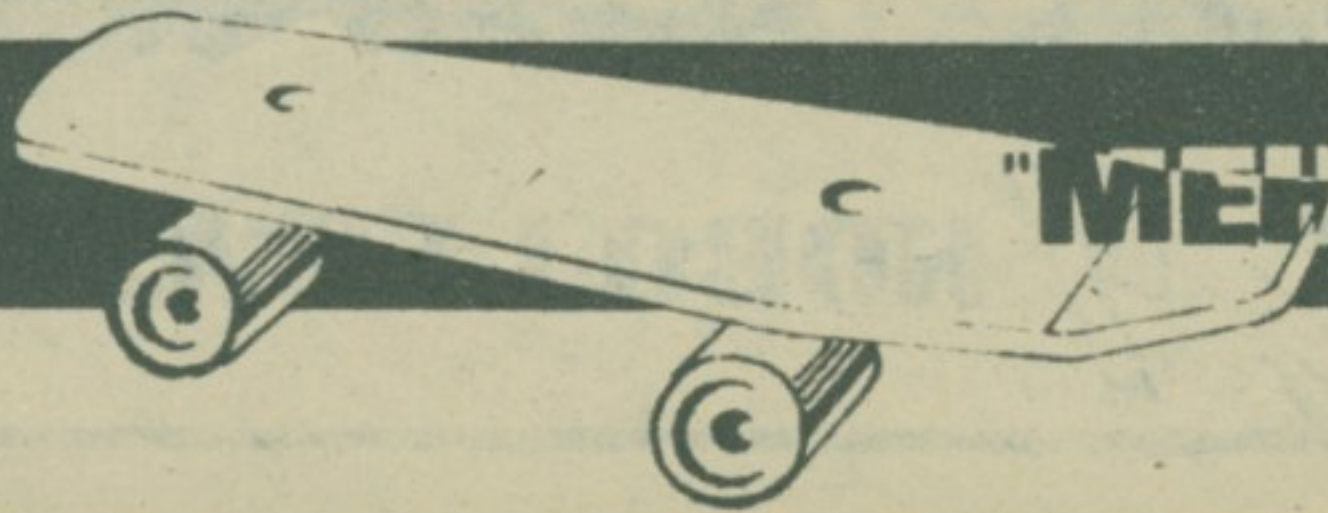

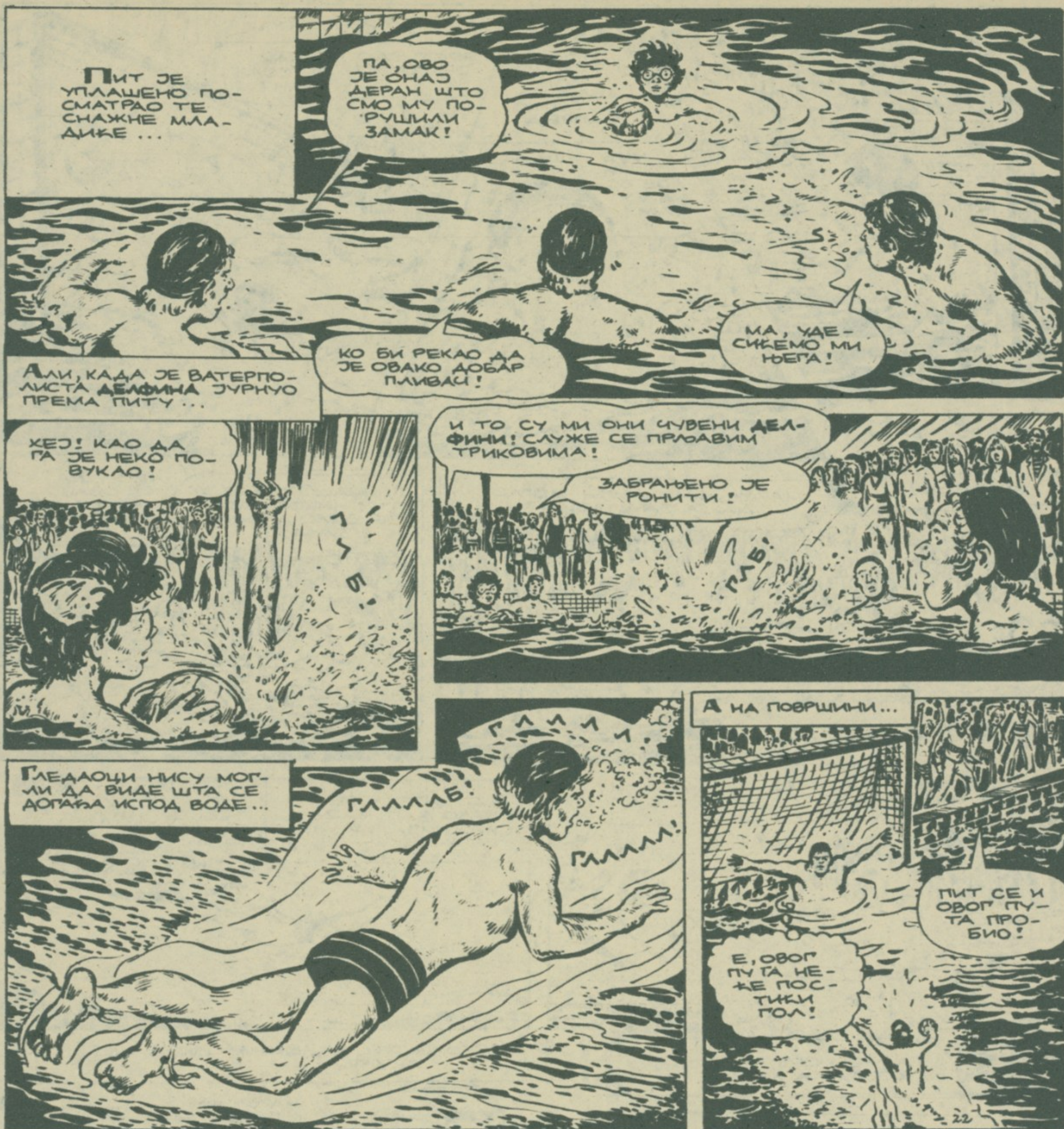
"МЕХАНОТЕХНИКА"

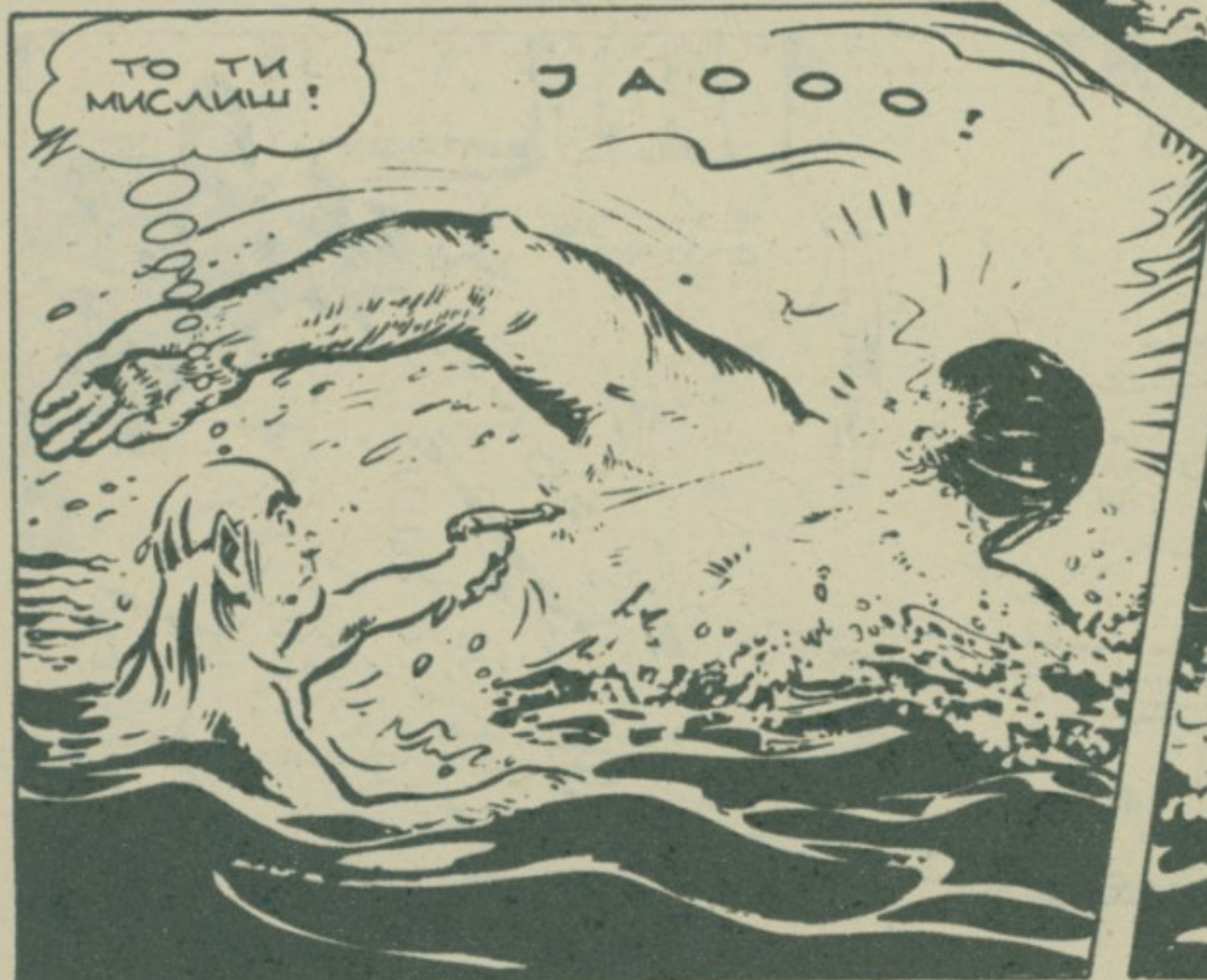

SKI • ROL

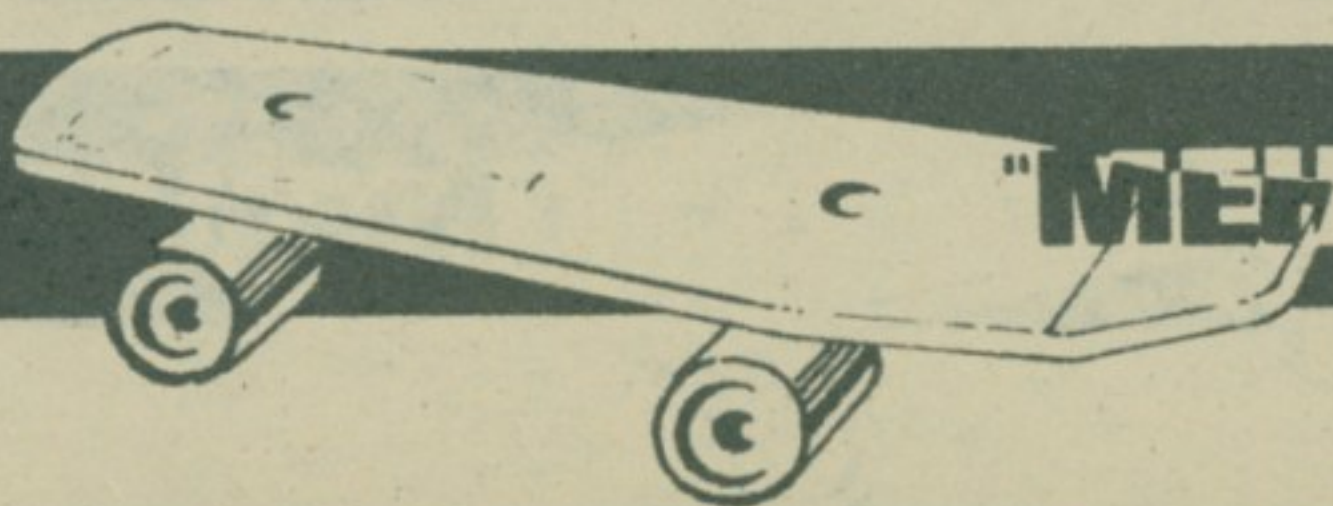
"МЕХАНОТЕХНИКА"

SKI • ROL

MECHANOTEHNIKA

ДОК СУ СЕ ДВА ДРУ-
ГА ПРЕПИРАЛА...

ЈАООО!

ТИ СИ КРИВ
ШТО ГУ-
БИМО!

ООООС
О, О ОММММ!

ЗЗК!

ФРЕДЕ, УМА-
ЛО МИ НИСИ
ПОЛОМИО
ПРЕТ!

ЈА?

ТАДА...

ШТА СЕ
ДОГАЂА?
ДЕЛФИНИ
СЕ БИЈУ
ИЗМЕЂУ
СЕБЕ!

ПИТ ЈЕ ИСКОРИСТИО ТРЕНУТАК И
НАПУНИО ПРОТИВНИЧКУ МРЕЖУ
ПОЛОВИМА...

ИЗАЗИВАЧИ СУ
ПОВЕДИЛИ!

ДУМ!

ЖИ-
ВЕО
ПИТ!

ДЕЧАК ЈЕ ПОСТАО ЈУНАК ДАНА...

МАЛИ, ОВО ТИ ЈЕ
НАГРАДА ЗА
СЈАЈНУ ИГРУ!

ОАР-
ЖАО СИ
ДОБРУ ЛЕК-
ЦИЈУ ОНИМ
НЕЗНАЛИ-
ЦАМА!

ЦАНГР!

ЦАНГР!

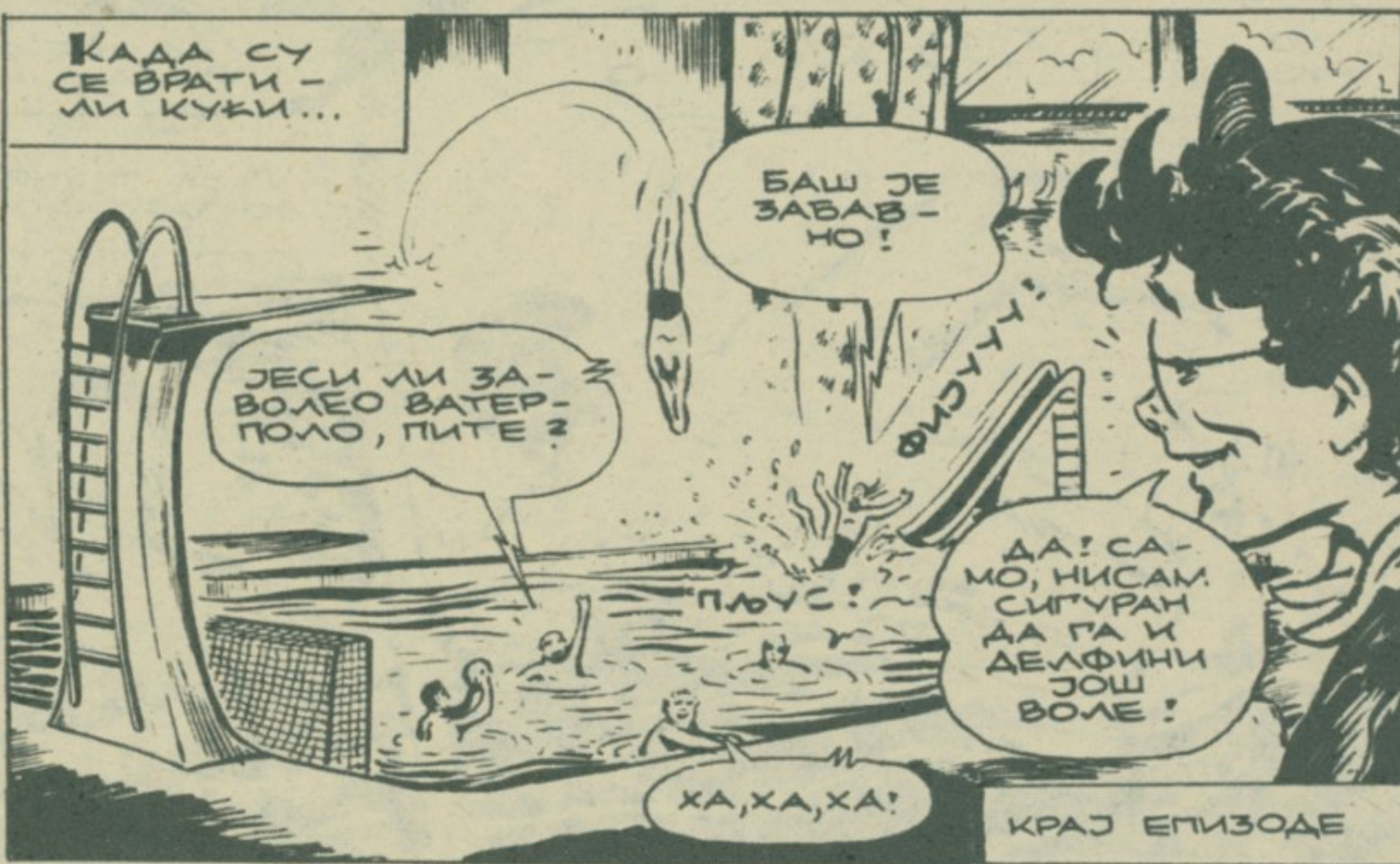
АЛИ...

ТОГ ПОПОДНЕВА...

ШТА ХОКЕТЕ ДА ВАМ
КУПИМ ЗА НОВАЦ КОЈИ
САМ ДАНАС
ДОБИО?

ЕВО,
ОВУ ИГ-
РАЧКУ-
БАЗЕН!

КАДА СУ
СЕ ВРАТИ-
ЛИ КУЋИ...

ЈЕСИ ЛИ ЗА-
ВОЛЕО ВАТЕР-
ПОЛО, ПИТЕ?

БАШ ЈЕ
ЗАБАВ-
НО!

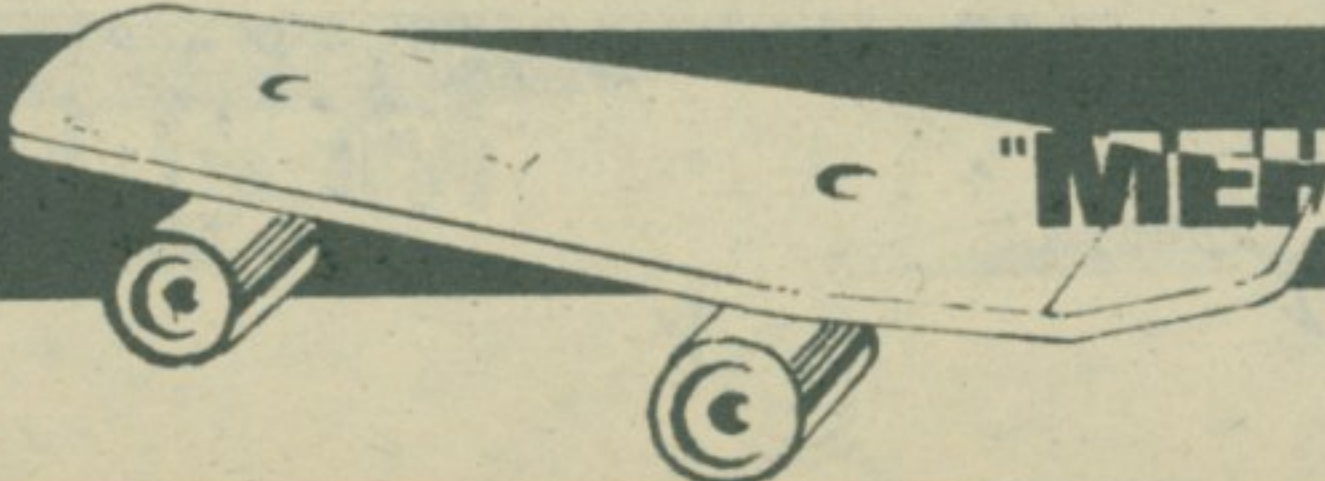
ФИДУУ!

ДА! СА-
МО, НИСАМ
СИГУРАН
ДА ГА И
ДЕЛФИНИ
ЈОШ
ВОЛЕ!

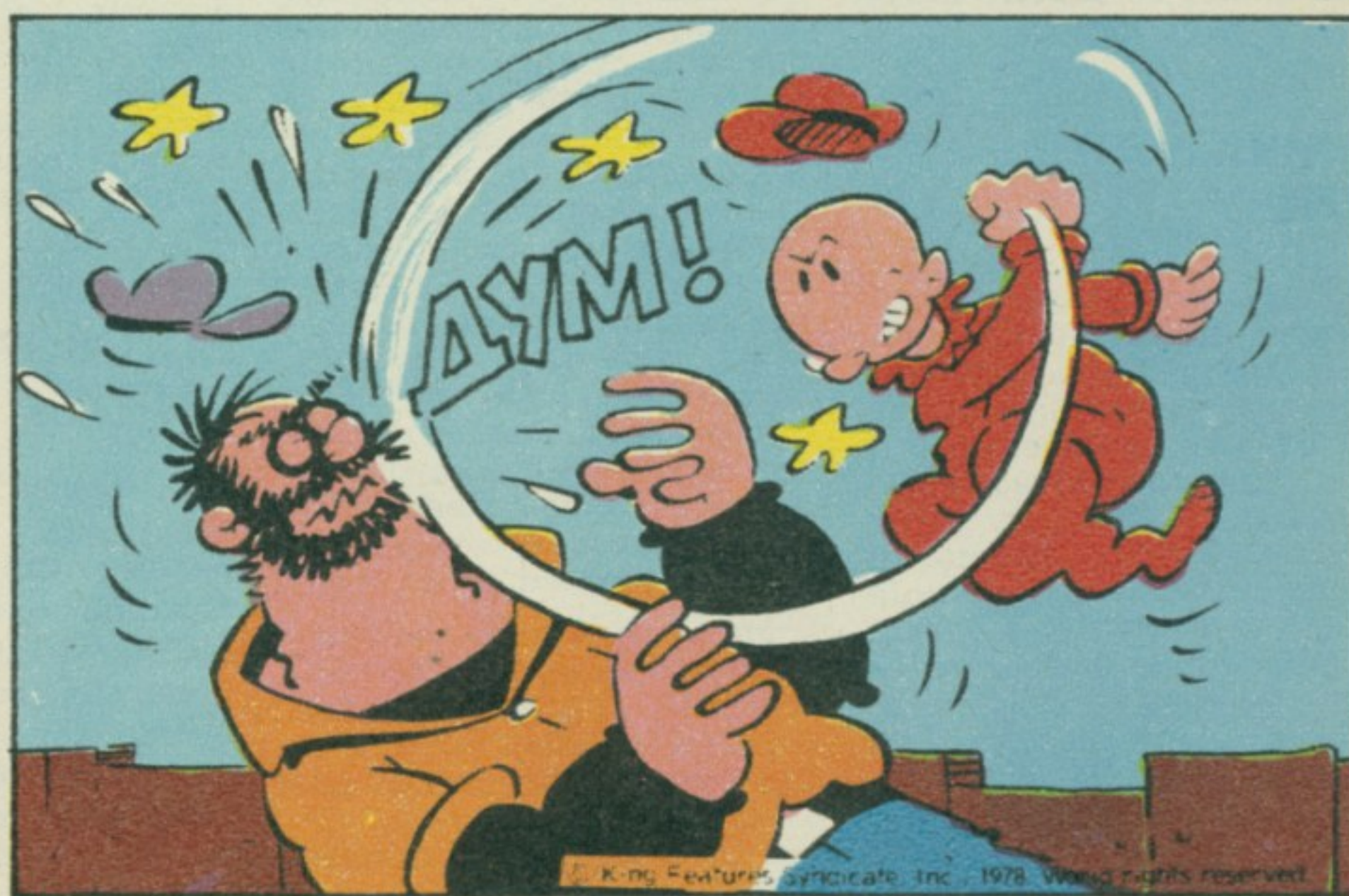
ХА, ХА, ХА!

КРАЈ ЕПИЗОДЕ

SKI • ROL

"МЕХАНОТЕХНИКА"

ДОГОДИЛО СЕ У ЈУЖНОАФРИЧКОЈ РЕПУБЛИЦИ

У редакцији лондонског „Гардијана“ ушао је човек у изгужваном платненом оделу и уморно се спустио на столицу поред уредничког стола.

— Ја сам доктор Питер Лембли. Управо сам долетео из Кептауна. Опростите за овакав изглед — мукло је прозборио дошљак. — Једва сам успео да узмем документарни материјал о злочиначким методама које практикује јужноафричка полиција, о психичкој тортури којој су изложени политички затвореници. До последњег дана радио сам, са својим асистентом Ширли Ценер, на књизи коју смо решили да назовемо „Психотерор“... Забринут сам за судбину Ценерове. Стално су нам претили и није искључено да је Ширли већ ухапшена. Молим Вас, обезбедите ми телефонски разговор са клиником где сам радио — и професор је издиктирао број.

Кроз неколико минута телефон је продорно зазвонио:

— Ало, Питер! — запиштала је слушалица са крајњег југа Африке. — Зар још ништа не знате!? Ширли Ценер је мртва!

ПРИЧАМ ТИ ПРИЧУ

У тренутку када је професор Лембли на кептаунском аеродрому нестрпљиво очекивао позив путницима за Лондон, да би отишао у принудно изгнанство, власник куће у Стенхоуп роуду већ је био са полицијом пред затвореним вратима стана број 511. По његовим речима, приметио је да се већ три дана пред тим станом налази пуна платнена кеса за ђубре. Звонио је неколико пута, али увек без одговора. И онда се

КО ЈЕ УБИО ШИРЛИ ЦЕНЕР?

ВЛАСНИК КУЋЕ НЕКОЛИКО ПУТА ЈЕ ЗВОНИО НА ВРАТА СТАНА 511. А ОНДА ЈЕ ПОЗВАО ПОЛИЦИЈУ...

одлучио да позове полицију.

Кад је полиција провалила у стан на средини собе, лежало је непомично тело двадесет осмогодишње Ширли Ценер. Сутрадан је јужноафрички „Санди експрес“ донео вест о загонетној смрти. Његов репортер није пропустио прилику да каже да су поред тела почивше Ценер нађене ствари назване „сведоци љубавне драме“ која се, наводно, одиграла у кептаунској четврти Клермонт.

И, као што то обично бива, ову верзију званичне инстанце су оберучке прихватиле. Шеф кептаунске полиције пуковник Хени Коце изјавио је да ће, уколико се накнадно не појаве „никакви трагови спољњег насиља“, досије предати криминалистичком инспектору капетану Ентонију Духарсту. А овај, са своје стране, није чак ни покренуо истрагу — пожurio је да смрт Ширли Ценер што пре прогласи, и заведе, као „обичан, рутински случај“.

Међутим, аутори тог сценарија очигледно нису рачунали с тим да ће главни сведок оптужбе Питер Лембли бити изван њиховог домаћаја.

Још док је била студент

Ширли Ценер се упознала са Питером Лемблијем, талентованим истраживачем који је радио на једној клиници у главном граду Јужноафричке Републике, и он јој је убрзо предложио да му буде асистент. Брзо су схватили, и упознали, сав ужас расне дискриминације и полицијског терора. И мада се распредају разне „сторије“ о карактеру „тајног“ односа Ширли Ценер и Питера Лемблија, истина је да је доктора и његовог асистента заиста везивала тајна. А та тајна је била — испитивање метода психолошког терора који је јужноафричка тајна полиција тако штедро користила у разрачунавању са противницима политике апартејда.

ДОГОВОР ЧАСТИ

Лембли и Ценерова испитивали су десетине људи, махом „обојених“ који су били подвргнути полицијским тортурама. Били су то углавном бивши заточеници који су имали ту ретку срећу да се извуку из јужноафричких казамата. Зато, један непромишљен

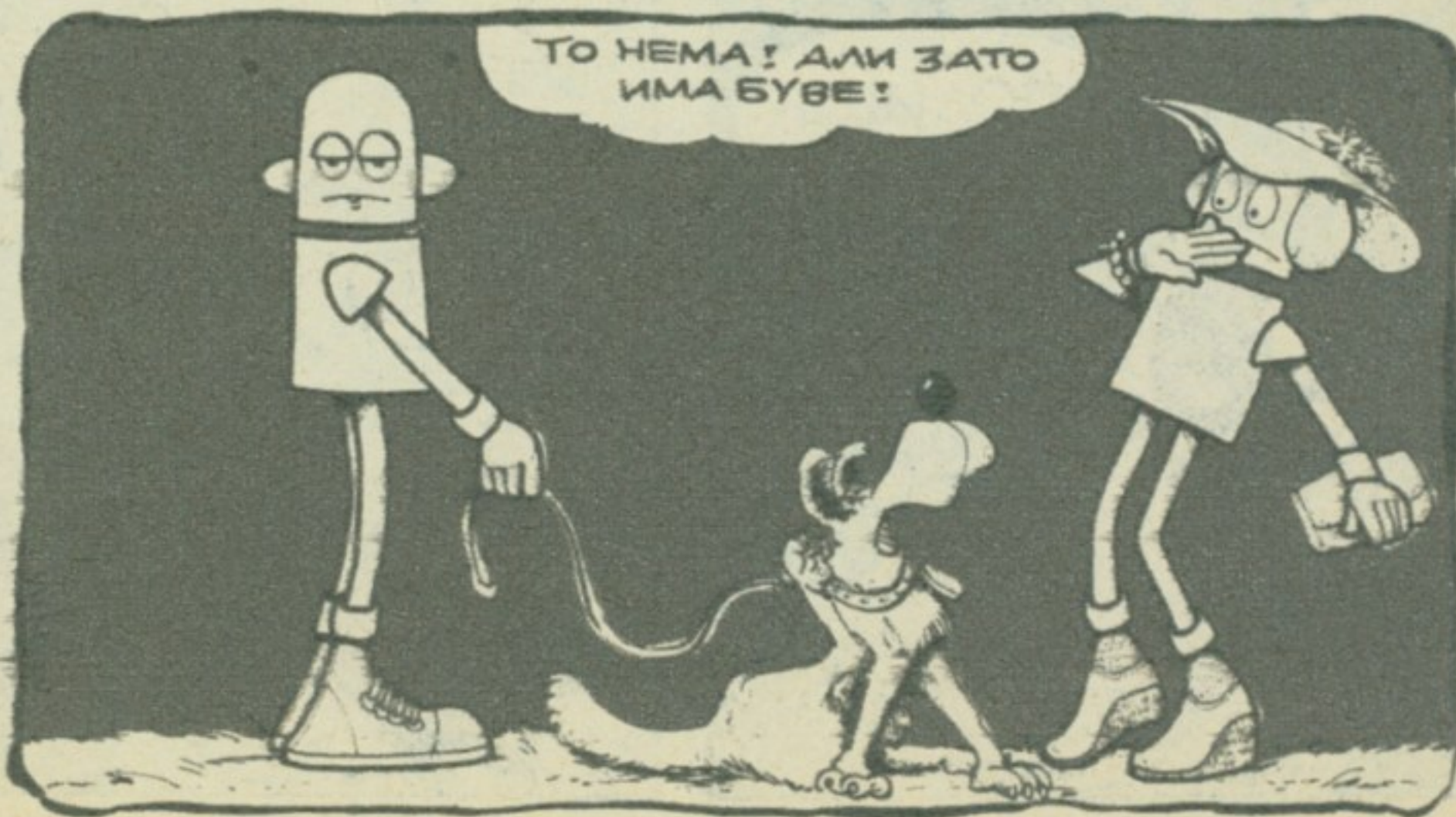

корак значао би пропаст, не само за документ него, највероватније, и за њих двоје. Јер, тајна полиција свуда има своје људе. И не само то. Питер Лембли се већ налазио на једном од полицијских спискова као човек либералних идеја, значи опасан. Тој етикети свакако је допринело и Лемблијево писање за неке аме

ричке часописе о разним облицима „психотерапије“ на полицијско-јужноафрички начин.

Лембли је ускоро, и поштом и телефоном, почео да прима анонимне претње. А полиција се већ потрудила да око његовог имена створи сплетке. Наравно, ни Ценерова није била поштеђена.

ШРАФКО

Времена за оклевање није било, па су Лембли и Ценерова склопили једну врсту „договора части“: ако се једном од њих било шта догоди, други је дужан да што пре напусти земљу и свету каже истину, а и мобилише међународно јавно мњење да се заузме за оног настрадалог.

Кад су се последњи пут видели, била је недеља, ништа није упућивало да је то њихов последњи сусрет. Као и обично, договорили су се да се у току наредне недеље чују телефоном.

у ушима још одзвањао непознат пискав глас који га је назвао тог јутра: „Ми ћемо те већ средити. Заувек. Нико те чак неће ни тражити!“

И баш када је посегнуо за телефоном, један од службеника клинике открио је, близу његовог кабинета, један цилиндричан предмет који је, како је унезверен рекао, личио на паклену машину. И док је позвана полиција пажљиво разгледала нађени предмет, појавио се један човек и, представивши се као „сусед драгога

тов си! Данас долазимо по тебе“.

Шта сад, упитао се. После неколико минута дошао је један колега и обавестио га да су га тражили из Рекламне агенције и питали шта је са Ценеровом кад се већ три дана не појављује у канцеларији. Био је то још један ударац, али сад је коначно схватио да је његова помоћница ухапшена и да ће они заиста „данас доћи“. Према томе, одмах ступа на снагу њихов „договор части“.

Око три часа после подне Питер Лембли је кроз авионско окно посматрао земљу која му се чинила бесконачно далека и туђа.

БИКО, ТАРНЕР, ЛЕВИН...

Дани су пролазили а тајанствена смрт у Кептауну истиснута је са првих страна јужноафричке штампе. А онда се у бујици рекламних порука на унутрашњим странама изгубило кратко саопштење: „Обдукцијом се није могао установити узрок смрти Ширли Ценер. Претпоставља се да се отровала узевши превелику дозу пилула за спавање“. Ништа више.

— То је апсолутна лаж! — одмах је из Лондона реаговао Питер Лембли. — Ширли никада није узимала пилуле за спавање. Она је била пуна живота, чак је избежавала и разговоре о смрти. Не, самоубиство је искључено. Дубоко сам уверен да су је убили.

Уосталом, није ли мучки убијен борац за грађанска права Стив Бико, па универзитетски професор Ричард Тарнер, и много њих, познатих или оних других, бројнијих. Шта рећи за масакр у Шарпвилу 21. марта 1960. Биланс: 180 рањених, 60 мртвих. Или, свежије (јуна 1976), Совето, предграђе Јоханесбурга: према званичним подацима, убијено 138 црнаца, највећим делом деце, преко хиљаду рањених!

Срећом, Лембли је избегао сличну судбину, и успео да сачува доказни материјал и свету саопшти истину о начину владања форстеровске мањине. Између осталог, било је ту и једно анонимно писмо: „Како ти изгледа да те отпратимо путем којим је отишао и Ентони Левин!“

Лембли се добро сећао младог Левина. Видео га је на клиници. Тада је био потпуно здрав, али је Лемблију успео да каже како полиција жели да га прогласи лудим због политичког ангажовања у борби против окупне политике апартејда. Није прошло ни пола сата од тог сусрета, кад је Лембли чуо да је двадесет једногодишњи Левин мртав.

„У тренутку нервног расстројства бацио се са десетог спрата једне зграде“ — једва је забележила јужноафричка штампа.

П. М.

НЕОБИЧНИ РЕКОРДИ

60 ДАНА У КАДИ

Да буде четири месеца жив-закопан једнаставно није био стил Питерса Шела. Ни седење на врху високог јарбола читавих педесет дана није му се баш свиђало. Па чак ни 124 сата непрекидног говора у микрофон није му изгледало прихватљивије. Питер је одлучио да у књигу рекорда уђе на лак начин.

Скинуо је и кренуо да без много муке потуче све рекорде у чудној дисциплини — туширању. С млаком водом, наравно. Издржао је 168 сати.

Оно што Питер тада није знао да је његових седам дана и седам ноћи под тушем изгледају смешно у поређењу с издржљивошћу једне тексашке девојке.

Она је у кади провела пуних шездесет дана, не рачунајући десетоминутне паузе сваких осам сати. Сем што је обарала рекорд, девојка је при том и зарађивала — за, претпостављамо издашан, рачун неке фирме која производи купаће костиме — тестирали је проце-

нат скупљања њихових производа.

Другу врсту рекорда и издржљивости показала је извесна Мајра Френклин. Она је филм „Моје песме моји снови“ гледала равно 862 пута. Рекорд је забележен. Како су при том ствари стајале са Мајрином пажњом, нигде не стоји.

Колико људи, толико рекорда. Ралфу Кенедију мора се признати бар једно — његова одлука да заигра ни мање ни више него на 1.000 терена за голф одузела му је силно време. Двадесет и три године!

Има их, наравно, који нису стрпљиви као Ралф. Њима би сигурно много више одговарао далеко краћи пут у књигу рекорда — све што би за то требало да ураде је да за 27,6 секунди попију нешто више од четири и по литра пива.

Или можда неке ипак више прија топла, црна кафа? За рекорд је у том случају потребно 37 шоља. Под условом да се пију једна за другом...

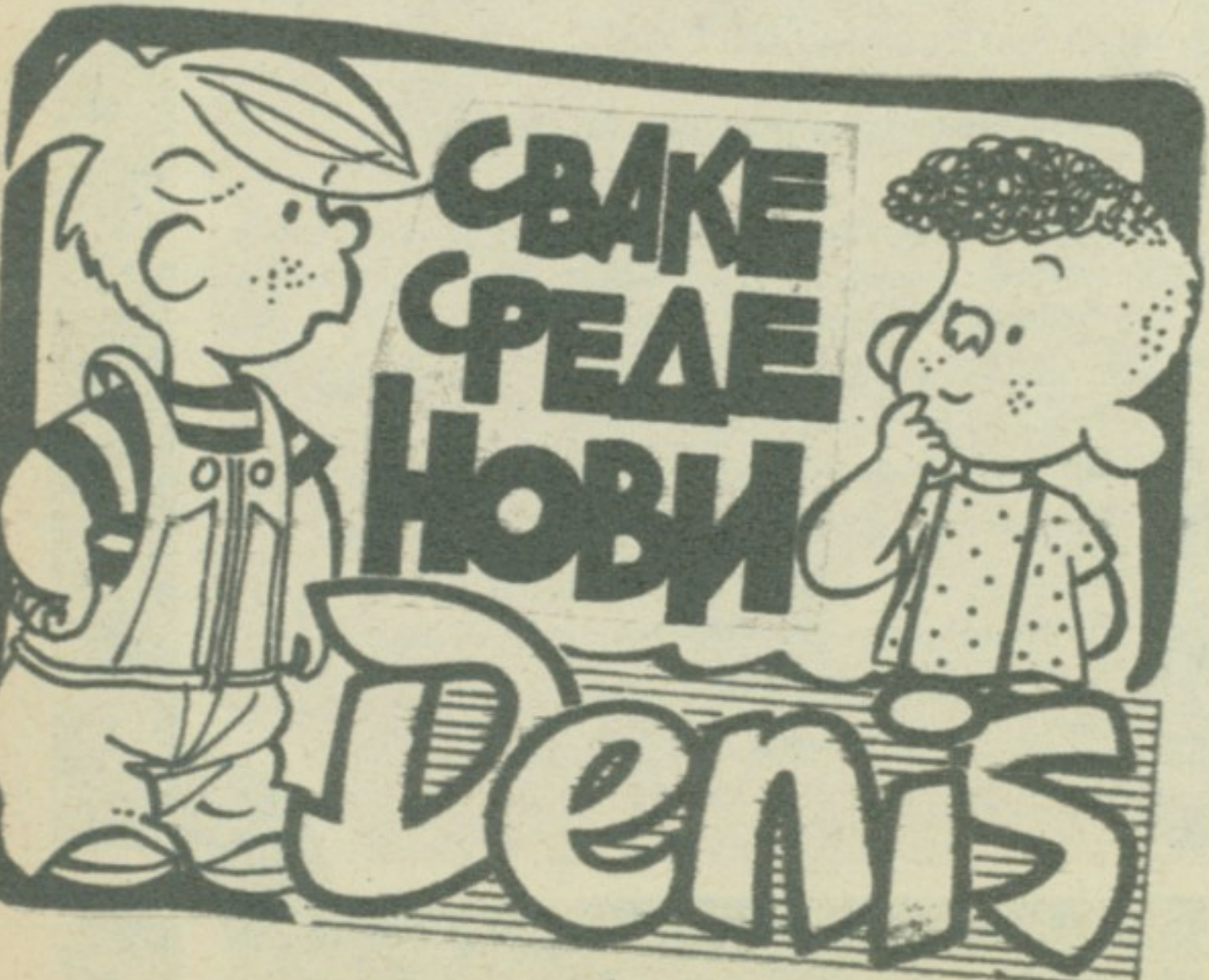
М. И.

Заузет нагомиланим послом на клиници, Питер Лембли два дана није чуо свог асистента. Ништа чудно, помислио је, и Ширли је, вероватно, оптерећена послом у својој рекламной агенцији. Следећег дана Лембли је био узнемирен. Као да је предосећао неку несрећу. Посебно, јер му је

Питера“, целу ствар „објаснио“ речима: „Та стварчица је заправо микрофон који сам ту случајно заборавио“. Објашњење је задовољило полицију — па има тако много „заборавних суседа!“

Следећег јутра у Лемблијевом кабинету zazвонио је телефон. Неко је, мешавином енглеског и домородачког језика, прошапутао: „Го

JUMBO-JET

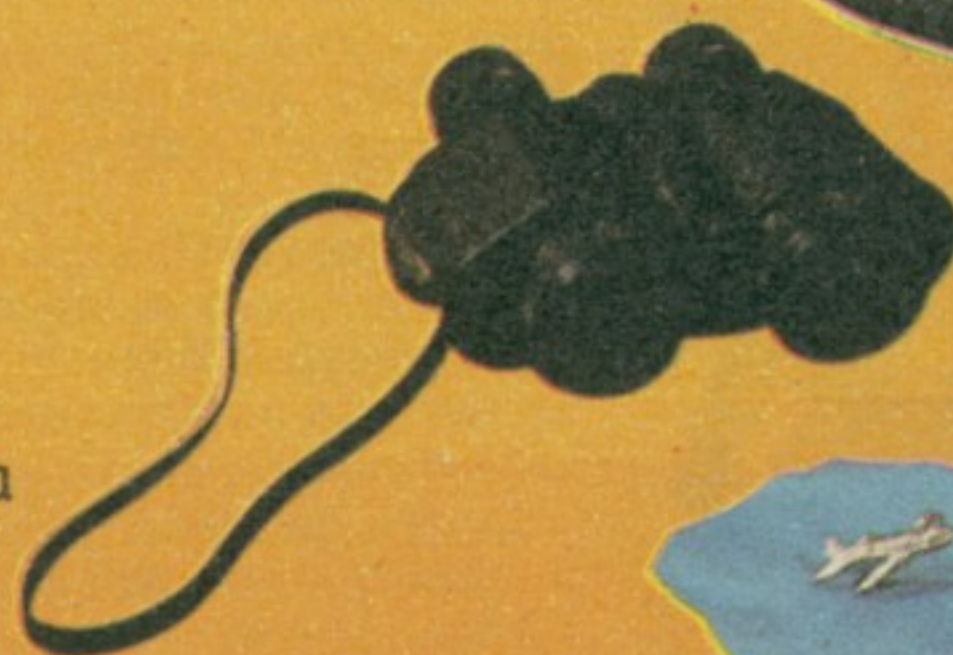
гума за жвакање
ВАС НАГРАЂУЈЕ

81 колор налепница авиона, хеликоптера, ракета...
СВАКА НАГРАДНА СЛИКА ДОНОСИ БЕЗ ИЗВЛАЧЕЊА
ЈЕДНУ ОД СЛЕДЕЋИХ НАГРАДА:

- РАЧУНАРЕ-ДИГИТРОН
- ФЛИПЕРЕ
- ТОРБЕ JUMBO-JET
- ДВОГЛЕДЕ
- ЗНАЧКЕ JUMBO-JET

За 10 празних омота бесплатно добијате албум за
лепљење сличица.
САКУПЉАЈТЕ СЛИЧИЦЕ И УЖИВАЈТЕ
У КВАЛИТЕТНОЈ ГУМИ ЗА ЖВАКАЊЕ JUMBO-JET!

Пољска играчка не само забавља, већ учи и васпитава!

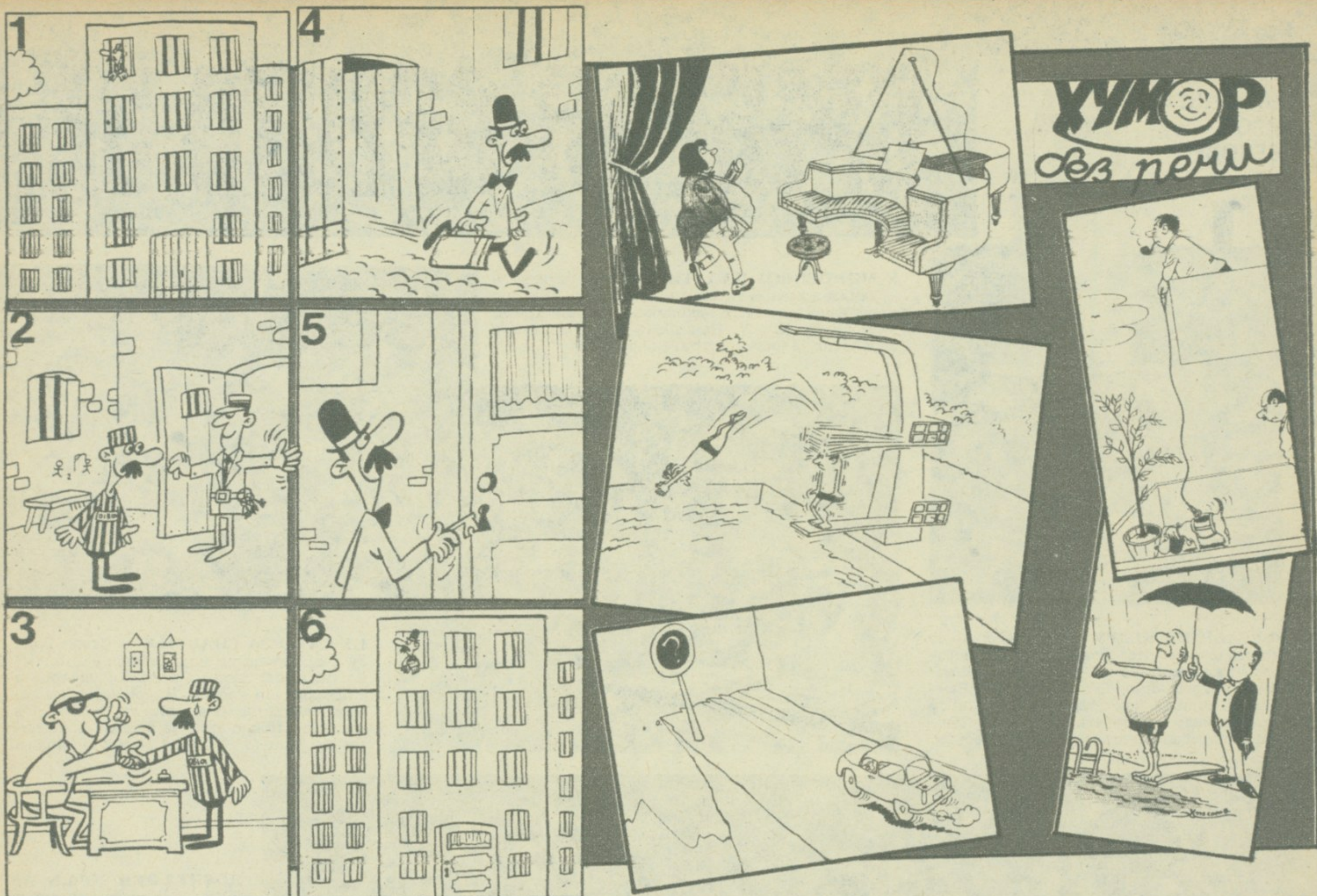
Широки асортиман пољских играчки
од дрва, метала, пластике, гуме, текстила и других материјала,
популарне лутке, играчке од крзна и плиша,
музички инструменти као и богат избор украса за јелке

нуди:

COOPREXIM

Кооперативно предузеће за спољну
трговину
Żurawia 4, пошт. факс 257, 00-950 Warszawa
телефон: 21-64-11 Телех: 814211 сор р/п
Телеграм: Сореx W-wa
Заступник COOPREXIM-а у Југославији:
МЕРКУР
Загреб, Мартићева 14
Позивамо Вас у посету нашој
изложби на Међународном
Велесајму у Загребу у периоду
од 15.—24.9.1978. год.
Пољски павиљон бр. 21.

АТЛАС ЗА 21. СТОЛЕЋЕ

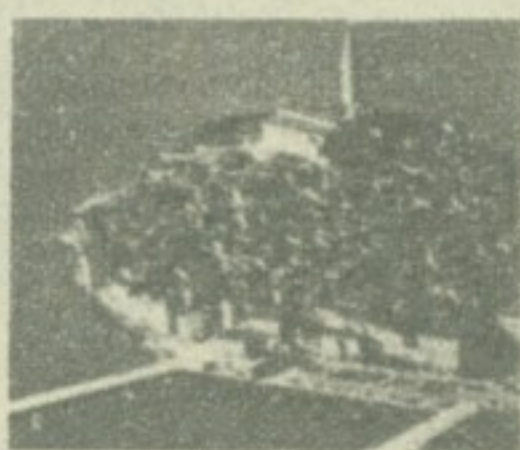
Први југословенски
сателитски атлас

претплата

Свеучилишна наклада Либер објављује претплату на **НОВИ АТЛАС СВИЈЕТА**, југословенско издање Bertelsmannovog „Der Neue Grosse Weltatlas“ на 260 страна у формату 36 x 26 см.

На приређивању југословенског издања сарађивали су Институт за географију Свеучилишта у Загребу и Завод за картографију „Геокарта“ из Београда.

- ВАШЕ ПОТРЕБЕ НИСУ ЗАДОВОЉЕНЕ АКО ВЕЋ ИМАТЕ ЈЕДАН АТЛАС!
- НОВИ АТЛАС СВИЈЕТА ДАЈЕ НОВУ, ТАЧНИЈУ СЛИКУ СВЕТА!

Ево пет разлога због којих треба имати овај атлас:

1. НОВИ АТЛАС СВИЈЕТА објављује поред карата и више од 120 сателитских снимака Земље из свемира. Тиме је ово издање на прагу географских атласа 21. века.

2. НОВИ АТЛАС СВИЈЕТА на свим детаљнијим картама доноси изворне називе и тако код нас први пут топономастику усклађује са закључцима конференције УН за стандардизацију географских назива.

3. НОВИ АТЛАС СВИЈЕТА је најактуелнији приручник за географију и геополитику у нашој земљи, који на врло прегледан начин, синтетизира све информацијске форме (текстови, табеле, коментари уз фотографије) — објављује најновије податке из извора УН или Завода за статистику СФР Југославије.

4. НОВИ АТЛАС СВИЈЕТА је прво издање у нашој земљи које на прегледан и систематичан начин објављује квалитетне карте великих размера и богатог инвентара, те се са 50.000 географских назива увршћује у ред великих атласа.

5. НОВИ АТЛАС СВИЈЕТА је прво издање код нас које осим прегледне карте Југославије у размери 1:2.500.000 објављује и 8 карата наше земље у размери 1:1.000.000. Уз њих се објављују и бројни сателитски снимци који покривају готово читаво подручје Југославије.

Услови претплате:

- У претплати — од 1. X. до 15. X. 1978. — цена 600. —
- Цена књиге по изласку из штампе (новембар 1978) — 750. — динара
- Испорука по уплати целокупног претплатног износа и изласку књиге из штампе.

Свеучилишна наклада Либер
ЗАГРЕБ, Савска 16

НАРУЧБЕНИЦА — ПЗ

Овим неопозиво претплаћујем НОВИ АТЛАС СВИЈЕТА по првој претплатној цени од 600. — динара. Тај износ ћу уплатити у 5 месечних рата по 120. — динара. Књигу ћу примити по изласку из штампе (новембар 1978) и уплати целокупног износа.

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ _____

ТАЧНА АДРЕСА _____

Датум и потпис _____

НАМЕШТАЈ КРОЗ ВЕКОВЕ

1

У МИНОСОВОЈ ПАЛАТИ — Најстаријим сачуваним комадом намештаја сматра се столица пронађена приликом ископавања палате краља Миноса на Криту. Начињена је од дрвета и вероватно је била прекривена крзном.

ФАРАОН НА КЕДРУ — О томе како је изгледао намештај старих Египћана говоре нам зидне слике и рељефи пронађени у гробовима Тутанкамона, и Рамзеса II (14. и 13. век пре н. е.). Столице су биле од кедровог дрвета и украшене слоновачом, ебановином, златом и сребром.

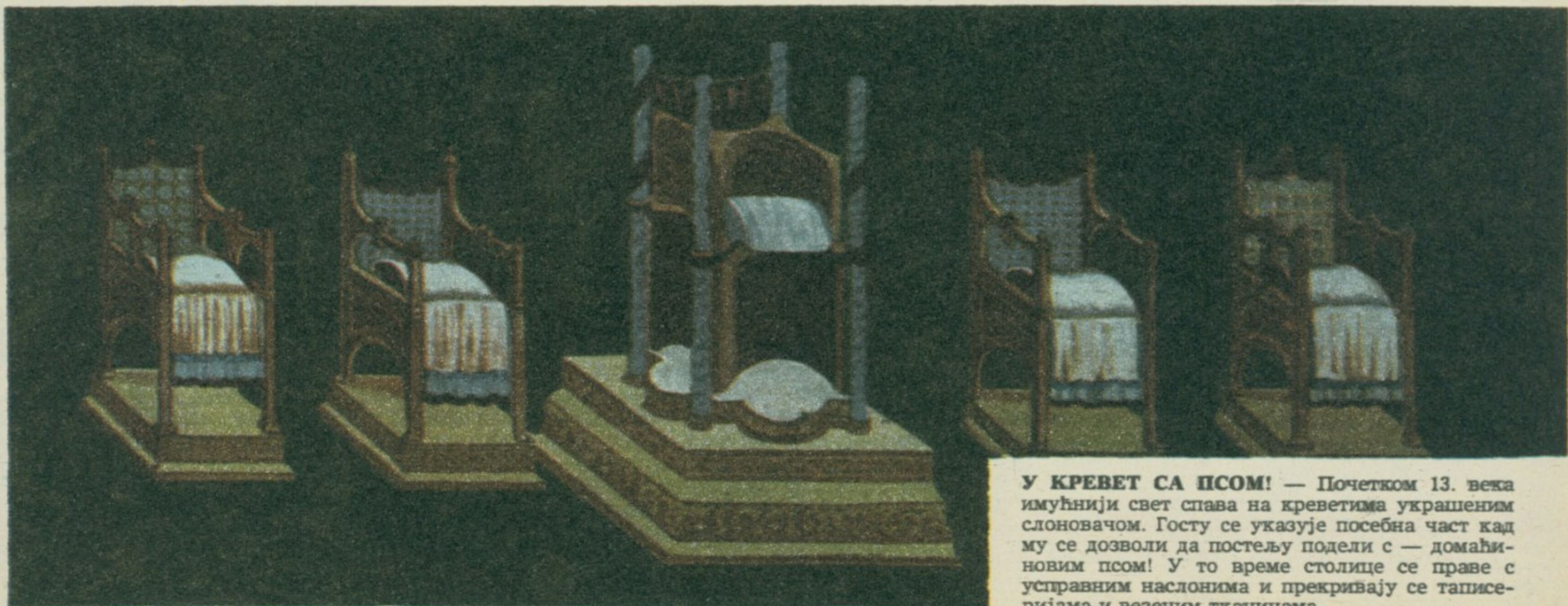

НЕ САМО ЗА СПАВАЊЕ — Стари Грци су свој намештај, који је иначе био веома складних линија, правили од дрвета и прекривали крзном. Најзначајнијим делом покућства сматрали су кревет. Он им није служио само за спавање: на њему се и јело, ћаскало, филозофирало.

РИМЉАНИ ВОЛЕ БРОНЗУ — О Римљанима се зна да су углавном живели напољу: отуда и оскудно покућство. Највећи део намештаја правили су од бронзе, али су исто тако радо користили мермер и слоновачу. На лежајеве су стављали душеке и јастуке и затим их покривали драперијама.

ДОВИЉИВИ КРАЉ АРТУР — Нестанком римске цивилизације европска култура запада у дремеж који ће потрајати више векова. То ће се, између осталог, одразити и на културу становања. Намештај више није средство којим се стиче престиж: он је сада ствар потребе а понекад и узрок великим неприликама. Јер, није нимало неважно ко ће које место за столом заузети. Догађало се да се због тога људи љуто заваде. Да би избегао заваде које су настајале због распореда за столом, легендарни краљ Артур се досетио јаду и дао да му се направи округли сто: тако је сваком узванику указана подједнака част.

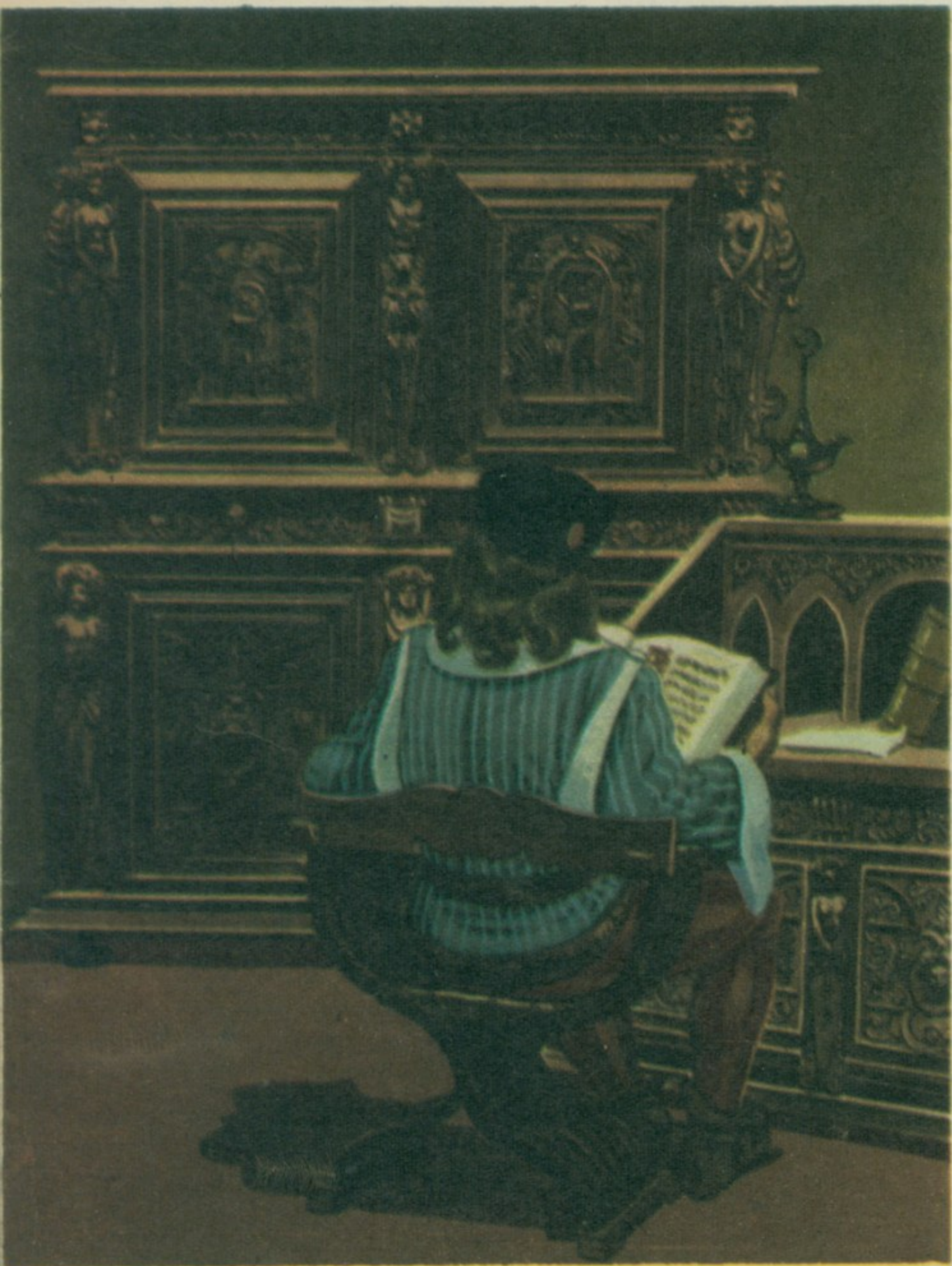
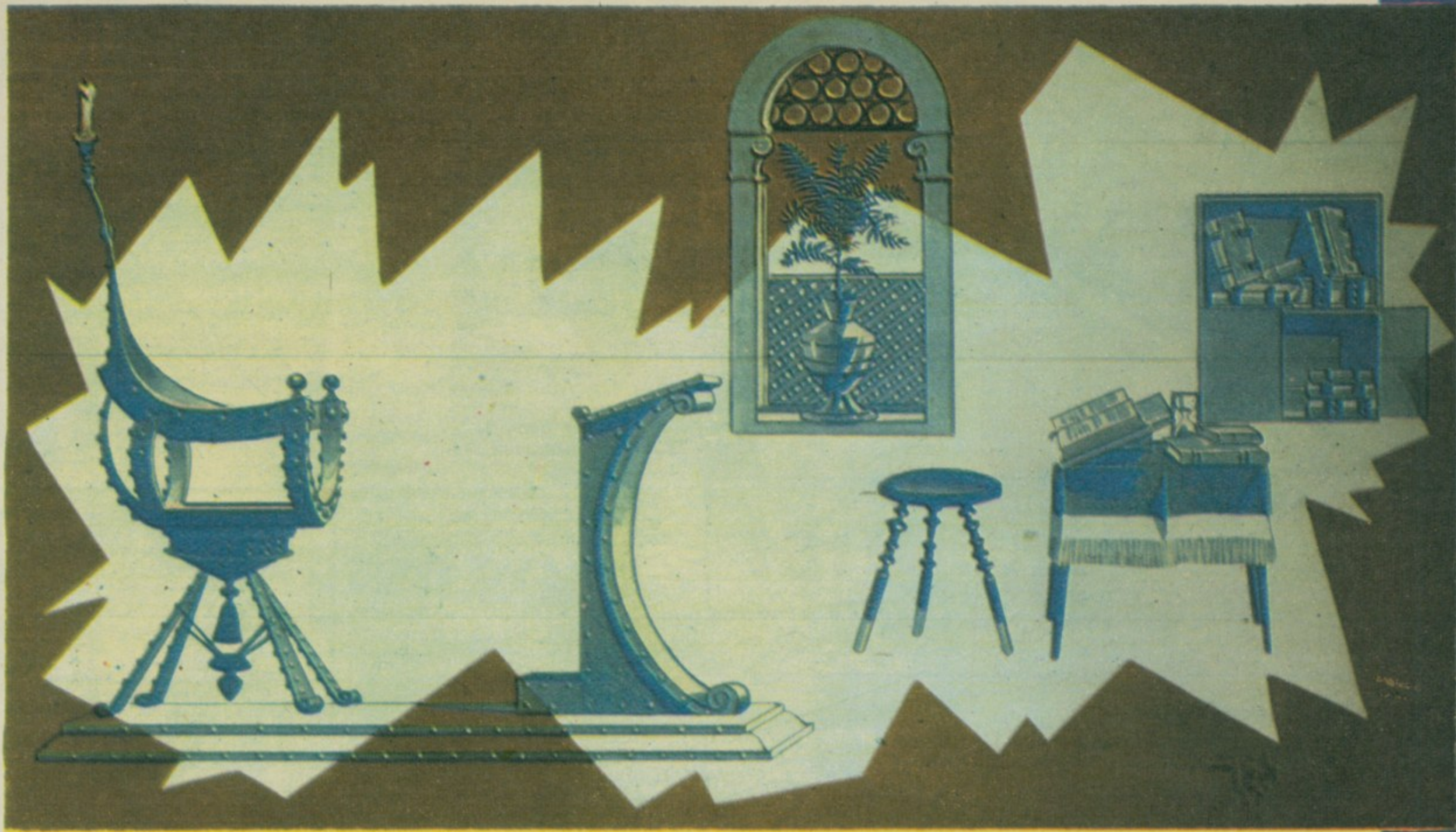

У КРЕВЕТ СА ПСОМ! — Почетком 13. века имућнији свет спава на креветима украшеним слоновачом. Госту се указује посебна част кад му се дозволи да постељу подели с — домаћиним псом! У то време столице се праве с усправним наслонима и прекривају се таписеријама и везеним тканинама.

РАЉА

НОГЕ У ОБЛИКУ СЛОВА Х

— Како је изгледао намештај у праскозорје ренесансе сазнајемо са слике венецијанског мајстора из 14. века Карпача. Кревети су богато резбарени, покривени балдахином и понекад толико велики да је на њих могло да се сме сти и осморо људи! Столице су биле масивне, са ногама у облику слова Х. Седиште и наслони за руке су често прављени од трске. Познато је да је 1330. године за француског краља направљена столица од сребра која је била украшена златом, кристалима и бисером. У то доба на глас долазе париски мајстори: њихови изванредно изрезбарени ковчези и шкриње по стају веома тражени.

ГЛОМАЗАН И ГОСПОДСТВЕН — У периоду готског стила у уметности мајстори занатлије праве намештај од храстовине, ораховине, кедровог дрвета и абоноса, а за интарзије користе слоновачу, седеф и корњачевину. Богато изрезбарене шкриње, сликане кичицама најчувенијих сликара, врло често представљају склад са спољним изгледом зграде. Намештај из друге половине 16. века — ренесанса је тада већ у пуном замаху — улепшава се орнаментима на којима су најчешћи мотиви фантастичне фигуре. И даље су омиљене столице са ногама у облику слова Х.

ПРВИ ДВОРСКИ СТОЛАР — Почетак такозваног француског дворског стила везује се за изградњу Версајске палате и краља Луја XIV. Подижући велелепну грађевину за своју миљеницу Лујзу д ла Валиер, Луј XIV је окупио око себе велики број мајстора столара који ће лансирати посебан стил намештаја. Столови, столице, комодe, ормани и други делови намештаја били су прављени од дрвета и украшавани оковима од позлаћене бронзе. Један од најпознатијих мајстора тог времена био је Андре Шарл Бул, први столар на француском двору.

ЖИВИТ-СТРАНА

БИТЛСИ(Е)

После распада највећег састава свих времена априла 1970. године, ливерпулски чупавци одлучили су да започну, свани за себе, солистичку наријеру.

ПОЛ Макартни (Paul McCartney)

Пол Макартни сигурно се највише трудио да Битлсе задржи на окупу. Када остали нису показивали никакву заинтересованост за будућност групе, он је сам, на своју руку, предузимао све послове и његова је за-

слуга што су се уопште и појавиле последње две плоче Битлса. Када је увидео да више заиста не може ништа да уради, одлучио је да напусти групу, али је то урадио на прилично неко- ректан начин. У потпуној

тајности, само са супругом Линдом, снимио је свој први солистички албум »McCartney«. Када је албум био спреман за тржиште, Пол је, привукавши огромну пажњу, објавио да напушта Битлсе. То је за њега била најбоља могућа реклама и плоча се нашла на врху топ-листа, иако то својим квалитетом није заслужила. Следеће три плоче нису поновиле комерцијални успех претходног албума, а и критика је према њима била не милосрдна. Тек пета плоча Пол Макартнија потврдила је све његове квалитете. Са својом групом ВИНГС (WINGS), Пол је отпутовао у Нигерију и тамо снимио албум »Дружина у бегу« (»Band On The Run«). Ово је била његова најбоља плоча од када је напустио Битлсе, а уједно и прва за коју је добио платинасту плочу. Са своја следећа два албума постиже исти комерцијални успех али те плоче су ипак само наставак »Band On The Run« и не ну де ништа ново. Троструки албум »Крила изнад Америке« (»Wings Over America«), који је изашао 1976. године, садржи моменте њихове изузетно успешне турнеје по Америци и представља један од бољих албума снимљених уживо.

Недавно је изишла њихова последња плоча »Лондон« (»London Town«), која, иако просечног квалитета, још не силази са врхова листа популарности. У међувремену група ВИНГС се свела на три члана — Пола, Линду и гитаристу Дени Лејна. Пошто се спремају за турнеју, Пол је окупио нову групу, која се састоји од проверених сеппи-музичара. Нови ВИНГСИ ће бити на окупу до краја турнеје, а онда се поново разилазе јер Пол сматра да му стална група више није потребна.

Дискографија:

McCartney
Ram
Wild Life
Red Rose Speedway
Band On The Run
Venus And Mars
Wings At The Speed Of Sound
Sings Over America
London Town

ВОЛИ МЕ (LOVE ME DO)

Музика и текст: Ленон/Макартни
Изводи: БИТЛСИ

Love, love me do
You know, I love you
I'll always be true
So please: love me do
Who-ho love me do.

Someone to love, somebody new,
Someone to love, someone like you.

Love, love me do
You know, I love you
I'll always be true
So please: love me do
Who-ho love me do.

Композиција »Воли ме«, са прве самосталне плоче БИТЛСА, појавила се 11. септембра 1962. године и прославила састав у читавом свету.

РИНГО Стар (Ringo Starr)

Када је Пол Макартни 1969. године напустио Битлсе, почела су нагађања о будућности појединача из групе. Најмање шансе давале су Рингу Стару као члану који није много допринео квалитету и популарности групе. Ринго једини није компоновао, а као певач није се одликовао неким изузетним гласом.

Прву солистичку плочу Ринго је издао док су Битлси још били на окупу. »Сентиментално путовање« (»Sentimental Journey«), како се тај албум звао, представљао је коктел старих шлагера изведених у новом аранжману, а Ринго је касније тврдио да је плочу снимио за своју мајку и да су то, у ствари, њене омиљене песме. Друга плоча »Најлепше од блуза« (»Beaucoups of Blues«) која се појавила 1970. године, приказала је Ринга у много бољој светлости. Песме на овој плочи су пажљиво изабране и мајсторски изведене, али се и поред свега овога плоча слабо продавала. Већ тада је Рингов будући стил јасно сређен. Он изводи чисту поп-музику, без неких већих претензија, и једини му је циљ да забави слушаоца, што му са лакоћом полази за руком.

Упоредо са својом музичком каријером, Ринго се често огледа и као глумац. Играо је у неколико филмова и добио одличне критике. Окушао се и као режисер, снимајући документарни филм о покојном Марк

Болану »Рођен за буги« (»Born to Boogie«), али филм није постигао неки већи успех.

Трећи албум назван једноставно »Ринго«, који је изишао 1973. године, сигурно је Рингово најуспешније остварење. Материјал је тако изабран да потпуно одговара Ринговом гласу и плоча је, сасвим заслужено, постигла огроман успех. На жалост, Ринго се није појављивао на концертима што би још више помогло продаји плоче. Са својим следећим албумом Ринго је покушао да понови оно што је већ урадио на претходној плочи. »Лаку ноћ, Бечу« (»Goodnight Vienna«) иако одлична, није успела да понови успех »Ринга«, а исто се догодило и са следећим албумом — »Рингов отисак« (»Ringo's Rotogravure«) и »Ринго IV«.

Недавно се појавила и Рингова најновија плоча »Лош дечак« (»Bad Boy«). Наишла је на одличне критике и несумњиво ће постићи велики успех, ако не у Европи, онда сигурно у Америци где су и до сада четворица Битлса продавали највише плоча.

Дискографија:

Sentimental Journey
Beaucoups Of Blues
Ringo
Goodnight Vienna
Ringo's Rotogravure
Ringo IV
Bad Boy

BEATLES)

ЏОН ЛЕНОН (John Lennon)

Џон Ленон је први желео да напусти Битлсе, али је, на инсистирање Пола Маккартнија, одустао од те идеје. Због тога и данас жали јер је Пол то искористио и нешто касније са великом помпом напустио групу и тако себи и својој првој плочи направио велику рекламу.

Џон је у то време већ у велико радио на самосталним пројектима. Са својом другом супругом, Јапанком Јоко Оно, издао је сингл „Пружите шансу миру“ (»Give Peace A Chance«) а затим се окренуо авангардној музици. Следеће три плоче садрже само експерименталну музику и налазе на неразумеване критичара и публике. Тек 1970. године излази прва Џонова плоча која је успела да поново привуче на његову страну све оне који су и раније волели његову музику. Албум »John Lennon / Plastic Ono Band« постигао је огроман успех, а после њега уследила су још боља остварења. „Замисли“ (»Imagine«), како се звала његова следећа плоча, изишла је 1971. године и многи је сматрају као његов највећи успех, што је вероватно и тачно. На плочи се налази и једна песма у којој Џон оштро напада Пола и односи између њих у то време су прилично затегнути.

Када се очекивало да Џон настави свој успешни рад. 1972. године долази до поновног разочарења јер ње-

гова нова двострука плоча „Неко време у Њујорку“ (»Some Time In New York City«) ни издалека није остварила очекивања. Тај ути сак није много поправљен ни плочама „Игре мисли“ (»Mind Games«) која је изишла 1973. године, а ни годину дана касније са плочом „Зидови и мостови“ (»Walls And Bridges«).

Занимљиво је да Џон од 1970. године није смео да напусти Америку, јер да је то учинио више никада не би добио њихову визу. После петогодишњег суђења, 1975. године, најзад је успео да од Врховног суда добије потребан документ и сада слободно може да путује.

Тренутно се са Јоко Оно и децом налази на своме ранчу у околини Њујорка. Потпуно је слободан јер је његов уговор са компанијом Е.М.И. истекао и више ни према томе нема никакве обавезе. Изјавио је да жели да се од свега одмори и да ће тек после тога размислити шта ће даље.

Дискографија:

Two Virgins
Life With The Lions
The Wedding Album
Plastic Ono Band /
Live Peace In Toronto
John Lennon /
Plastic Ono Band
Imagine
Some Time In New York City
Mind Games
Walls And Bridges
Rock And Roll

Као најмлађи члан чувене четворке, Џорџ Харисон је увек био у сенци Џона Ленона и Пола Маккартнија. Тек на њиховој последњој плочи долази до пуног изражаја и композиције „Нешто“ (»Something«) и „Издази сунце“ (»Here Comes The Sun«) спадају међу најлепше песме Битлса.

Џорџ се још 1965. године, као први рок-музичар, заинтересовао за индијску музику. Рави Шанкар, чувени виртуоз на ситару, учио га је како да свира овај компликовани инструмент, али схвативши да су за то потребне године преданог рада, Џорџ напушта ту идеју. Снимио је две експерименталне плоче али његово прво солистичко остварење после разилажења Битлса је троструки албум „Све мора проћи“ (»All Things Must Pass«). Овај, за оно време велик, подухват показао се оправданим. Плоча је наишла на изврсне критике, а и публика је била одушевљена, што није никакво чудо јер је заиста изванредна. Сингл »My Sweet Lord«, скинут са овог албума, дуго се налазио на врху топ-листа широм света, али и поред свих похвала које је добио, Џорџова радост није дуго трајала. На његов рачун стигле су оптужбе да је мелодију за свој хит-сингл „позајмио“ из једне друге песме и уследио је дуг судски процес који је Џорџ на крају и изгубио. Ово га је тешко погодило. Касније је изјавио да од тог случаја и сада има последица, неку врсту фобије која га спутава да мирно компонује, јер стално страхује да га поново не оптуже за неки плагијат.

Када је 1971. године дошло до масовног страдања у Бангладешу, на молбу Рави Шанкара, Џорџ организује концерт у Њујорку од кога је сав приход ишао изгладнелој деци Бангладеша. На концерту је учествовао велик број познатих музичара а изненађење је било потпуно када се после петогодишње паузе појавио и потпуно ненајављен Боб Дилан.

После овога концерта каријера Џорџа Харисона је кренула низбрдо. Издао је три лоше плоче, а турнеја коју је одржао 1974. године у Америци прошла је прилично незапажено.

Својом последњом плочом „33 1/3“ Џорџ је донекле поправио утисак, нарочито у Америци, где је плоча постигла велик успех. Од

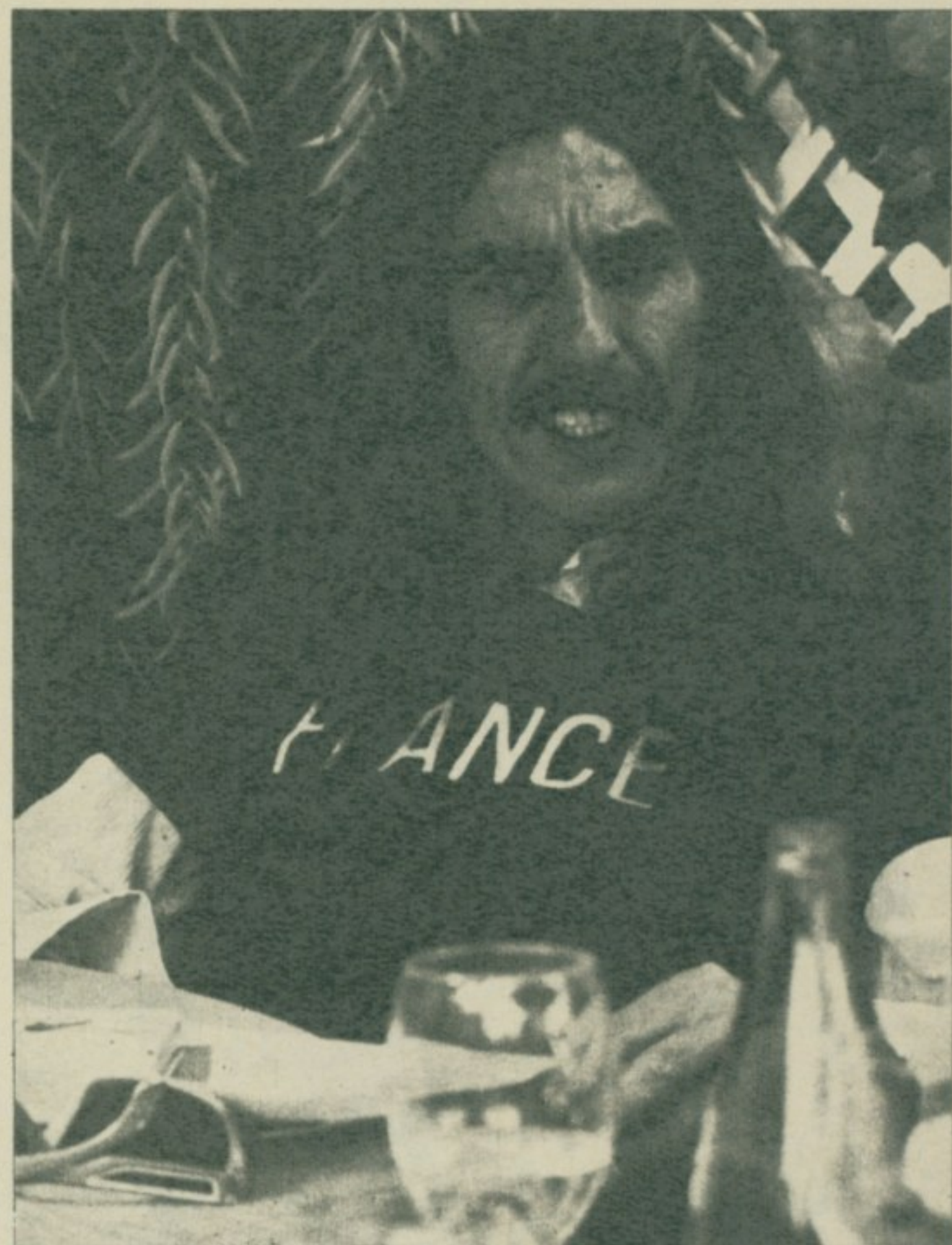
ДИСКОГРАФИЈА:

Wonderwall Soundtrack
Electronic Sounds
All Things Must Pass
Living In The Material World
Dark Horse
Extra Texture-Read All About It 33 1/3

Са пријатељима:

Concert For Bangla Desh

ЏОРѢ Харисон (George Harrison)

1976. године, када је ова плоча изишла, није ништа ново издавао, вероватно жељећи да на миру размисли о својој будућој каријери.

Тренутно се налази у Лон

дону, где је после дужег времена поново виђен у јавности на концертима свог старог пријатеља Боба Дилана, али о некој новој плочи још се ништа не зна.

НАША КАРИКАТУРА

БИТЛСИ (THE BEATLES)

БОРАНИЈА С ЈАЈИМА

(ЗА ЧЕТИРИ ОСОБЕ)

ПОЛА КИЛОГРАМА
БОРАНИЈЕ ОЧИСТИТЕ
И ИСЕЦИТЕ НАПОЛА.
У ШЕРПУ СТАВИТЕ
ТРИ ВЕЛИКЕ КАШИКЕ
УЛА И ГЛАВИЦУ СИТНО
ИСЕЦКАНОГ ЦРНОГ
ЛУКА, МАЛО
ПРОПРЖИТЕ, УВАЦИТЕ
БОРАНИЈУ И
ДОДАТЕ КАШИЦИЦУ
ВЕГЕТЕ
(АКО ОД
ВЕГЕТЕ
НИЈЕ ДОВОЉНО
СЛАНО,
ДОСОЛИТЕ).
ДОК СЕ
БОРАНИЈА
ДИНСТА

ДОДАЈЕ СЕ
ПОМАЛО ВОДЕ, СВЕ ДОК
НЕ ОМЕКША (У СУДУ ТАДА
НЕ СМЕ ДА ОСТАНЕ МНОГО
ВОДЕ).

БОРАНИЈА СЕ ЗАТИМ
СКИНЕ СА ШТЕДЉАКА.
УМУТИТЕ ТРИ ЈАЈЕТА
(ПОСЕБНО СЕ УЛУПА БЕЛАНЦЕ
ПА СЕ ДОДА УМУЖЕНОМ
ЖУМАНЦЕТУ), У ТО СЕ ДОДАЈУ
ДВА СИТНО ИСЕЦКАНА ЧЕНА
БЕЛОГ ЛУКА, 1 ВЕЛИКА КАШИКА
МИЛЕРАМА (ПАВЛАКЕ), 1 МАЛА
ШОЛИЦА МЛЕКА, ДВЕ ШОЛИЦЕ
ВОДЕ. ПРОМЕШАТИ И ТИМЕ
ПРЕЛИТИ БОРАНИЈУ КОЈУ ПОТОМ
СТАВИТЕ У ПЕЊИЦУ ДА СЕ
МАЛО ЗАПЕЧЕ.

БЕЧКЕ ШНИЦЛЕ

ПО ПРАВИЛУ,
УЗИМАЈУ СЕ
СВИЊСКЕ
ШНИЦЛЕ, АЛИ
МОГУ И
ТЕЛЕКЕ И ЈУНЕКЕ.
ШНИЦЛА СЕ ДОБРО
ИЗЛУПА (ДА СЕ
САСВИМ СТАЊИ),
ПОСОЛИ ПО УКУСУ,
УВАЉА У БРАШНО,
ЗАТИМ У УЛУПАНО
ЈАЈЕ, ПА У ПРЕЗЛЕ
И БАЦИ НА
ВРЕЛО
УЛЕ.

КОЛАЧ С ЈАБУКАМА

УЗМИТЕ
250 ГР.
ШЕКЕРА И
250 ГР. МАСТИ,
УМУТИТЕ,
ЗАТИМ
ДОДАЈТЕ
ЈЕДНО
ЧЕЛО
ЈАЈЕ...

... И ЈЕДНО ЖУМАНЦЕ,
А НА КРАЈУ
480 ГР. БРАШНА (МЕКОГ).
ДОДАЈТЕ НЕКОЛИКО КАШИЦИЦА
МЛЕКА ДА СЕ ТЕСТО
УМУТИ. ПОДЕЛИТЕ
ТЕСТО НА ДВА ДЕЛА,
НАМАЖИТЕ ПЛЕХ УРЕМ И
РАЗВУЦИТЕ ПО ЊЕМУ
ЈЕДАН ДЕО ТЕСТА.
ЗАТИМ ПРЕКО ТЕСТА НАСТРУЖИТЕ
(НА НАЈКРУПНИЈЕ) КИЛОГРАМ
ОМУШТЕНИХ ЈАБУКА, ПРЕКО
ЈАБУКА СТАВИТЕ 200 ГР.
ШЕКЕРА И ШАКУ ПРЕЗЛИ.
ПРЕКО СВЕГА ОВОГА РАЗВУЦИТЕ
ДРУГУ ПОЛОВИНУ ТЕСТА И
ПРЕМАЖИТЕ ГА ШНЕОМ ОД
ЈЕДНОГ БЕЛАНЦЕТА.

КАКО ЈЕ НАСТАО СПИРИТИЗАМ

Сматра се да у свету данас има на милион спиритиста — људи који верују да се са духовима покојника понекад може разговарати па то и „чине“. Спиритизам који је тако назван по латинској речи *spiritus*, што значи дух, није много стар: настао је средином прошлог века у Америци. Раширио се веома брзо и такође муњевито — донео богатство свима који су били „обдарени“ способношћу да „призивају“ духове и са њима „опште“.

НЕВИДЉИВИ МУ РАЗБИО НОС

У мало место Хајдсвил, у америчкој држави Њујорк, доселила се 1846. године породица Џона Фокса. Отац, мајка и две кћери, Маргарета од 15 и Кејт од 12 година, настанили су се у малој кући неког Мајкла Векмана који је одлучио да је прода због тога што су га узнемиравали — духови! Једном је, чак, испричао је запањеним и уплашеним мештанима, разбио нос о врата која је хтео да отвори на нечије куцање, али их је невидљива рука споља задржала!

**ЗАЧУВШИ КУЦАЊЕ, МАЈКЛ ВЕКМЕН ЈЕ ПОШАО ДА ОТВОРИ
ВРАТА, АЛИ ИХ ЈЕ НЕВИДЉИВА РУНА СПОЉА ЗАДРЖАЛА.**

ке, синоћну представу. Али, догодило се нешто важно за будућу историју спиритизма: пошто је дух знао само да лупкањем потврђује на Кејтина питања, некоме је пало на памет да се са њим може разговарати ако се слова замене бројевима удараца. Тако је за А требало једном лупнути, за Б двапут и тако редом... Оно што је дух после овога „испричао“ могло би да уђе у неки Хичкоков филм!

ГОВОР ИЗ ПОТКОЛЕНИЦЕ

Испоставило се да је у тој кући пре доласка и самог Векмана, становала једна бројна породица. Отац, чије је петоро деце још живело у Хајдсвилу, био је заклан једне мрачне ноћи. Именован је и кривац. Ето зашто се није могао смирити: него је лутао том уклетом кућом.

Лако је претпоставити какву је пометњу изазвала ова прича међу мирним Хајдсвилањанима. Укратко, не дуго после тога Фоксови су искључени из парохије, а били су присиљени и да се одсеље. Тако су отпутовали у градић Рочестер, код најстарије удате кћери. Да нису, можда би прича са духом остала ствар Хајдсвила. Овако, у Рочестеру су отворили врло уносну „фирму“: ко год је имао шта да пита своје умрле претке, нека се само обрати Кејт Фокс, она ће га већ „повезати“ са његовим духом, пошто је надарена таквом способношћу! Одиста, мала је испунила одличан пословни

ДУХ ПУЦКЕТА ПРСТИМА

Све ово не би било вредно бележења само по себи; приче о духовима покојника старе су готово колико и свет. Још су примитивни људи обављали над гробовима својих мртвих неке обреде како би их призивали, а у неким деловима света у које цивилизација није продрла постоје племена која још чине сличне ствари. Индијанци су имали култ предака-духова које су „призивали“ у свим значајним прилика-

ма да би од њих тражили савет како да поступе, а сличну ствар је, по Библији, Мојсије забранио својим верницима. Саул га — није послушао, бележи такође Свето писмо.

Хомер је опевао и како се Одисеј саветовао са сенима старца Тирезије и своје мајке, а у једној од најлепших античких легенди Орфеј је сишао у Хад, подземни свет сени, да би пронашао и извео Еуридику. И Вергилије у спеву „Енеида“ спомиње трношце који су се сами од себе померали и дизали у вис и, да даље не набрајамо примере из антике, подсетимо још и на време када су, због „општења“ са духовима и ђаволима, многи у средњем веку изгорели на ломачама инквизиције (што наравно, ни најмање не оправдава инквизицију, једну од најмрачнијих установа у историји цивилизације).

Према једном хришћанском веровању, после нечије смрти просторију у којој је умро не треба уопште дирати, да се не би узнемирио дух покојника

који још 40 дана „навраћа“ у њу! То се понегде поштује чак и у данашње време. Када су се пре 132 године Фоксови доселили у „обећану земљу“ Америку — изгледа из родне Немачке — тле за семе спиритизма могло је само бити још плодније...

ДУХ ЧУЈЕ И ВИДИ!

Сестре Маргарета и Кејт доживеле су већ првих вечери чудне ствари у својој соби. Неко је невидљив ту тапкао, мувао се остављајући за собом лелујање завеса, а догађало се чак да продрмуса њихове постеље или да им на чело спусти — ледену руку. Наравно, девојке су то одмах испричале родитељима, па се, како је то бивало и бива у малим местима, ствар брзо прочула. Сироти Фоксови! Жалио их је цео Хајдсвил, иначе утонуо у досаду после одласка господина Векмана. Духови се, дакле, одиста налазе у тој кући! Шта ли само раде? Како изгледају? Ко су они?

Сестре Фокс, а нарочито млађа Кејт, нису дуго држале мало место у неизвесности. Једне вечери, када је њихов дух био нарочито несташан, Кејт се досетила како да га испуша. Пуцнула је прстима и обратила му се:

— Понови то ако можеш! Зачуло се истоветно пуцкање. Кејт сада пуцну више пута и дух — све то паметно понови. Он разуме, чује, биле су задрљане девојке, па су позвале мајку и разбудиле оца да се и они увере. Лукава Кејт сада је смислила сложенији тест за утвару: тапнула је прстима о зид тако да се није могло знати у шта она лупка. Међутим, када су после тога сви окупљени чули исти звук, Кејт је победоносно узвикнула:

— Он не само да чује, него и види!

Већ следеће вечери позвани су и мештани у дом Фоксових да се увере у присуство духа. Какав је то догађај био за Хајдсвил! Сви неми у ишчекивању пратили су шта ће учинити мала чудакиња Кејт. Она је поновила, отприли-

дух. Фоксови су се за кратко време обогатили.

У њиховој кући одржавале су се спиритистичке севансе у којима се сто одишао од пода, столице се рушиле, прозори клопарали, а духови причали своје приче оном „лупкајућом“ азбуком.

Тако се ствар прочула и ван Рочестера, па су се брзо нашле и друге особе са сличном „моћи“. Спиритизам је прешао и океан и раширио се нарочито у Британији и Француској. Узалуд је још у прошлом веку немачки лекар Штиф у Француској академији наука демонстрирао чудну вештину пуцкања мишићима потколенице, тако да се споља ништа не види, а звук се не може тачно дефинисати, као ни место одакле потиче. Они што су прихватили спиритизам нису били спремни да поверују како је њихова Кејт Фокс слатка мала преваранткиња. Нису прихватили ни доцније лекарско тумачење да су обе сестре Фокс биле психички поремећене.

М. Крстуловић

Сестре Фокс

EUROCREM®

Намазан на хлеб

EUROCREM[®]

ЈЕ ХРАНЉИВ,
УКУСАН, ЗДРАВ
ЈЕР САДРЖИ МЛЕКО,
ЛЕШНИК, КАКАО...

EUROCREM[®]

ЗА ГЕНЕРАЦИЈУ КОЈА РАСТЕ!

Богата ризница одговора на многобројна дечја питања

Ова дивна књига неопходна је потреба сваког ученика јер пружа читав низ сазнања о свету који га окружује. Прилагођена је свим ђачким узрастима. То је књига која може да се чита редом, или без реда, по сопственом избору, забаве или сазнања ради.

„ХИЉАДУ ЗАШТО — ХИЉАДУ ЗАТО“ је поучан, забаван, користан и пре свега информативан приручник.

Књига је писана једноставно и популарно, на 483 стране двостубачног текста, формата 28,5 x 20,5 см. луксузно је опремљена и богато илустрована, у тврдом повезу са пластифицираним корицама.

ЦЕНА 220.— динара
Купци из Београда могу подићи књигу сваког радног дана до 15 часова у ИРО „Вук Караџић“ Краљевића Марка бр. 9.

Књиге се могу наручити и у представништвима

„Вук Караџић“ у Новом Саду, Лазе Костића 22.

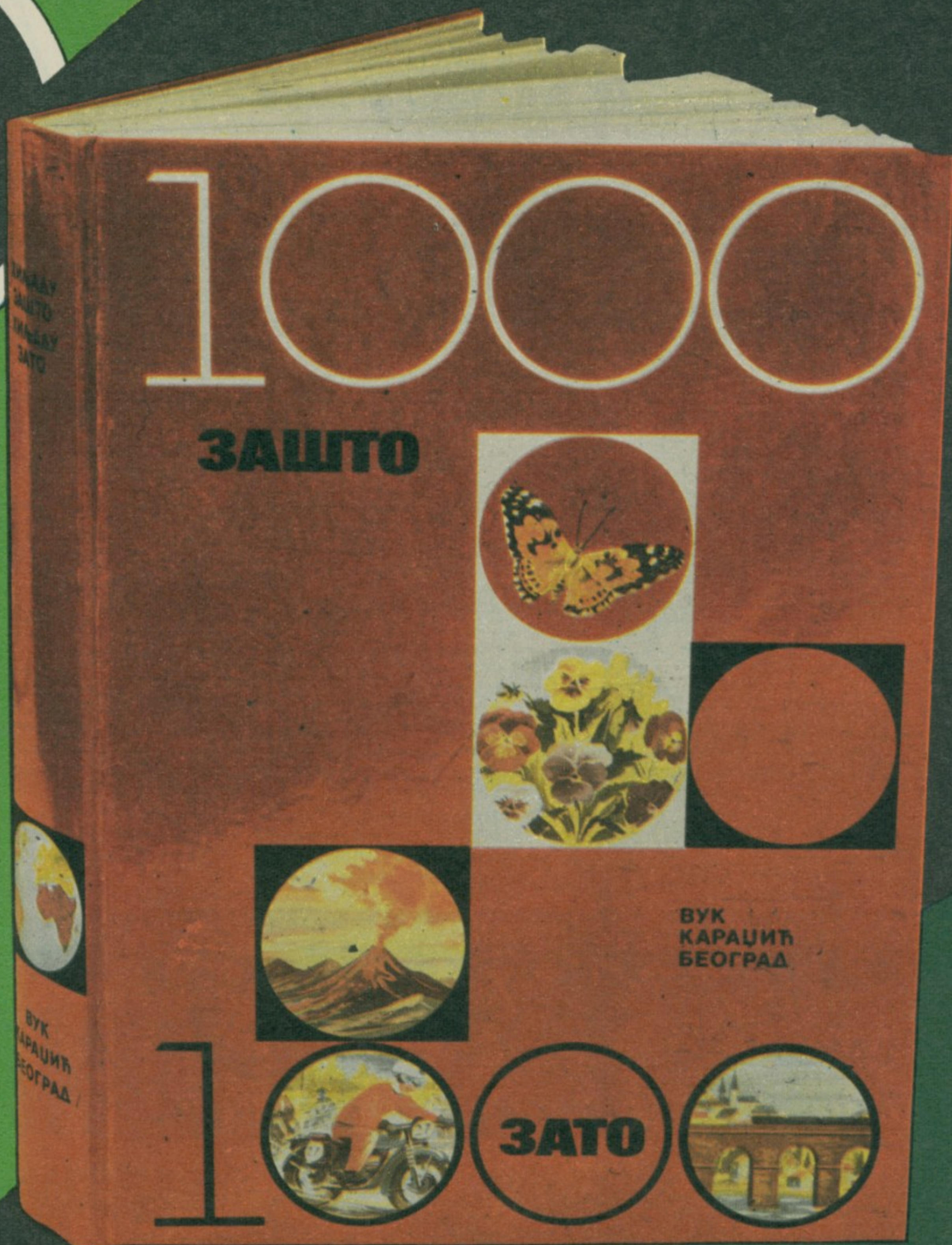
тел. 20-339; у Сарајеву, Симе Милутиновића 10.

тел. 22-773; у Загребу, Николе Тесле 14/III, тел.

410-525 и у Светозареву, Славке Ђурђевић 8.6.

згр. Б-3, тел. 23-313.

Сва обавештења можете добити на телефон 620-371.

ВУК
КАРАЏИЋ
БЕОГРАД

ЗАШТО

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем књигу „ХИЉАДУ ЗАШТО — ХИЉАДУ ЗАТО“ по цени од 220.— динара.

ЗА ГОТОВО са попустом од 10%, плаћање поштару приликом пријема књига

НА ОТПЛАТУ у 2 месечне рате по 110.— динара, почев од 1978. године. Рате ћу уплаћивати редовно по пријему књиге, рачуна и уплатница. У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду.

(Непотребно прецртати)

Презиме, очево име и име _____

Место, дан, месец и година рођења _____

Занимање _____

Поштански број и место _____

Адреса стана _____

Назив и адреса радне организације _____

Овера о запослењу _____

Пензионери уместо овере
прилажу претпоследњи чек
од пензије.

Потпис купца _____

Бр. личне карте _____

издате од СУП-а _____

ЗАТО

ДВЕ ФАНТАСТИЧНЕ ПРИЧЕ

1. ВАЛТ ШЕЛДОН

МОВИИ

СТВОРЕЊЕ ЈЕ ИЗРОНИЛО КРОЗ ДРВЕЋЕ БЕЛЕ КОРЕ. СТАЛО ЈЕ И БУЉИЛО У ЊИХ. А ОНДА ЈЕ ПОДИГЛО ОРУЖЈЕ.

Свемирски брод је лежао у долини, баш као што је и јављено. Лон и Џени су га гледали са врха. Лон, после неког времена, рече: — Наставићемо са ходом. Ући ћемо дубље у брда. Кањон Чара! Има тамо и поток.

— А када они стигну у кањон? Лон се лагано окренуо. Очи су јој биле незапаљена ватра, али ватра у њима није букнула, неће ни букнути. То је био њен начин — женски начин, тих и стрпљив. Увек за њим, у стопу, ма куда је водио. Била му је жена. Пратила га је од блиставог града, чим су бомбе почеле да падају, а велики црни стубови дима, као споменици, кренули у небо. Искрвала је руке радећи у колибама, перући рубље на потоку, изгребала их у потрази за храном.

Нису били сами. И други су побегли у планине, али били су расути међу стрминама и кањонима, остали су близу својих брвнара, заклона од блата и пећина.

— Када стигну у кањон... — Лон слегну раменима. — Знам, знам. Није требало да то кажем. Сувишно је о томе сада и размишљати.

Очи му, кренувши низ падину, ухватише трептај светлости. Била је само стотинак метара ниже. Погледа у том правцу, зажмири и виде како се фигуре крећу према

њима. Светлост се преломила на неком од њихових чудних оружја.

— Хајде, Џени!

— У колибу?

— Не, не. Морамо да напустимо колибу. Откриће је за дан или тако нешто. Чара кањон...

Кренули су на север. Још једном је погледао на оно у долини, тамо на сувој равници. Било је веће од градске четврти, издужено, светло као огледало. Тако је нешто и очекивао. Радио-извештаји су, последњих неколико месеци, били пуни њихових описа. Један по један, како су градови падали, и радио-извештаји су престајали.

Ишли су гребеном, држећи се сенке дрвећа. Било је хладније у сенци. Нису трчали, брзо су корачали.

Да је погледао улево, Лон би ухватио одсјаје неба и обресе велике овалне долине која се пружа на запад. Видео би, повремено, ловце који су укусо долазили низ падину, као да хоће да им пресеку пут. Једва би, с времена на време, могао да чује њихове грлене гласове.

На северном крају гребена, Лон

и Џени кренуше наниже. Улаз у кањон Чара, планински пролом здесна, био је око километар пред њима. Чули су звук оружја како се ваља низ брда. Долазили су са гребенског врха за њима. Знали су да их ловци прате.

Незјога

На дну падине су дошли до исушеног потока. Лон је прескочио и пружио руке Џени. Она није успела. Пала је и уганула чланак.

— Ох, Лон!

— Мораш да идеш, драга! Мораш да идеш!

— Да, знам.

Помагао јој је, држећи је руком око струка. Приметио је како се груди да не покаже бол. Смешно је мрдала уснама, кад год би повређеним стопалом додирнула тле, и некако кочила лице.

Гледао је у њено лице, зачуђено као и увек. Црте су јој још биле ситне и префињене, фини порцулан. Осетио је исто сажалење према њој, као после оног давног догађаја.

Сећао се шта је рекла пре скоро годину дана, када су се освајачке направе појавиле из неба, а ваздушне летелице биле избачене да би им се, пуцајући, приближиле... Неколико предмета је уништено. Лон и Џени су видели један како експлодира над градом. Створила се велика наранџаста лопта у ваздуху; лопта је расла и преметала се, а дим се увијао као смежурана кожа. Џени је рекла:

— Јадне направе, јадна бића у њима...

2. ХАУАРД ШОНФИЛД

ПОГРЕШНА ЛОГИКА

ЧИЊЕНИЦА ЊЕГОВОГ ПОСТОЈАЊА БИЛА ЈЕ ЗБРИСАНА РАЗМИШЉАЊЕМ ДВОЈИЦЕ СТУДЕНАТА

Херберт Хупер Аспасија је седео у деџим колицима у слушаоници Харвардског универзитета, одакле је требало да одржи увод у почетак вежби. Седео је пред неколико хиљада студената. Шапута ли су узбуђено, питајући се какву је тему млади геније изабрао.

Хупер, нагињући се напред у колицима, подиже руку, тражећи тишину.

— Говорићу данас о пореклу људске интелигенције — рече Хупер. — Да ли наслеђе одређује интелигенцију људи или околине? Или и једно и друго има удела у овом прецењеном феномену? Тврдим да је интелигенција резултат врсте хране коју добијамо у најранијој младости. Историја мог случаја то доказује. Постао сам најгенијалнија светска беба живећи на репи.

Геније џрошћ лоике

Хупер застаде. У дну сале два студента почеше да разматрају Хуперово гледиште.

— Ако је оно што он каже тачно, онда ни околине ни наслеђе немају удела у развоју људске интелигенције — рече један студент. — Тако је — рече други.

Било је природно да ова двојица младића превиде чињеницу да је исхрана део околине пошто су обојица била награђена свим постојећим школским наградама, а њихови професори и колеге су их сматрали брилијантима; свуда су били признавани као најсавршеније творевине образовног система.

— Ако ни порекло ни околине не утичу на формирање интелигенције, онда оно што ми говоримо није истина — рече први студент.

— Али, оно што ми мислимо јесте истина, јер се темељи на чињеницама — рече други студент.

— Тачно — рече први студент. — Значи, оно што говори Хупер је неистина.

— Ако је оно што Хупер говори неистина, онда он није постао најгенијалнија светска беба живећи на дијети од репе и, вероватно, не може бити доктор са две године и држати предавања студентима из деџим колица.

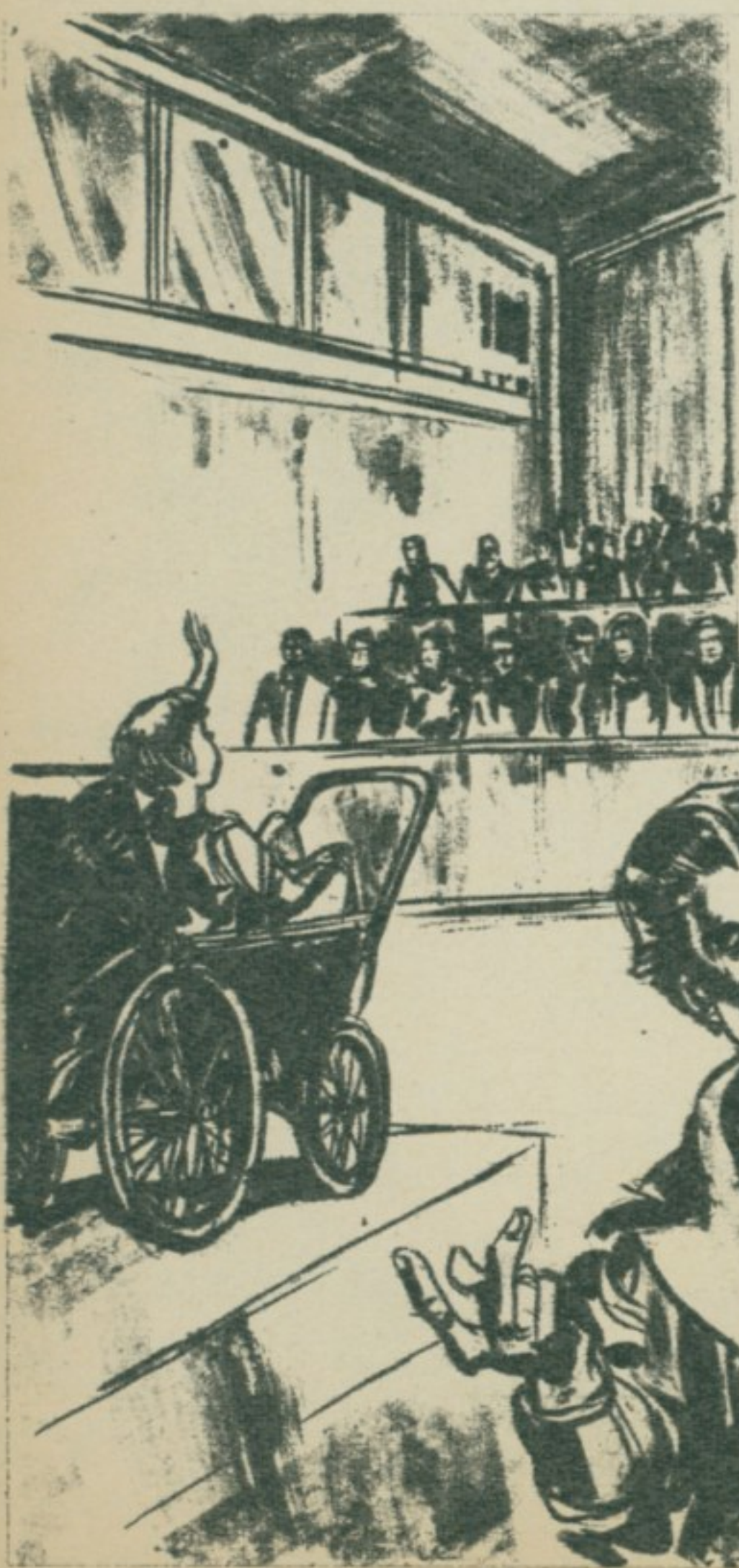
— Тако је, ако је оно што он тврди неистина.

— Оно што он говори је, свакако, неистина. То смо скоро утврдили.

— Тако је.

— Онда Хупер није пред нама. Супротно је законима логики да он ту буде, да постоји у будућности, или да је икада постојао; дакле, не постоји — рече убеђено први студент.

Чим је изговорио те речи, Хупер

Држао је још чвршће, носио је. Срце му је дивље ударало. Ноге су га болеле. Џени, крхка Џени, била је тешка.

Проиђени су уморни

Саплео се и пала је са њим. Лежали су загрљени на корењу дрвећа беле коре. Гледали су једно другоме у очи и знали да не могу даље.

Чули су вику.

Она рече:

— Ја ништа не осећам. Чудно. Нисам ни љута, ни уплашена, ништа.

Припили су се једно уз друго. Додиривао јој је уснама образе и косу, обрисао јој је сузе својим образом, мрмљао је нешто што ни сам више није чуо.

— Драго ми је што смо заједно — рече Џени.

Чули су ломљење растиња.

Нагло је устао. Окренуо се према звуцима који су се појачавали и стиснуо песнице. Очи су му биле дивље.

— Проклети! Проклети! Проклети! — плакао је.

— То је њихов начин — рече Џени. — Они су ловци. То је њихов начин живота.

У њеном гласу није било љутње. Створење је изронило кроз дрвеће беле коре. Стало је и буљило у Лона, буљило у Џени на тлу. И само је било мало уплашено. Подигло је оружје.

Лон је узвратио поглед, хватајући сваки необични детаљ. Први пут је гледао једног освајача са планете зване Земља која је била трећа од Сунца и имала један месец.

Чекао је звук оружја питајући се хоће ли га чути.

Онда су побегли. Били су срећнији од већине. Лон је радио на постројењима за летелице и имао је мали авион. Одлетели су на запад, летећи ноћу да их блистави пројектили не би открили. Просили су и кради гориво а, понекад, Лон се клео, чудом су га налазили. Разбили су се док су слетали у планине. Остатке авиона употребили су за градњу колибе.

Огласио се још један пуцањ. Овога пута је био ужасно близу. Он се усудио да погледа. Ловци су били на пола пута низ плећа падине. Махали су и дозивали се.

— Овамо! — повео је Џени у шумарак од дрвећа беле коре. Џенине усне су биле стиснуте али се, ипак, јаук пробио кроз њих.

нестаде. Тело му је постајало тамно, а онда прозрано. Појави се колут дима и он ишчезну. Чињеница његовог постојања је збрисана логичним размишљањем двојице студената.

Закључак је њој решно изведен

Десет година касније, два студента, чија је логика била узрок Хуперовог нестанка, седела су у возу за Вашингтон. Обојица су сад били цењени научници.

Један је радио на пројекту Менхетн, жртвујући своје време и енергију развоју атомске бомбе. Други је био проналазач смртоносне, нове врсте бактерије, којима би било могуће збрисати становништво Земље.

Обојица су примили Конгресну

медаљу части седамнаест пута, све могуће војне награде и свуда су примани као велики човекољупци.

— Знаш шта? — рече први човекољубац.

— Не знам — рече други човекољубац. — Шта?

— Погрешили смо са младим Хупером.

— Откуд то?

— Рекао је да је постао најинтелигентнија светска беба хранећи се репом.

— Тако је.

— Исхрана је део околине.

— Видим шта мислиш. Оно што је он рекао, слагало се са оним што смо ми мислили.

— Значи, оно што је он рекао била је истина.

— А ако је оно што је он рекао била истина, онда је још жив.

— Тачно.

— То је логика.

— Онда је Хупер жив. Супротно је законима логике да он не постоји, да није постојао или да неће, он постоји — рекоше двојица човекољубаца убеђено.

Чим су изговорили те речи, Хупер се материјализовао из ваздуха. Догодило се нешто као блесак муње и он је био ту, седео је у колицима у купеу воза, стваран као да је увек постојао.

— Господо — рече машући цуцлом према њима — после овога, не доносите брзоплете закључке.

Али, знао је да ће их доносити.

укрштене речи

ПОЗНАТЕ ФИЛМСКЕ ГЛУМИЦЕ

1. Швајцарска глумица (1926 — ...), филмови: Последњи мост, Жервеза, Браћа Карамазови... 2. Швеђанка, прославила се у Бергмановим филмовима: Крици и шапутања, Лицем у лице, Призори из брачног живота... 3. Америчка филмска глумица старије генерације, филмови: Вртоглавица, Апарتمان за четворо, Мол Флендере... 4. Наша глумица, поред филмова Кућа, Доктор Младен... игра врло често у позоришту и на телевизији.

АУТОР: ВЕ-МАК	РУКО- ТВОРИ- ЛА (СТР.)	САВЕЗ ДРЖАВА (СТР.)	ВИТЕ- ЗОВИ	ИВАН ГОРАН	СЛОВЕН- КА ГЛУМАЦ И РЕЖИТЕР СЛАВКО	КОЗМИК ПОГЛА- ВИЦА	ПЕЛСКИ КОМПОЗИ- ТОР, ОПЕ- РАЕРИК	УЖИЧА- НИ	2
1									
ВРСТА КРОКО- ДИЛА (МН.)									
КОМАНД				ДЕО ОПЕРЕ, АРИЈА					
УГРИЗ					М. Е.			УОРИМОН СТРАЈ ЈЕД- НЕ ЖЕЛЕЗ- ДЕ	
АУТОМО- БИЛСКО СВЕТАЛО				ВЕШТАЦИ ПРОКОН					
БЕЗБОЈ- НА ОТПР- НА ТЕЧ- НОСТ							А. М. ВУЛКАН- СКА ПРОТ- ЛА		
КОЊСКА СИЛА			ДЕО КОЊ- СКОГ ПРЕБОРА			ПРЕВА- КА НА МАЛА- КИ			
ДЕО ХАР- ТИЈЕ ОД ВРЕДНО- СТИ						ЈУТ КОРЕН РЕПОЊА (ПРОВ.)			
ЗНАК УРАНА		ГРУБ ИСПРАВИ- ВА ТЕЧ- НОСТ						КАЗА- ТИ	
ОШТИЦА НОЖА			СТРУЖА- ЊЕ ВЛАЗ- АУХА						
КОЊ			МАЊА ЦРКВЕНА ЗАДЊА						
ЕТИЧКА НОРМА	4		ПРЕДЛОГ						
	НУЛА								
							ПИСАЦ КРИМИН- РОМАНА ПИТЕР		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: И, шампионка, април, Кон, разрезати, Барнард, ас, Антун, во, Атапаски, ски, ајвар, В, скај, ц, лига, отети, трговина, ЈЕГУЉА, цол, стат, Ица, очи, Измир.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живојин Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурићана Ђоџић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Преплата за нашу земљу: тримесечна 66,00 дина, полугодишња 132,00 дина, годишња 264,00 дина. Преплата за иностранство: тримесечна 132,00 дина, полугодишња 264,00 дина, годишња 528,00 дина. Преплата се врши на жиро-рачуни 60001-603-16915 уз обавезну назнаку НИП „ПОЛИТИКА“, ООУР „Политикин забавник“. Годишња претплата у иностранству: Долар 29, ДМ 68, Ффр 143, СФр 73, Шкр 125. Уплате из иностранства приносе се на девизни рачун НИП „Политика“ код Инвест банке — Београд на рачун 60011-620-63-257300-00054 са обавезном oznакom за „Политикин забавник“. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Образовање не даје људима доброту него само умешност.

(И. Кант)

ПРИЈАТЕЉ ПЕЦА

10.000 PEZ мајица је већ продато!
Припремамо нове погодности за PEZ пријатеље.

Играјте се Сладиште се

Код PEZ-а је
увек нешто ново!

Ако бољим PEZ додацима
и ако се радо играш PEZ
фигурама, пошљи нам
5 молба PEZ додацима, а
ми ћемо ти послати лепо
PEZ чланску картицу.

Као пријатељ PEZ-а
користићеш све погодности,
које ћемо ти нудити из

месеца у месец.

Читај сваког месец на
обом месту о новостима
за пријатеље PEZ-а

Наша адреса је:
PEZ ПРИЈАТЕЉ
61111 Љубљана и.и.8

Купи пошту штампаним словима, користи и обавезно пошљи на доставку.

Презиме и име (обавезно штампаним словима)

Улица и кућни број

Место

Поштански бр.

датум рођења

HP Kolinska
Ljubljana

Kolinska

ПОШТАНИК
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

НЕАНДЕРТАЛАЦ

Недавно сам прелиставао један стари број Забавника и нашао на израз „неандерталац“. Молим те да ми га објасниш.

Зоран Ребуш,
Змај Јовина 6,
Мартинци

Неандерталац (Homo neandertalensis или Homo primigenius) је изумрла врста претка данашњег човека из леденог доба у западној, средњој и источној Европи, северној Африци и великом делу Азије. Његове карактеристике су утврђене по налазима лобања, делова лобања и других костију откривених у долини Неандертал код Диселдорфа и на другим местима Европе, Азије и Африке. И код нас су у Крапину нађени слични остаци праисторијских људи.

ПОТЕМКИНОВА СЕЛА

Често чујемо за израз „Потемкинова села“, па нас интересује шта то, у ствари, значи и ко је тај Потемкин.

Наташа и Марина,
Крушић

Фигуративно: Потемкинова села значе опсену, лаж, ствари намерно удепене тако да наоко изгледају лепо и добро. А „квмство“ се приписује Григорију Потемкину (1739—1791), руском кнезу, маршалу, политичару и љубимцу царице Катарине II. Желећи да моћну царицу увери у своју министарску способност, Потемкин је 1787. године наредио да се у пустим степима Украјине поред

пута подигну вештачка села, са сељацима, пастирима и стадима. Наравно, путем је требало да прође Катарина II. И прошла је, а Потемкинова села су остала, фигуративно бар.

ПАРТИЗАНСКЕ НОВИНЕ

Чуо сам да је за време другог светског рата излазио неки партизански билтен у коме је писао и други Тито. Можеш ли ми нешто више рећи о томе?

Зоран Гавриловић,
Чачак

Био је то Билтен Врховног штаба НОВ и ПОЈ који је допринео успешном раду штабова и јединица, омогућио утицај Врховног штаба и војног партијског руководства на решавању главних питања рата, јачао борбеност подручних штабова, преносио искуства... Билтен је био разноврсног садржаја: доносио је наређења о организацији јединица, коментарисао начин ратовања и снабдевања, доносио је чланке поводом појединих операција и већих борби, објављивао указе, одлуке и разне наредбе. Први број Билтена изишао је у Београду, 10. августа 1941. године, као и наредних пет, а остали су штампани у Ужицу, на Романији, у Фочи, Дринићима, селу Бусији код Кључа, Шиљанима код Дрвара...

У ослобођеном Београду одштампани су бројеви 46 и 47. У Билтену су сарађивали и истакнути партијски и војни руководиоци, а међу прилозима се посебно истичу значајни текстови друга Тита. Билтен је непрекидно излазио од 1941. до краја 1944. године, да би 1945. био замењен Службеним војним листом.

НАЈБОЉИ ХАЛФ ЕВРОПЕ

Да ли је истина да је Чајковски, бивши играч „Партизана“, био најбољи фудбалер у Европи.

Соња Јуришић,
Пећинци

Златко Чајковски је био један од најбољих, вероватно и најбољи, халф у Европи и члан репрезентације Континента 1954. године, у време кад је она била састављена од најбољих играча Европе.

НА КРАЈУ... P. S.

Често, на крају писма, налазим на велика латинична слова P.S., па ме занима шта она значе.

Аниша,
Нови Сад

P.S. је у ствари скраћеница латинске речи post scriptum и означава додаток, обично писму, део који следи после завршеног писма. Рекло би се да су га измислили заборавни.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

За једну значку нудим два Забавника. Дејан Николић, 18252 Меровина, село Обланица

За десет марки дајем једну значку а за 20 један привезак. Бојана Јовковић, 11000 Београд, Хаџи Милентија 31

Сваком ко ми попаље две добро очуване папирне новчанице са датумом производње „испод“ 1920. године нудим значку. Владимир Стевановић, 34300 Аранђеловац, Моше Пијаде 63

Скупљам сличице „Животињско царство“ и недостају ми следеће 11, 69, 117, 164, 169, 182, 191, 198, 209 и 218. Молим за помоћ. Маја Шлогар, 41020 Загреб, Алеја Виктора Бубња 50

За четири различите салвете нудим постере (2) глумаца и певача. Снежана Хајдуковић, 11431 Колари, село Суводол

Нудим пет маркица или један стари, и страни, новчић за једну металну значку. Славиша Јовичић, 71440 Вишеград, Богдана Милованића 16

За сваку слику Здравка Чолића дајем две салвете или две разгледнице. Јасмина Кеџман, 37000 Крушевац, Пена Ђукића, ламела 1, ул. I/13

Била бих врло захвална ономе ко ми поклони бројеве Забавника 1355, 1356, 1358, 1360, 1361, 1363 и 1369. Љиљана Грегановић, 54000 Осјек, Вијенац Абеле Павошевић 16

мини формуле * макси успех!

Формат: мини
(5 x 6 см)
Страница: 225
Цртежа: 150

НАРУЧУЈЕМ
_____ Ком

Формат: мини
(5 x 6 см)
Страница: 220
Цртежа: 140

НАРУЧУЈЕМ
_____ Ком

* СВЕ ФОРМУЛЕ *

из математике физике и хемије за основце, средњошколце и студенте налазе се у ове 2 књиге мини формула.

Цена једне књиге 30 дин.
Обе књиге комплет 50 дин.
Два комплета само 80 дин.

МИНИ ФОРМУЛЕ
Поштански фах 64.
71000 САРАЈЕВО

